Q. HORATII FLACCI
SERMONVM
LIBRI QVATVOR,
SEV,

SATYRARVM Libri duo.
EPISTOLARVM Libri duo.

Cum argumentis ad Lectoris maiorem facilitatem.

CVM PRIVILEGIO.

VENETIIS,
Apud Dominicum Nicolinum.
M D LXXXIIII.

Q. HORATII FLACCI
SERMONVM
LIBRI QVATVOR,
SEV,

SATYRARVM Libri duo.

EPISTOLARVM Libri duo.

Cum argumentis ad Lectoris maiorem facilitatem.

CVM PRIVILEGIO.

VENETIIS,
Apud Dominicum Nicolinum.
M D LXXXIIII.

Parthenius Lectori.

E Satyra multa afferri potuissent, sed doctissimi viri nihil alijs dicendum reliquerunt, Franciscus Robortellus pluribus de ea diligenter, & erudite scripsit, non pauca adiunxit Iulius Scaliger, in libro suo de poetica: quamobrem supersedere hoc labore poteram, nisi me Typographus adeo stimulasset, vt obsequendum illi fuerit, voluit etiam in ijs quæ sequuntur, aliquid nostrum extare. Si de huius antiquitate quæras, nemo dubitat omnium poeseon fuisse antiquissimam, quamuis nonnulli a Tragœdia fluxisse scribant, quod falsum esse ex ijs, quæ paulo posterius afferentur, patebit: Tragœdiæ enim adiuncta fuit, vt ea, quæ illis temporibus breuis erat, quippe quæ Episodia non haberet, longior euaderet. Breuia poemata fuere Satyræ, & propterea, quia nimis breuis esset imitatio, secundum aliquos, fuit exclusa. Nam fabula iustam magnitudinem habere debet, nec nimis longam, nec nimis breuem esse oportet. Sed Aristoteles in xxvij particula poetices a Sophocle Satyros amotos scribit ob turpitudinem, & lasciuiam, quam gesticulantes, risumq; mouentes, exprimebant, noluit ille ridiculosarum rerum cum grauibus fieri commistionem,

verum antea Satyrorum dicacitatem in Tragœdijs ferebant, vt eorum iocis ſeueritas Tragœdiæ temperaretur. Aſcribam quod Alexander Piccolhomineus, vir ſummus, in illam ſuperiorem particulam ſcriptum reliquit; alia ſcilicet ratione priſcos illos Tragicos in ſuas Tragędias Satyros induxiſſe. nępe quod animaduerterent Tragœdiam nimis eſſe breuem, & nondum ad ſuam magnitudinem perueniſſe, quippe quæ nudæ, ac ſimplices nihil haberent aliud, quam puram fabulam ſine Epiſſodijs. quibus duabus de cauſis, ſcilicet ob breuitatem, atque ob nuditatem, cum nullam haberet delectationem Tragœdia, vt ijs incommodis præſto eſſent, Satyros introduxere, vt horum actionibus ridiculis delectatio accederet. Neque eodem auctore arbitrari debemus ea adiunctione Tragœdiam immutatam ita, vt ex duabus vna fieret actio. Sed ita inter actus interpoſitos Satyros, vt eorum actiones a Tragœdiæ fabula diſtinguerentur. Verum ſubſequentibus temporibus, cum animaduerterent minus hoc maieſtati Tragœdiæ conuenire, Satyros ſubmotis, Tragœdiam Epiſſodijs ornarunt. Sed quoniam Satyra nominatim vitia carpebat, quemadmodum vetus Comœdia, nonnulli id nulla laude dignum, at odioſum potius fuiſſe exiſtimarunt. Ideo Athenienſes hanc dicacitatem exoſi, Satyram amouerunt. poſt quæ tempora Latini illam arripuerunt. vt Lucillius, quem aliquando irridet Horatius, præſertim in eo, quod Græca Latinis immiſceret, vt Var-

ro,

ro, Horatius. Persius, Iuuenalis. quibus omnibus Horatium prætulerunt. Conuiuijs plena fuit Satyra. nam ijs primum imitatio fieri cæpta est. quemadmodum Hymnographia laudibus. Hoc genus imitatur, cum ioco, & risu reprehendens hominum vitia. Quæ est Satyrici materia. In scena recitabantur Satyræ a choris saltantibus, & a personis Satyrorum: hæ autem erant Satyrus canescens, Satyrus adultus, & pubescens, Satyrus impubis, Silenus, Papposilenus. Sed per Satyros Madius intellexit homines agrestes, montes incolentes, & speluncas. Et sicut cæteræ poeses humanas actiones imitabantur, ita Satyra. Imitatio autem tam malorum, quam bonorum. alij enim virtutes, alij vitia imitantur. Homerus, & Virgilius bonos, Theocritus deteriores mores, & actiones, Satyra longe deteriores imitatur. Sed quantumuis obscęnas actiones Satyra inducat, nihilominus imitatio est, quatenus vero præcepta ex philosophia ad bene viuendum, vt continentiæ, incontinentiæ, auariciæ, liberalitatis tractat, inter poeses laudabiles recipi non potest. tunc enim philosophum agit, non poetam. sane cum Satyra reprehendit auariciam, aut docet quomodo partis sit vtendum, id agit, quod non conuenit poetæ: qui docere quidem vult, sed per personas introductas, non præceptis ex arte depromptis. Homerus cum vellet docere homines a voluptatibus abstinere, non sumpsit ex locis philosophorum, sed sub Vlyssis persona hæc spernente id est assecutus,

ſecutus, vt quiuis poſſit inde comprehendere non aliud poetam voluiſſe præcipere, quam voluptates contemnendas. quod Virgilius ſub Aeneæ perſona præſtare voluit. Sed non oportet pluribus agere Sermones ne, an Satyras appellaſſet Horatius. nam quoniam a Satyris ſilueſtribus agebantur, veriſimile eſt ab illis nomen deduxiſſe. accedit quod Satyram ſæpius nominat, præſertim in hoc carmine. Sunt quibus in Satyra videar nimis acer. neminem latet varios auctores varia ſuper hac re ſcripſiſſe. nonnulli enim a Satyra Lance varijs primitijs referta, quæ in ſacris inferebatur, alij a ſaturitate, alij a genere farciminis, quod Varro multis rebus refertum Satyram vocat, alij alijs de cauſis denominatam putarunt. Cum vero ſint tria ſcenicæ poeſeos genera, Comica, Tragica, Satyrica, vnicuique ſuus ornatus tribuebatur. Comœdiæ domus, atque ædificia priuatis ſimilia, Tragœdiæ magnifica, & regia aptabant, Satyræ arboribus, vmbraculis, ſpeluncis, montibus, atque huiuſmodi rebus ſilueſtribus concinnabantur. Veſtes ſatyricæ erant caprinæ pelles, ceruinæ, purpura, vel auro intertextæ. Satyræ verba, vt quæq; magis ridicula, humilia, ſordida, & obſcena erant, ita huic generi magis conueniebant cuiuſmodi ſunt:

At ſi vnctus ceſſes, & figas in cute ſolem
Eſt prope te ignotus cubito, qui tangat, & acre
Deſpuat in mores, penemq;, arcanaq; lumbi
Runcantem, populo marcentes pandere vuluas.

Tu

Tu quem maxillis balanatum gausape pectus
Inguinibus quare detonsus gurgulio extat?
Quinque palestritæ licet hæc plantaria vellant
Elixasq; nates labefactent forcipe adunca. quibus infinita similia sunt. Quo vero tempore Satyra habuerit initium non satis cognitum est. Pratinas Phliasius primus Satyram dedit. qui etiam ipse fuit tragicus. & cum fabulas quinquaginta docuisset, ex ijs duæ & triginta Satyræ fuere. Is est, qui cum sæpe, cum Aeschylo, & Chœrillo certasset, semel tantum vicisse dicitur. Satyræ nullum exemplum habemus præter Cyclopem Euripidis. in cuius Tragœdia Satyri iudicio sunt inducti, quod non in vrbe ea actio, sed in agro procul a ciuitate confecta est. alioqui illos non fuerat admissurus. nihilominus ob dictam rationem in illa Tragœdia Satyri non vituperandi. Sed hactenus.

Tu quem maxillis [illegible] uelut
Inguinibu quare [illegible]
Quoque [illegible]
Elixasq; nare [illegible]. quoniam
infanta tunica sunt. Quo uero tempore Satyra in-
ducta [illegible] non satis cognitum est. Pratinas Phlia-
sius primus Satyram edidit qui etiam [illegible] Tragi-
cus. & cum fabulas quinquaginta docuisset, ex his
duas & triginta Satyras fecit. Is est, qui cum [illegible]
Aeschylo, & Cherilo certasse, [illegible]
dicitur. Satyrae nullum exemplum habemus praeter
Cyclopem Euripidis. in cuius Tragoedia Satyri [illegible]
cio sunt inducti, quod non ita [illegible], sed in
agro procul a ciuitate confecta est. [illegible]
fuerat admissurus. nihilominus ob dictam rationem
in illa Tragoedia Satyri non [illegible]. Sed [illegible]
ctenus.

Q. HORATII FLACCI SERMONVM LIBER PRIMVS.

Satyræ primæ Argumentum.

AGNA est hominum stultitia sua conditione non esse contentum. Hinc omnia uitia emanant. Ita sane instituenda uita est, ut illud eligamus, cuius postea non sit pœnitendum, sicq; ea ferre, quæ a fortuna eueniunt, ut æquo animo ferenda existimemus. Itaque cum uitia his sermonibus exagitet, sapienter ab humana stultitia initium sumpsit.

SATYRA PRIMA.

VI fit, Mæcenas, ut nemo, quam sibi sortem
Seu ratio dederit, seu fors obiecerit, illa
Contentus uiuat? laudet diuersa sequentes?
O fortunati mercatores, grauis annis
Miles ait, multo iam fractus membra labore.
Contra mercator, nauim iactantibus Austris
Militia est potior. quid enim? concurritur: hora
Momento aut cita mors uenit, aut uictoria læta.
Agricolam laudat iuris legumq; peritus,
Sub galli cantum consultor ubi ostia pulsat.
Ille, datis vadibus qui rure extractus in vrbem est,
Solos felices viuentes clamat in urbe.
Cetera de genere hoc (adeo sunt multa) loquacem
Delassare ualent Fabium. ne te morer, audi,
Quo rem deducam. si quis deus, en ego, dicat,
Iam faciam, quod uultis: eris tu, qui modo miles,
Mercator: tu consultus modo, rusticus. hinc uos,
Vos hinc mutatis discedite partibus. eia,
Quid statis? nolunt. atqui licet esse beatis
Quid causæ est, merito quin illis Iuppiter ambas
Iratus buccas inflet? neque se fore posthac
Tam facilem dicat, uotis ut præbeat aurem?
Præterea, ne sic, ut qui iocularia, ridens

Percurram? quanquam ridentem dicere uerum
Quid vetat? vt pueris olim dant crustula blandi
Doctores, elementa velint vt discere prima.)
Sed tamen amoto quæramus seria ludo:
Ille, grauem duro terram qui vertit aratro:
Perfidus hic caupo, miles, nautæq; per omne
Audaces mare qui currunt, hac mente laborem
Sese ferre, senes vt in otia tuta recedant,
Aiunt, cum sibi sint congesta cibaria: sicut
Paruula (nam exemplo est) magni formica laboris
Ore trahit, quodcunque potest, atq; addit aceruo,
Quem struit, haud ignara, ac non incauta futuri.
Quæ, simul inuersum contristat Aquarius annum,
Non vsquam prorepit: & illis vtitur ante
Quæsitis sapiens: cum te neque feruidus æstus
Demoueat lucro, neq; hiems, ignis, mare, ferrum,
Nil obstet tibi, dum ne sit te ditior alter.
Quid iuuat immensum te argenti pondus, & auri
Furtim defossa timidum deponere terra?
Quod si comminuas, vilem redigatur ad assem.
At, ni id fit, quid habet pulchri constructus aceruus?
Millia frumenti tua triuerit area centum:
Non tuus hoc capiet venter plus, quam meus: vt si
Reticulum panis venales inter onusto
Forte vehas humero nihilo plus accipias, quam
Qui nil portarit. vel dic, quid referat intra
Naturæ fines viuenti, iugera centum, an
Mille aret? at suaue est ex magno tollere aceruo.
Dum ex paruo nobis tantundem haurire relinquas:
Cur tua plus laudes cumeris granaria nostris?
Vt tibi si sit opus liquidi non amplius vrna,
Vel cyatho: & dicas magno de flumine mallem,
Quam ex hoc fonticulo tantundem sumere: eo fit,
Plenior vt si quos delectet copia iusto:
Cum ripa simul auulsos ferat Aufidus acer.
At, qui tantuli eget, quanto est opus, is neq; limo
Turbatam haurit aquam, neq; vitam amittit in vndis.
At bona pars hominum decepta Cupidine falso,
Nil satis est, inquit: quia tanti, quantum habeas sis.
Quid facias illi? iubeas miserum esse libenter:
Quatenus id facit. vt quidam memoratur Athenis

Sordidus, ac diues, populi contemnere voces
Sic solitus: populus me sibilat, at mihi plaudo
Ipse domi: simul ac nummos contemplor in arca.
Tantalus a labris sitiens fugientia captat
Flumina. quid rides? mutato nomine, de te
Fabula narratur. congestis undique saccis
Indormis inhians: & tanquam parcere sacris
Cogeris: aut pictis tanquam gaudere tabellis.
Nescis, quo ualeat nummus, quem praebeat usum.
Panis ematur, olus, uini sextarius: adde,
Queis humana sibi doleat natura negatis.
An uigilare metu examinem: noctesq; diesq;
Formidare malos fures, incendia, seruos,
Ne te compilent, fugientes: hoc iuuat? horum
Semper ergo optarem pauperrimus esse bonorum.
At si condoluit tentatum frigore corpus:
Aut alius casus lecto te afflixit: habes, qui
Assideat, fomenta paret, medicum roget, ut te
Suscitet: ac reddat natis, carisque propinquis.
Non uxor saluum te uult, non filius: omnes
Vicini oderunt, noti, pueri, atque puellae.
Miraris, cum tu argento post omnia ponas:
Si nemo praestet, quem non merearis amorem?
At si cognatos, nullo natura labore
Quos tibi dat retinere uelis, seruareque amicos:
Infelix operam perdas: ut si quis asellum
In campo doceat parentem currere fraenis.
Denique sit finis quaerendi: quoque habeas plus,
Pauperiem metuas minus & finire laborem
Incipias, parto quod auebas: nec facias, quod
Vmidius quidam (non longa est fabula) diues,
Vt metiretur nummos: ita sordidus ut se
Non unquam seruo melius uestiret: ad usque
Supremum tempus ne se paenuria uictus
Opprimeret, metuebat. at hunc liberta securi
Diuisit medium fortissima Tyndaridarum.
Quid mi igitur suades? ut uiuam Meuius? aut sic,
Vt Nomentanus? pergis pugnantia secum
Frontibus aduersis componere? non ego auarum
Cum ueto te fieri: uappam iubeo, aut nebulonem.
Est inter Tanaim quiddam socerumque Viselli.

Est modus in rebus : sunt certi denique fines :
Quos ultra citraque nequit consistere rectum.
Illuc vnde abij, redeo : nemon vt auarus
Se probet : ac potius laudet diuersa sequentes ?
Quodque aliena capella gerat distentius vber,
Tabescat : neque se maiori pauperiorum
Turbæ comparet : hunc, atque hunc superare laboret ?
Sic festinanti semper locupletior obstat :
Vt, cum carceribus missos rapit vngula currus,
Instat equis auriga, suos vincentibus, illum
Præteritum temnens extremos inter euntem.
Inde fit, vt raro, qui se vixisse beatum
Dicat, & exacto contentus tempore uitæ
Cedat, uti conuiua satur, reperire queamus :
Iam satis est : ne me Crispini scrinia Lippi
Compilasse putes, verbum non amplius addam.

Satyræ secundæ Argumentum.

Vult poeta eos notare, qui cum unum uitium uitare uolunt, incidunt in aliud. sic captat occasionem mordendi Tigellium. Is fuit cantor, & cum suauiter caneret, Augusto gratus, atque ipsi etiam Cleopatræ. de hoc Cic. Ad Fabium Gallum in Fam. auaritiam insectatur. ut sæpe, quia in uitijs nil perniciosius. de Tigellio in sequenti Satyra.

SATYRA II.

AMBVBAIARVM collegia, pharmacopolæ,
Mendici, mimæ, balatrones, hoc genus omne,
Mæstum, ac solicitum cantoris est morte Tigelli.
Quippe benignus erat. contra hic, ne prodigus esse
Dicatur, metuens, inopi dare nolit amico,
Frigus quo, duramque famem depellere possit.
Hunc si percuncteris, aui cur, atque parentis
Præclarum ingrata stringat malus ingluuie rem,
Omnia conductis coemens obsonia nummis :
Sordidus, atque animi quod parui nolit haberi,
Respondet. laudatur ab his, culpatur ab illis.
Fusidius vappæ famam timet ac nebulonis,
Diues agris diues positis in fænore nummis.
Quinas hic capiti mercedes exsecat : atque,

Quanto perditior quisque est, tanto acrius urget.
Nomina sectatur modo sumpta veste virili
Sub patribus duris, tironum: maxime, quis non,
Iuppiter, exclamet, simulatque audiuit? at in se
Pro quæstu sumptum facit. hic, uix credere possis,
Quam sibi non sit amicus: ita ut pater ille, Terenti
Fabula quem miserum nato uixisse fugato
Inducit, non se peius cruciauerit, atque hic.
Si quis nunc quærat, quo res hæc pertinet? illuc,
Dum uitant stulti uitia, in contraria currunt.
Malchinus tunicis demissis ambulat: est qui
Inguen ad obscenum subductis usque facetus:
Pastillos Rufillus olet: Gorgonius hircum.
Nil medium est. sunt qui nolint tetigisse, nisi illas,
Quarum subsuta talos tegat instita ueste.
Contra, alius nullam, nisi olenti in fornice stantem.
Quidam notus homo cum exiret fornice: macte
Virtute esto, inquit sententia dia Catonis.
Nam simulac uenas inflauit tetra libido:
Huc iuuenes æquum est descendere: non alienas
Permolere uxores. nolim laudarier, inquit,
Sic me, mirator cunni Cupiennius albi.
Audire est operæ pretium, procedere recte
Qui mœchis non vultis, vt omni parte laborent:
Vtque illis multo corrupta dolore uoluptas,
Atque hæc rara, cadat dura inter sæpe pericla:
Hic se præcipitem tecto dedit: ille flagellis
Ad mortem cæsus: fugiens hic decidit acrem
Prædonum in turbam: dedit hic pro corpore nummos:
Hunc perminxerunt calones. quin etiam illud
Accidit, ut cuidam testes, caudamque salacem
Demeteret ferrum: iure omnes Galba negabat.
Tutior at quanto merx est in classe secunda?
Libertinarum dico: Sallustius in quas
Non minus insani, quam qui mœchatur: at hic si,
Qua res, qua ratio suaderet: quaque modeste
Munifico esse licet, uellet bonus, atque benignus
Esse: daret quantum satis esset: nec sibi damno,
Dedecoriq; foret: verùm hoc se amplectitur vno:
Hoc amat, & laudat: matronam nullam ego tango.
Vt quondam Marsæus amator Originis, ille

Qui patrium mimæ donat fundumque, Laremque;
Nil fuerit mi, inquit, cum uxoribus unquam alienis.
Verum est cum mimis, est cum meretricibus: unde
Fama malum grauius, quam res trahit. an tibi abunde
Personam satis est, non illud, quicquid ubique
Officit, euitare? bonam deperdere famam,
Rem patris oblimare, malum est ubicunque: quid inter-
Est in matrona, ancilla, pecces ue togata?
Villius in Fausta Syllæ gener, hoc miser uno
Nomine deceptus, pœnas dedit usque, superque,
Quam satis est, pugnis cæsus, ferroque petitus,
Exclusus fore, cum Longarenus foret intus.
Huic si mutonis uerbis mala tanta uidentis
Diceret hæc animus: quid uis tibi? nunquid ego a te
Magno prognatum deposco consule cunnum,
Velatumque stola, mea cum conferbuit ira?
Quid responderet? magno patre nata puella est.
At quanto meliora monet, pugnantiaque istis,
Diues opis natura suæ: si tu modo recte
Dispensare uelis: ac non fugienda petendis
Immiscere? tuo uitio, rerum ne labores,
Nil referre putas? quare, ne pœniteat te,
Desine matronas sectarier: unde laboris
Plus haurire mali est, quam ex re decerpere fructus:
Nec magis huic inter niueos, uiridesque lapillos,
Sit licet hoc Cherinte tuum, tenerum est femur, aut crus
Rectius: atque etiam melius persæpe togatæ:
Adde huc quod mercem sine fucis gestat: aperte
Quod uenale habet, ostendit: nec, si quid honesti est,
Iactat, habetque palam: quærit, quo turpia celet.
Regibus hic mos est: ubi equos mercantur, opertos
Inspiciunt, ne, si facies (ut sæpe) decora
Molli fulta pede est: emptorem inducat hiantem,
Quod pulchræ clunes, breue quod caput, ardua ceruix.
Hoc illi recte: ne corporis optima Lynceis
Contemplere oculis: Hypsæa cęcior, illa,
Quæ mala sunt, spectes, o crus, o brachia: uerum
Depygis, nasuta, breui latere, ac pede longo est.
Matronæ, præter faciem, nil cernere possis,
Cętera, ni Catia est, demissa ueste tegentis.
Si interdicta petes uallo circumdata, (nam te

Hoc

Hoc facit insanum) multa tibi tum officiet res:
Custodes, lectica, ciniflones, parasita,
Ad talos stola demissa, & circundata palla:
Plurima, quæ inuideant pure apparere tibi rem.
Altera nil obstat: Cois tibi pene uidere est,
Vt nudam; ne crure malo, ne sit pede turpi:
Metiri possis oculo latus. an tibi mauis
Insidias fieri pretiumq; auellier ante,
Quam mercem ostendi? leporem uenator ut alta
In niue sectatur: positum sic tangere nolit:
Captat, & apponit. meus est amor huic similis: nam
Transuolat in medio posita, & fugientia captat.
Hisce ne uersiculis speras tibi posse dolores,
Atque æstus, curasq; graues è pectore pelli?
Nonne cupidinibus statuit natura modum? quem,
Quid latura sibi, quid sit dolitura negatum.
Quærere plus prodest, & inane abscindere soldo.
Num, tibi cum fauces urit sitis, aurea quæris
Pocula? num esuriens fastidis omnia præter
Pauonem, rhombumq;: tument tibi cum inguina, num, si
Ancilla, aut uerna est præsto puer, impetus in quem
Continuo fiat, malis tentigine rumpi?
Non ego: nanque parabilem amo Venerem, facilemq;.
Illam post paulo: sed pluris, si exierit uir:
Gallis hanc, Philodemus ait: sibi, quæ neque magno
Stet pretio, neque cunctetur, cum est iussa uenire,
Candida, rectaq; sit: munda hactenus, ut neque longa,
Nec magis alba uelit, quam det natura, uideri.
Hæc ubi supposuit dextro corpus mihi læuum:
Ilia, & Aegeria est: do nomen quodlibet illi.
Nec uereor ne, dum futuo, uir rure recurrat:
Ianua frangatur: latret canis, undique magno
Pulsa domus strepitu resonet: ue pallida lecto
Desiliat mulier: miseram se conscia clamet:
Cruribus hæc metuat: doti deprensa: egomet mi.
Discincta tunica fugiendum est, ac pede nudo:
Ne nummi pereant, aut pyga, aut denique fama.
Deprendi miserum est: Fabio uel iudice uincam.

Satyræ tertiæ Argumentum.

Merito eos reprehendit, qui cum aliorum peccata notent, sua non uident. hoc uitium commune est, & late patet. Quare Catull. Suus cuiq; attributus est error, sed non uidemus manticæ quod in tergo est. hinc illud factum est a docto homine. posteriore tibi, quę mãtica pendet ab humo, si uoluas, fies protinus Arpocrates.

SATYRA III.

OMNIBUS hoc uitium est cantoribus, inter amicos
Vt nunquam inducant animum cantare, rogati:
Iniussi nunquam desistant. Sardus habebat
Ille Tigellius hoc. Cæsar, qui cogere posset,
Si peteret per amicitiam patris, atque suam, non
Quicquam proficeret: si collibuisset, ab ouo
Vsque ad mala citaret, Io Bacche, modo summa
Voce, modo hac resonans, quæ chordis quattuor ima.
Nil æquale homini fuit illi: sæpe uelut qui
Currebat fugiens hostem: persæpe uelut, qui
Iunonis sacra ferret. habebat sæpe ducentos,
Sæpe decem seruos. modo reges, atque tetrarchas,
Omnia magna loquens. modo, sit mihi mensa tripes, &
Concha salis puri, & toga, quæ defendere frigus,
Quamuis crassa queat. decies centena dedisses
Huic parco, paucis contento: quinque diebus
Nil erat in loculis: noctes uigilabat ad ipsum
Mane: diem totum stertebat, nil fuit unquam
Sic impar sibi. nunc aliquis dicat mihi, quid tu?
Nulla ne habes uitia? immo alia haud fortasse minora.
Mænius absentem Neuium cum carperet: heus tu,
Quidam ait, ignoras te? an ut ignotum, dare nobis
Verba putas? egomet mi ignosco. Mænius inquit.
Stultus, & improbus hic amor est, dignusq; notari.
Cum tua peruideas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum uitijs tam cernis acutum;
Quam aut aquila, aut serpens Epidaurius? at tibi contra
Euenit, inquirant uitia ut tua rursus & illi.
Iracundior est paulo, minus aptus acutis
Naribus horum hominum: rideri possit, eo quod

Rusticius tonso, toga defluit: & male laxus
In pede calceus, hæret: at est bonus, ut melior uir
Non alius quisquam. at tibi amicus: at ingenium ingens
Inculto latet hoc sub corpore. denique teipsum
Concute, num qua tibi uitiorum inseuerit olim
Natura, aut etiam consuetudo mala. nanque
Neglectis urenda filix innascitur agris.
Illuc præuertamur, amatorem quod amicæ
Turpia decipiunt cæcum uitia: aut etiam ipsa hæc
Delectant: veluti Balbinum polypus Agnæ.
Vellem in amicitia sic erraremus: & isti
Errori nomen uirtus posuisset honestum.
At pater ut gnati, sic nos debemus amici,
Si quod sit uitium, non fastidire. strabonem
Appellat pætum pater: & pullum, male paruus
Si cui filius est: ut abortiuus fuit olim
Sisyphus. hunc uarum, distortis cruribus: illum
Balbutit scaurum, prauis fultum male talis.
Parcius hic uiuit? frugi dicatur. ineptus
Et iactantior hic paulo est? concinnus amicis
Postulat, ut uideatur. at est truculentior, atque
Plus æquo liber? simplex, fortisq; habeatur.
Caldior est? acres inter numeretur: opinor,
Hæc res & iungit, iunctos & seruat amicos.
At nos uirtutes ipsas inuertimus: atque
Sincerum cupimus uas incrustare. probus quis
Nobiscum uiuit, multum demissus homo? illi
Tardo, cognomen pinguis damus. hic fugit omnes
Insidias, nulliq; malo latus obdit apertum?
(Cum genus hoc inter uitæ uersetur, ubi acris
Inuidia, atque uigent ubi crimina) pro bene sano,
Ac non incauto, fictum, astutumq; uocamus.
Simplicior si quis (qualem me sæpe libenter
Obtulerim tibi Mæcenas) ut forte legentem,
Aut tacitum appellet; quouis sermone molestus:
Communi sensu planè caret inquimus ehea,
Quam temere in nosmet legem sancimus iniquam.
Nam uitijs nemo sine nascitur. optimus ille est,
Qui minimis urgetur. amicus dulcis, ut æquum est,
Cum mea compenset uitijs bona, pluribus hisce,
(Si modo plura mihi bona sunt) inclinet, amari

Si

Si uolet. hac lege in trutina ponetur eadem.
Qui, ne tuberibus proprijs offendat amicum,
Postulat ignoscat uerrucis illius. æquum est,
Peccatis ueniam poscentem, reddere rursus.
Denique, quatinus excidi penitus uitium iræ,
Cætera item nequeunt stultis hærentia: cur non
Ponderibus, modulisq; suis ratio utitur? ac res
Vt quæque est, ita supplicijs delicta coercet?
Si quis eum seruum, patinam qui tollere iussus,
Semesos pisces, tepidumq; ligurierit ius,
In cruce suffigat: Labeone insanior, inter
Sanos dicatur. quanto hoc furiosius, atque
Maius peccatum est? paulum deliquit amicus:
Quod nisi concedas, habeare insuauis, acerbus.
Odisti, & fugis, ut Drusonem debitor æris:
Qui, nisi cum tristes misero uenere Kalendæ,
Mercedem, aut nummos undeunde extricat: amaras,
Porrecto iugulo, historias captiuus ut, audit.
Cominxit lectum potus: mensa ue catillum
Euandri manibus tritum deiecit: ob hanc rem,
Aut, positum ante mea quia pullum in parte catini,
Sustulit esuriens: minus hoc iucundus amicus
Sit mihi? quid faciam, si furtum fecerit? aut si
Prodiderit commissa fide? sponsum ne negarit?
Queis paria esse fere placuit peccata, laborant,
Cum uentum ad uerum est: sensus, moresq; repugnant,
Atque ipsa utilitas iusti prope mater & æqui.
Cum prorepserunt primis animalia terris,
Mutum, & turpe pecus, glandem, atque cubilia propter
Vnguibus, & pugnis, dein fustibus, atque ita porro
Pugnabant armis, quæ post fabricauerat usus.
Donec uerba, quibus uoces, sensusq; notarent,
Nominaq; inuenere. dehinc absistere bello,
Oppida cœperunt munire, & ponere leges,
Nequis fur esset, neu latro, neu quis adulter.
Nam fuit ante Helenam cunnus deterrima belli
Causa: sed ignotis perierunt mortibus illi:
Quos Venerem incertam rapientes more ferarum,
Viribus editior cædebat, ut in grege taurus.
Iura inuenta metu iniusti fateare necesse est:
Tempora si, fastosq; uelis euoluere mundi.

Nec

Nec natura potest iusto secernere iniquum:
Diuidit ut bona diuersis, fugienda petendis:
Nec uincet ratio hoc, tantundem ut peccet, idemq;
Qui teneros caules alieni fregerit horti:
Et qui nocturnus diuum sacra legerit. assit
Regula, peccatis quæ pœnas irroget æquas:
Ne scutica dignum, horribili sectere flagello.
Nam, ut ferula cædas meritum maiora subire
Verbera, non uereor: cum dicas esse pares res
Furta latrocinijs: & magnis parua mineris
Falce recisurum simili te, si tibi regnum
Permittant homines. si diues, qui sapiens est,
Et sutor bonus, & solus formosus, & est rex:
Cur optas, quod habes? non nosti, quid pater, inquit,
Chrysippus dicat: sapiens crepidas sibi nunquam,
Nec soleas fecit: sutor tamen est sapiens. quo?
Vt, quamuis tacet Hermogenes: cantor tamen, atque
Optimus est modulator: ut Alfenus uafer, omni
Abiecto instrumento artis, clausaq; taberna,
Sutor erat: sapiens operis sic optimus omnis
Est opifex solus: sic rex. uellunt tibi barbam
Lasciui pueri: quos tu nisi fuste coerces,
Vrgeris turba circum te stante: miserq;
Rumperis: & latras magnorum maxime regum.
Ne longum faciam: dum tu quadrante lauatum
Rex ibis: neque te quisquam stipator, ineptum
Præter Crispinum, sectabitur: & mihi dulces
Ignoscent, siquid peccauero stultus amici:
Inq; uicem illorum patiar delicta libenter:
Priuatusq; magis uiuam te rege beatus.

Satyræ quartæ Argumentum.

DEFENSIO est poetæ aduersus eos, qui cum reprehendebantur, neq; se excusare ac defendere possent: mordaces, ac maledicos esse dicebant, qui eos uituperabant. Negat se poetam esse, & propterea non esse timendum. Negat se flagitia ferre posse.

SATYRA IIII.

EVPOLIS, atque Cratinus, Aristophanesq; poetæ,
Atque alij, quorum comœdia prisca virorum est:

Si quis

Si quis erat dignus describi, quod malus, aut fur:
Quod mœchus foret, aut sicarius, aut alioqui
Famosus: multa cum libertate notabant.
Hinc omnis pendet Lucillius hosce secutus,
Mutatis tantum pedibus, numerisq; facetus,
Emunctæ naris, durus componere versus.
Nam fuit hoc vitiosus in hora sæpe ducentos,
Vt magnum, uersus dictabat stans pede in uno:
Cum flueret lutulentus, erat quod tollere velles.
Garrulus, atque piger scribendi ferre laborem:
Scribendi recte: nam ut multum; nil moror. ecce
Crispinus minimo me prouocat: accipe, si vis,
Accipe iam tabulas. detur nobis locus, hora,
Custodes: videamus uter plus scribere possit.
Dij bene fecerunt inopis me, quodq; pusilli
Finxerunt animi, raro & perpauca loquentem.
At tu conclusas hircinis follibus auras
Vsque laborantes, dum ferrum molliat ignis,
Vt mauis imitare. beatus Fannius, ultro
Delatis capsis, & imagine: cum mea nemo
Scripta legat, uulgo recitare timentis, ob hanc rem,
Quod sunt, quos genus hoc minime iuuat, utpote plures
Culpari dignos. quemuis media erue turba:
Aut ob auaritiam, aut misera ambitione laborat.
Hic nuptarum insanit amoribus: hic puerorum:
Hunc capit argenti splendor: stupet Albius ære:
Hic mutat merces surgente a sole ad eum, quo
Vespertina tepet regio: quin per mala præceps
Fertur, uti puluis collectus turbine, nequid
Summa deperdat, metuens, aut ampliet ut rem.
Omnes hi metuunt uersus, odere poetas.
Fænum habet in cornu: longe fuge, dummodo risum
Excutiat sibi, non hic cuiquam parcet amico.
Et, quodcunque semel chartis illeuerit, omnes
Gestiet a furno redeuntes scire, lacuq;
Et pueros, & anus. agedum pauca accipe contra.
Primum ego me illorum, dederim quibus esse poetas,
Excerpam numero. neque enim concludere uersum
Dixeris esse satis: neque, si quis scribat, uti nos,
Sermoni propiora, putes hunc esse poetam.
Ingenium cui sit, cui mens diuinior, atque os

Magna

Magna sonaturum: des nominis huius honorem.
Iccirco quidam, comœdia, nec ne poema
Esset, quæsiuere, quod acer spiritus, ac uis
Nec uerbis, nec rebus inest: nisi quod pede certo
Differt sermoni, sermo merus: at pater ardens
Sæuit, quod meretrice nepos insanit amica,
Filius uxorem grandi cum dote recusat:
Ebrius &, magnum quod dedecus, ambulat ante
Noctem cum facibus. nunquid Pomponius istis
Audiret leuiora, pater si uiueret? ergo
Non satis est puris uersum perscribere uerbis:
Quem si dissoluas, quiuis stomachetur eodem,
Quo personatus pacto pater: his, ego quæ nunc,
Olim quæ scripsit Lucillius, eripias si
Tempora certa, modosq;: &, quod prius ordine uerbum est,
Posterius facias præponens ultima primis:
Non, ut si soluas, postquam discordia tetra
Belliferratos postes portasq; refregit:
Inuenias etiam disiecti membra poetæ.
Hactenus hæc: alias iustum sit, necne, poema.
Nunc illud tantum quæram: merito ne tibi sit
Suspectum genus hoc scribendi. Sulcius acer
Ambulat, & Caprius, rauci male, cumque libellis,
Magnus uterque timor latronibus: at, bene si quis,
Et uiuat puris manibus contemnat utrunque.
Vt sis tu similis Cæli, Birriq; latronum:
Non ego sim Capri, neque Sulci: cur metuas me?
Nulla taberna meos habeat, neque pila libellos:
Queis manus insudet uulgi Hermogenisq; Tigelli?
Non recito cuiquam, nisi amicis idq; coactus.
Non vbiuis coramue quibuslibet. in medio qui
Scripta foro recitent, sunt multi: quiq; lauantes:
Suaue locus uoci resonat conclusus: inanes
Hoc iuuat. haud illud quærentes, num sine sensu,
Tempore num faciant alieno. lædere gaudes
Inquis: & hoc, studio prauus facis. unde petitum
Hoc in me iacis? est auctor quis denique eorum,
Vixi cum quibus? absentem qui rodit amicum:
Qui non defendit alio culpante: solutos
Qui captat risus hominum, famamq; dicacis:
Fingere qui non uisa potest: commissa tacere

Qui nequit: hic niger est hunc tu Romane caueto.
Sæpe tribus lectis uideas cœnare quaternos:
E quibus unus auet, quauis aspergere cunctos,
Præter eum, qui præbet aquam: post, hunc quoque potus,
Condita cum uerax aperit præcordia Liber:
Hic tibi comis, & urbanus liberq; uidetur
Infesto nigris. ego, si risi, quod inepus
Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum:
Liuidus, & mordax uideor tibi? mentio si qua
De Capitolini furtis iniecta Petilli
Te coram fuerit: defendas, ut tuus est mos:
Me Capitolinus conuictore vsus amicoq;
Que a puero est: causaq; mea permulta rogatus
Fecit: & incolumis lætor quod viuit in vrbe.
Sed tamen admiror, quo pacto iudicium illud
Fugerit. nigræ succus lolliginis: hęc est
Aerugo mera: quod uitium procul abfore chartis,
Atque animo prius, ut, si quid promittere de me
Possim aliud, uere promitto. liberius si
Dixero quid, si forte iocosius hoc mihi iuris
Cum uenia. dabis insueuit pater optimus hoc mi,
Vt fugerem exemplis uitiorum quęque notando.
Cum me hortaretur, parce, frugaliter atque
Viuerem uti contentus eo, quod mi ipse parasset:
Nonne uides, Albi ut male uiuat filius? utq;
Barrus inops? magnum documentum, ne patriam rem
Perdere quis uelit. a turpi meretricis amore
Cum deterreret: Sectani dissimilis sis.
Ne sequerer mœchas, concessa cum Venere uti
Possem: deprensi non bella est fama Treboni,
Aiebat. sapiens uitatu, quidq; petitu
Sit melius, causas reddet tibi: mi satis est, si
Traditum ab antiquis morem seruare, tuamq;,
Dum custodis eges, uitam, famamq; tueri
Incolumem possim simulac durauerit ętas
Membra, animumq; tuum: nabis sine cortice. sic me
Formabat puerum dictis; &, siue iubebat,
Vt facerem quid: habes auctorem, quo facias hoc:
Vnum ex iudicibus selectis obijciebat:
Siue uetabat: an hoc inhonestum, & inutile factum,
Necne sit, addubites: flagret rumore malo cum

Hic

Hic, atque ille? auidos uicinum funus ut ægros
Exanimat: mortisq; metu sibi parcere cogit:
Sic teneros animos aliena opprobria sæpe
Absterrent uitijs. ex hoc ego sanus ab illis,
Perniciem quæcunque ferunt; mediocribus, & queis
Ignoscas, uitijs teneor. fortassis & istinc
Largiter abstulerit longa ætas; liber amicus,
Consilium proprium. neque enim, cum lectulus, aut me
Porticus excepit, desum mihi. rectius hoc est:
Hoc faciens, uiuam melius: sic dulcis amicis
Occurram: hoc quiddam non belle. nunquid ego illi
Imprudens olim faciam simile? hæc ego mecum
Compressis agito labris. ubi quid datur oci,
Illudo chartis. hoc est mediocribus illis
Ex uitijs unum: cui si concedere nolis,
Multa poetarum ueniat manus, auxilio quæ
Sit mihi: nam multo plures sumus: ac ueluti, te,
Iudæi, cogemus in hanc concedere turbam.

Satyræ quintæ Argumentum.

Describitur poetæ iter Brundusium, quod iucunde suo more, ac suauiter facit, in hoc itinere multos deridet.

SATYRA V.

EGRESSVM *magna, me accepit Aricia, Roma*
Hospitio modico: rhetor comes Heliodorus:
Græcorum longe doctissimus: inde Forum Appi
Differtum nautis, cauponibus atque malignis
Hoc iter ignaui diuisimus, altius ac nos,
Præcinctis unum. minus est grauis Appia tardis.
Hic ego, propter aquam, quod erat deterrima, uentri
Indico bellum, cœnantes haud animo æquo
Expectans comites. iam nox inducere terris
Vmbras, & cęlo diffundere signa parabat:
Tum pueri nautis, pueris conuicia nautę
Ingerere. huc appelle: trecentos inseris: ohe
Iam satis est. dum æs exigitur: dum mula ligatur:
Tota abit hora. mali culices ranæq; palustres
Auertunt somnos. absentem cantat amicam

Multa

Multa prolutus uappa nauta, atque uiator
Certatim. tandem fessus dormire uiator
Incipit: ac missæ pastum retinacula mulæ
Nauta piger saxo religat: stertitq; supinus.
Iamq; dies aderat, cum nil procedere lintrem
Sentimus: donec cerebrosus prosilit unus:
Ac mulæ, nautæq; caput, lumbosq; saligno
Fuste dolat. quarta uix demum exponimur hora.
Ora, manusq; tua lauimus Feronia lympha.
Millia tum pransi tria repimus, atque subimus
Impositum saxis late candentibus Anxur.
Huc uenturus erat Mæcenas optimus, atque
Cocceius, missi magnis de rebus uterque
Legati, auersos soliti componere amicos.
Hic oculis ego nigra meis colyria lippus
Illinere. interea Mæcenas aduenit, atque
Cocceius, Capitoq; simul Fonteius, ad unguem
Factus homo, Antoni, non ut magis alter, amicus.
Fundos Aufidio Lusco prætore libenter
Linquimus, insani ridentes præmia scribæ,
Prætextam, & latum clauum, prunæq; batillum.
In Mamurrarum lassi deinde urbe manemus,
Murena præbente domum, Capitone culinam.
Postera lux oritur multo gratissima: nanque
Plotius, & Varius Sinuessæ, Virgiliusq;
Occurrunt: animæ, quales neque candidiores
Terra tulit: neque queis me sit deuinctior alter.
O, qui complexus, & gaudia quanta fuerunt?
Nil ego contulerim iucundo sanus amico.
Proxima Campano ponti quæ uillula, tectum
Præbuit: & parochi, quæ debent, ligna, salemq;.
Hinc muli Capuæ clitellas tempore ponunt.
Lusum it Mæcenas: dormitum ego, Virgiliusq;:
Nanque pila lippis inimicum, & ludere crudis.
Hinc nos Cocceij recipit plenissima uilla:
Quæ super est Claudi cauponas. nunc mihi paucis
Sarmenti scurræ pugnam, Messijq; Cicerri
Musa uelim memores: & quo patre natus uterque
Contulerit lites. Messi clarum genus Osci:
Sarmenti domina extat. ab his maioribus orti
Ad pugnam uenere. prior Sarmentus: equi te

Esse

Esse feri similem dico. ridemus: & ipse
Messius, accipio: caput & mouet. o, tua cornu
Ni foret execto frons, inquit: quid faceres? cum
Sic mutilus minitaris? at illi fœda cicatrix
Setosam læui frontem turpauerat oris.
Campanum in morbum, in faciem permulta iocatus:
Pastorem saltaret uti Cyclopa, rogabat:
Nil illi larua,, aut targicis opus esse cothurnis.
Multa Cicerrus ad hæc: donasset iam ne catenam
Ex voto Laribus, quærebat. scriba quod esset,
Deterius nihilo domina ius esse. rogabat
Denique, cur unquam fugisset cui satis vna
Farris libra foret, gracili sic, tamq; pusillo.
Prorsus iucunde cœnam produximus illam.
Tendimus hinc recta Beneuentum: ubi sedulus hospes
Pæne arsit, macros dum turdos versat in igne:
Nam uaga per ueterem dilapso flamma culinam
Vulcano, summum properabat lambere tectum,
Conuiuas auidos cœnam, seruosq; timentes
Tum rapere, atque omnes restinguere uelle uideres.
Incipit ex illo montes Appulia notos
Ostentare mihi, quos torret Atabulus: & quos
Numquam erepsemus, nisi nos uicina Triuici
Villa recepisset lacrymoso non sine fumo,
Vdos cum folijs ramos urente camino.
Hic ego mendacem stultissimus usque puellam
Ad mediam noctem expecto. somnus tamen aufert
Intentum Veneri. tum immundo somnia uisu
Nocturnam ueslem maculant, uentremq; supinum.
Quattuor hinc rapimur uiginti & millia rhedis.
Mansuri oppidulo, quod uersu dicere non est:
Signis perfacile est. uenit uilissima rerum
Hic aqua: sed panis longe pulcherrimus, ultra
Callidus ut soleat humeris portare uiator:
Nam Canusi lapidosus: aqua non ditior urna
Qui locus a forti Diomede est conditus olim.
Flentibus hinc Varius discedit mæstus amicis.
Inde Rubos fessi peruenimus: utpote longum
Carpentes iter, & factum corruptius imbri.
Postera tempestas melior: uia peior, adusque
Bari mœnia piscosi. dehinc Gnatia lymphis

Fratis extructa dedit risusq; iocosq; :
Dum flamma sine, tura liquescere limine sacro
Persuadere cupit. credat Iudæus apella:
Non ego. namque deos didici securum agere æuum:
Nec, si quid miri faciat natura, deos id
Tristes ex alto cæli demittere tecto.
Brundisium longæ finis chartæq; , uiæq; .

Satyræ sextæ Argumentum.

In quo sit Nobilitas. de quo tam diu quæsitum est, reprehendit eos, qui maiora appetunt immemores mediocritatis suæ, multus est in laudibus Mæcenatis.

SATYRA VI.

NON, quia, Mæcenas, Lydorum quicquid Etruscos
Incoluit fines, nemo generosior est te:
Nec, quod auus tibi maternus fuit, atque paternus,
Olim qui magnis legionibus imperitarunt:
Vt plerique solent, naso suspendis adunco
Ignotos, ut me libertino patre natum.
Cum referre negas, quali sit quisque parente
Natus, dum ingenuus: persuades hoc tibi uere,
Ante potestatem Tulli, atque ignobile regnum,
Multos sæpe uiros nullis maioribus ortos,
Et uixisse probos, amplius & honoribus auctos.
Contra Leuinum Valeri genus, unde superbus
Tarquinius regno pulsus fuit, unius assis
Non vnquam pretio pluris licuisse, notante
Iudice quem nosti, populo: qui stultus honores
Sæpe dat indignis: & famæ seruit ineptus:
Qui stupet in titulis, & imaginibus. quid oportet
Nos facere a vulgo longe, lateq; remotos?
Nanque esto: populus Leuino malet honorem,
Quam Decio mandare nouo: censorq; moueret
Appius, ingenuo si non essem patre natus:
Vel merito, quoniam in propria non pelle quiessem.
Sed fulgente trahit constrictos gloria curru
Non minus ignotos generosis. quo tibi Tulli
Sumere depositum clauum, fieriq; tribunum?

Inuidia accreuit : priuato quæ minor esset.
Nam, ut quisque insanus nigris medium impedit crus
Pellibus, & latum demisit pectore clauum:
Audit continuo, quis homo hic est? quo patre natus?
Vt, si qui ægrotet, quo morbo Barrus haberi
Et cupiat formosus: eat quacunque: puellis
Inijciat curam quærendi singula: quali
Sit facie, sura quali, pede, dente, capillo:
Sic, qui promitit, ciueis, urbem sibi curæ,
Imperium fore, & Italiam, & delubra deorum:
Quo patre sit natus. num ignota matre inhonestus,
Omnes mortales curare, & quærere cogit.
Tune Syri, Damæ, aut Dionysi filius, audes
Deijcere è saxo ciues? aut tradere Cadmo?
At Nouius collega gradu post me sedet uno.
Nanque est ille, pater quod erat meus. hoc tibi Paullus,
Et Messalla uideris. at hic si plostra ducenta,
Concurrantq; foro tria funera: magna sonabit,
Cornua quod, vincatq; turbas. saltem tenet hoc nos.
Nunc ad me redeo libertino patre natum:
Quem rodunt omnes libertino patre natum:
Nunc, quia Mæcenas tibi sum conuictor: at olim,
Quod mihi pareret legio Romana tribuno.
Dissimile hoc illi est: quia non ut forsit honorem
Iure mihi inuideat quiuis: ita te quoque amicum:
Præsertim cautum dignos assumere, praua
Ambitione procul. felicem dicere non hoc
Me possum casu, quod te sortitus amicum.
Nulla etenim mihi te fors obtulit. optimus olim
Virgilius post hunc Varius dixere quid essem.
Vt veni coram: singultim pauca locutus,
(Infans nanque pudor prohibebat plura profari)
Non ego me claro natum patre, non ego circum
Me Satureiano vectari rura caballo:
Sed, quod eram narro. respondes (ut tuus est mos)
Pauca, abeo: & reuocas nono post mense: iubesq;
Esse in amicorum numero. magnum hoc ego duco:
Quod placui tibi, qui turpi secernis honestum:
Non patre præclaro, sed vita, & pectore puro.
Atqui si vitijs mediocribus, ac mea paucis
Mendosa est natura, alioqui recta: uelut si

Egregio inspersos reprendas corpore næuos:
Si neque auaritiam , neque sordes , ac mala lustra
Obijciet uere quisquam mihi : purus , & insons
(Vt me collaudem) si uiuo , & carus amicis :
Causa fuit pater his : qui macro pauper agello
Noluit in Flaui ludum me mittere ; magni
Quo pueri magnis è centurionibus orti,
Læuo suspensi loculos , tabulamq; lacerto,
Ibant octonis referentes idibus æra .
Sed puerum est ausus Romam portare , docendum
Artes , quas doceat quiuis eques , atque senator
Semet prognatos : uestem , seruosq; sequentes
In magno ut populo siquis uidisset , auita
Ex re præberi sumptus mihi crederet illos .
Ipse mihi custos incorruptissimus omnes
Circum doctores aderat . quid multa ? pudicum ,
Qui primus uirtutis honos , seruauit ab omni
Non solum facto , uerum opprobrio quoque turpi :
Nec timuit , sibi ne uitio quis uerteret , olim
Si præco paruas , aut , ut fuit ipse , coactor
Mercedes sequerer . neque ego essem questus . ob hoc nunc
Laus illi debetur , & a me gratia maior .
Nil me pœniteat sanum patris huius : eoq;
Non , ut magna dolo factum negat esse suo pars ,
Quod non ingenuos habeat , clarosq; parentes :
Sic me defendam . longe mea discrepat istis
Et vox , & ratio . nam , si natura iuberet
A certis annis æuum remeare peractum :
Atque alios legere ad fastum , quoscunque parentes :
Optaret sibi quisque : meis contentus , onustos
Fascibus , & sellis , nolim mihi sumere , demens
Iudicio vulgi , sanus fortasse tuo : quod
Nollem onus , haud unquam solitus , portare molestum .
Nam mihi continuo maior quærenda foret res :
Atque salutandi plures : ducendus & unus ,
Et comes alter : uti ne solus , rus ue , peregre-
Ve exirem : plures calones , atque caballi
Pascendi : ducenda petorrita : nunc mihi curto
Ire licet mulo , uel , si libet , usque Tarentum ;
Mantica cui lumbos onere ulceret , atque eques armos .
Obijciet nemo sordes mihi , quas tibi Tulli :

Cum Tiburte uia prætorem quinque sequuntur
Te pueri lasanum portantes, œnophorumq;.
Hoc ego commodius, quam tu præclare senator,
Multis atque alijs uiuo. quacunque libido est.
Incedo solus: percunctor quanti olus, ac far:
Fallacem Circum, uespertinusq; pererro
Sæpe forum: assisto diuinis: inde domum me
Ad porri, & ciceris refero, lachaniq; catinum.
Cœna ministratur pueris tribus: & lapis albus
Pocula cum cyatho duo sustinet: astat echinus
Vilis: cum patera guttus, Campana supellex.
Deinde eo dormitum, non solicitus, mihi quod cras
Surgendum sit mane, obeundus Marsya, qui se
Vultum ferre negat Nouiorum posse minoris.
Ad quartam iaceo: post hanc uagor: aut ego lecto,
Aut scripto quod me tacitum iuuet. ungor oliuo:
Non, quo fraudatis immundus Natta lucernis.
Ast, ubi me fessum sol acrior ire lauatum
Admonuit: fugio rabiosi tempora signi.
Pransus non auide quantum interpellet inani
Ventre diem durare, domesticus otior. hæc est
Vita solutorum misera ambitione, grauiq;:
His me consolor, uicturus suauius, ac si
Quæstor auus, pater atque meus, patruusq; fuissent.

Satyræ septimæ Argumentum.

Rupilius præneſtinus cognomento Rex cum prætor esset a Tribunis proscriptus fuit, quare in Asiam ad Brutum profugit. vbi cum Horatius militaret, ab eo maledictis est proscissus, quamobrem in eundem inuehitur acerbe.

SATYRA VII.

PROSCRIPTI *Regis Rupili pus, atque uenenum,*
Hybrida quo pacto sit Persius ultus, opinor
Omnibus & lippis notum, & tonsoribus esse.
Persius hic permagna negocia diues habebat
Clazomenis: etiam lites cum Rege molestas:
Durus homo, atque odio qui posset uincere Regem:
Confidens, tumidus, adeo sermonis amari,

Sisennas, Barros ut equis praecurreret albis.
Ad Regem redeo. postquam nihil inter utrunque
Conuenit (hoc etenim sunt omnes iure molesti,
Quo fortes, quibus aduersum incidit. inter
Hectora Priamiden, animosum atque inter Achillem
Ira fuit capitalis, ut ultima diuideret mors:
Non aliam ob causam, nisi quod uirtus in utroque
Summa fuit. duo si discordia uexet inertes:
Aut si disparibus bellum incidat, ut Diomedi
Cum Lycio Glauco: discedat pigrior, ultro
Muneribus missis.) Bruto praetore tenente
Ditem Asiam, Rupili, & Persi par pugnat: uti non
Compositus melius cum Bitho Bacchius: in ius
Acres procurrunt, magnum spectaculum uterque.
Persius exponit caussam: ridetur ab omni
Conuentu: laudat Brutum: laudatq; cohortem.
Solem Asiae Brutum appellat: stellasq; salubres
Appellat comites, excepto Rege: canem illum,
Inuisum agricolis sidus, uenisse, ruebat
Flumen ut hibernum, fertur quo rara securis.
Tum Praenestinus salso, multumq; fluenti
Expressa arbusto regerit conuicia, durus
Vindemiator, & inuictus, cui saepe uiator
Cessisset, magna compellans uoce cucullum.
At Graecus, postquam est Italo perfusus aceto,
Persius exclamat: per magnos, Brute, deos te
Oro: qui reges consueris tollere: cur non
Hunc Regem iugulas? operum hoc (mihi crede) tuorum est.

Satyrae octauae Argumentum.

Cum Priapus in hortis poni solitus esset ad fures arcendos, queritur, illum occupatum esse in mulieribus ueneficis pellendis, quae noctu mortuorum ossa conquirebant, ad ueneficia facienda. scripta est in Canidiam, quam Gratidiam ficto nomine uocat.

SATYRA VIII.

OLIM truncus eram ficulnus, inutile lignum:
Cum faber incertus scamnum, faceretne Priapum:
Maluit esse deum: deus inde ego, furum, auiumq;

Maxima

Maxima formido : nam fures dextra coercet,
Obscenoq; ruber porrectus ab inguine palus :
Ast importunas volucres in uertice arundo
Terret fixa : uetatq; nouis considere in hortis.
Huc prius angustis eiecta cadauera cellis
Conseruus uili portanda locabat in arca.
Hoc miseræ plebi stabat commune sepulcrum,
Pantolabo scurræ, Nomentanoq; nepoti.
Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
Hic dabat; heredes monimentum ne sequeretur.
Nunc licet Esquilijs habitare salubribus : atque
Aggere in aprico spatiari : quo modo tristes
Albis informem spectabant ossibus agrum.
Cum mihi non tantum furesq;, feræq; suetæ
Hunc uexare locum, curæ sunt, atque labori :
Quantum, carminibus quæ uersant, atque uenenis
Humanos animos : has nullo perdere possum,
Nec prohibere modo, simulac uaga Luna decorum
Protulit os, quin ossa legant, herbasq; nocentes.
Vidi egomet nigra succinctam uadere palla
Canidiam pedibus nudis, passoq; capillo,
Cum Sagana maiore ululantem. (pallor utrasque
Fecerat horrendas aspectu) scalpere terram
Vnguibus, & pullam diuellere mordicus agnam
Cœperunt. cruor in fossam confusus : ut inde
Manes elicerent, animas responsa daturas.
Lanea & effigies erat, altera cerea : maior
Lanea, quæ pœnis compesceret inferiorem.
Cerea suppliciter stabat, seruilibus utq;
Iam peritura modis. Hecaten uocat altera, sæuam
Altera Tisiphonen. serpentes, atque uideres
Infernas errare canes : Lunamq; rubentem,
Ne foret his testis post magna latere sepulcra.
Mentior at si quid : merdis caput inquiner albis
Coruorum : atque in me ueniat mictum, atque cacatum
Iulius, & fragilis Pedatia, furq; Voranus.
Singula quid memorem : quo pacto alterna loquentes
Vmbræ cum Sagana resonarent triste & acutum?
Vtq; lupi barbam uariæ cum dente colubræ
Abdiderint furtim terris? & imagine cerea
Largior arserit ignis? & ut non testis inultus

Horruerim uoces Furiarum, & facta duarum?
Nam, displosa sonat quantum uesica, pepedi
Diffissa nate ficus. at illæ currere in urbem.
anidiæ dentes, altum Saganæ caliendrum
Excidere, atque herbas, atque incantata lacertis
Vincula, cum magno risuq;, iocoq; uideres.

Satyræ nonæ Argumentum.

Narrat quemadmodum aliquando per uiam sacram incedens in quendam molestè garrulum incidit, quem a se dimittere non potuisset, nisi superuenisset, qui ei uadimonium dixit, drammatica est. & propterea interlocutionibus suauis. temeritatem nonnullorum hominum taxat, qui molesti sunt in percunctando.

SATYRA IX.

I*BAM forte uia Sacra (sicut meus est mos)*
Nescio quid meditans nugarum, totus in illis.
Accurrit quidam notus mihi nomine tantum,
Arreptaq; manu, quid agis dulcissime rerum?
Suauiter, ut nunc est, inquam: & cupio omnia, quæ uis.
Cum assectaretur: nunquid uis? occupo: at ille,
Noris nos, inquit: docti sumus. hic ego: pluris
Hoc, inquam, mihi eris. misere discedere quærens
Ire modo ocyus, interdum consistere: in aurem
Dicere nescio quid puero: cum sudor ad imos
Manaret talos. o te, Bollane, cerebri
Felicem, aiebam tacitus. cum quidlibet ille
Garriret: uicos, urbem laudaret, ut illi
Nil respondebam: misere cupis, inquit, abire,
Iandudum video: sed nil agis: vsque tenebo,
Persequar. hinc quo nunc iter est tibi? nil opus est te
Circumagi: quendam uolo uisere, non tibi notum:
Trans Tiberim longe cubat is prope Cæsaris hortos.
Nil habeo, quod agam: & non sum piger. usque sequar te.
Demitto auriculas: ut iniquæ mentis asellus,
Cum grauius dorso subijt onus. incipit ille.
Si bene me noui, non Viscum pluris amicum,
Non Varium facies. nam quis me scribere plures,
Aut citius possit versus? quis membra mouere

Mollius,

Mollius, inuideat quod & Hermogenes, ego canto.
Interpellandi locus hic erat. est tibi mater?
Cognati? queis te saluo est opus? haud mihi quisquam.
Omnes composui. felices. nunc ego resto.
Confice. namque instat fatum mihi triste, Sabella
Quod puero cecinit, diuina mota anus vrna.
Hunc neque dira venena, nec hosticus auferet ensis,
Nec laterum dolor, aut tussis, nec tarda podagra.
Garrulus hunc quando consumet cunque: loquaces,
Si sapiat, vitet: simulatq; adoleuerit ætas.
Ventum erat ad Vestæ, quarta iam parte diei
Præterita: & casu tunc respondere vadato
Debebat: quod ni fecisset, perdere litem.
Si me amas, inquit paulum hic ades. inteream, si
Aut valeo stare, aut noui ciuilia iura.
En propero, quo scis. dubius sum, quid faciam, inquit:
Tene relinquam, an rem. me sodes. non faciam, ille.
Et præcedere cœpit. ego, vt contendere durum est
Cum victore, sequor, Mæcenas quomodo tecum?
Hinc repetit. paucorum hominum, & mentis bene sanæ
Nemo dexterius fortuna est vsus. haberes
Magnum adiutorem: posset qui ferre secundas:
Hunc hominem velles si tradere, dispeream, ni
Summosses omnes. non isto viuimus illic,
Quo tu rere, modo. domus hac nec purior vlla est:
Nec magis his aliena malis. nil mi officit unquam,
Ditior hic, aut est, quia doctior. est locus uni-
Cuique suus. magnum narras, uix credibile. atqui
Sic habet. accendis, quare cupiam magis illi
Proximus esse. uelis tantummodo: quæ tua uirtus,
Expugnabis. & est qui uinci possit: eoq;
Difficiles aditus primos habet. haud mihi deero:
Muneribus seruos corrumpam: non, hodie si
Exclusus fuero, desistam: tempora quæram:
Occurram in triuijs: deducam nil sine magno
Vita labore dedit mortalibus. hæc dum agit: ecce
Fuscus Aristius occurrit mihi carus, & illum
Qui pulchre nosset. consistimus: unde uenis? &
Quo tendis? rogat: & respondet. uellere cæpi,
Et pressare manu lentissima brachia, nutans,
Distorquens oculos, ut me eriperet. male salsus

Sh. *Ridens*

Ridens dissimulare. meum iecur urere bilis.
Certe nescio quid secreto uelle loqui te
Aiebas, mecum. memini bene: sed meliori
Tempore dicam: hodie tricesima sabbata, um tu
Curtis Iudæis oppedere? nulla mihi, inquam,
Relligio est: at mi: sum paulo infirmior, unus
Multorum: ignosces: alias loquar. hunccine solem
Tam nigrum surrexe mihi? fugit improbus; ac me
Sub cultro linquit. casu uenit obuius illi
Aduersarius &, quo tu turpissime? magna
Exclamat uoce: & licet antestari? ego uero
Oppono auriculam. rapit in ius: clamor utrinque:
Vndique concursus: sic me seruauit Apollo.

Satyræ decimæ Argumentum.

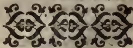
Quoniam in superioribus poeta Lucilli carmina taxauerat, duros esse inquiens, in sermone quarto, defendit se non Lucillum notasse, sed sæculi uitio duros fuisse eius uersus.

SATYRA X.

NEMPE incomposito dixi pede currere uersus
Lucilli. quis tam Lucilli fautor inepte est,
Vt non hoc fateatur, at idem, quod sale multo
Vrbem defricuit, charta laudatur eadem.
Nec tamen hoc tribuens, dederim quoque cetera. nam sic
Et Laberi mimos, ut pulchra poemata, mirer.
Ergo non satis est risu diducere rictum
Auditoris: & est quædam tamen hic quoque uirtus.
Est breuitate opus, ut currat sententia, neu se
Impediat uerbis lassas onerantibus aures.
Et sermone opus est modo tristi, sæpe iocoso,
Defendente uicem modo rhetoris, atque poetæ,
Interdum urbani parcentis uiribus, atque
Extenuantis eas consulto. ridiculum acri
Fortius: & melius magnas plerunque secat res.
Illi, scripta quibus comœdia prisca uiris est,
Hoc stabant: hoc sunt imitandi: quos neque pulcher
Hermogenes unquam legit, neque simius iste
Nil præter Caluum, & doctum cantare Catullum.

At magnum fecit, quod uerbis Græca Latinis
Miscuit. o seri studiorum, qui ne putetis
Difficile, & mirum, Rhodio quod Pitholeonti
Contigit, at sermo lingua concinnus utraque
Suauior: ut Chio noto si commista Falerni est.
Cum uersus facias, te ipsum percontor: an, & cum
Dura tibi peragenda rei sit caussa Petilli:
Scilicet oblitus patriæq;, patrisq;, Latine
Cum Pedius caussas exudet Poplicola, atque
Coruinus: patrijs intermiscere petita
Verba foris malis, Canusini more bilinguis?
Atque ego, cum Græcos facerem, natus mare citra,
Versiculos, uetuit me tali uoce Quirinus
Post mediam noctem uisus, cum somnia uera:
In siluam non ligna feras insanius, ac si
Magnas Græcorum malis implere cateruas.
Turgidus Alpinus, iugulat dum Memnona, dumq;
Diffingit Rheni luteum caput, hæc ego ludo:
Quæ nec in æde sonent certantia iudice Tarpa:
Nec redeant iterum, atque iterum spectanda theatris.
Arguta meretrice potes, Dauoq; Chremeta
Eludente senem, comis garrire libellos
Vnus uirorum Fundani. Pollio regum
Facta canit pede ter percusso: forte epos acer,
Vt nemo, Varius ducit. molle, atque facetum
Virgilio annuerunt gaudentes rure camœnæ.
Hoc erat, experto frustra Varrone Atacino,
Atque quibusdam alijs, melius quod scribere possem,
Inuentore minor: neque ego illi detrahere ausim
Hærentem capiti multa cum laude coronam.
At dixi fluere hunc lutulentum: sæpe ferentem
Plura quidem tollenda relinquendis. age, quæso,
Tu nihil in magno doctus reprendis Homero?
Nil comis Tragici mutat Lucillius Atti?
Non ridet uersus Enni grauitate minores,
Cum de se loquitur, non ut maiore repreensis?
Quid uetat, & nosmet Lucilli scripta legentes
Quærere: num illius, num rerum dura negarit
Versiculos natura magis factos, & euntes
Mollius? at sit quis pedibus quid claudere senis,
Hoc tantum contentus: amet scripsisse ducentos

Ante cibum uersus. totidem cœnatus: Etrusci
Quale fuit Caßi rapido feruentius amni
Ingenium: capsis quem fama est esse, librisq;
Ambustum proprijs: fuerit Lucillius, inquam,
Comis & vrbanus: fuerit limatior idem,
Quam rudis, & Græcis intacti carminis auctor:
Quamq; poetarum seniorum turba: sed ille,
Si foret hoc nostrum fato dilatus in æuum:
Detereret sibi multa: recideret omne, quod vltra
Perfectum traheretur: & in uersu faciendo
Sæpe caput scaberet: viuos & roderet vngues.
Sæpe stilum vertas, iterum quæ digna legi sint,
Scripturus: neque, te ut miretur turba, labores,
Contentus paucis lectoribus. an tua demens
Vilibus in ludis dictari carmina malis?
Non ego: nam satis est equitem mihi plaudere: ut audax,
Comtemptis alijs, explosa Arbuscula dixit.
Men' moueat cimex Pantilius? aut crucier, quod
Vellicet absentem Demetrius? aut quod ineptus
Fannius Hermogenis lædat conuiua Tigelli?
Plocius, & Varius, Mæcenas, Virgiliusq;,
Valgius, & probet hæc Octauius optimus, atque
Fuscus: & hæc vtinam Viscorum laudet vterque.
Ambitione relegata te dicere possum
Pollio, te Messalla tuo cum fratre, simulq;
Vos Bibuli, & Serui, simul his, te candide Furni:
Compulures alios, doctos ego quos, & amicos
Prudens prætereo: quibus hæc, sint qualiacunque,
Arridere velim, doliturus, si placeant spe
Deterius nostra. Demetri, teq; Tigelli
Discipularum inter iubeo plorare cathedras.
I puer, atque meo citus hæc subscribe libello.

Q. HORATII FLACCI SERMONVM LIBER SECVNDVS.

Satyræ primæ Argumentum.

AD Trebatium ſcripta eſt Satyra, qui omnibus notiſsimus eſt ex uel Ciceronis Epiſtolis, uel ex libello Topicorum, quem ad ipſum Cicero miſit. Non bene audiebat poeta, quod nimis eſſet mordax in Satyra, cum Trebatium aliquando conſuluiſſet, quid ſibi eſſet faciendum. reſpondit non eſſe ſcribendum Satyras, ſed potius Hiſtorias Cæſaris celebraret. nihilominus concludit ſe non poſſe a Satyra abduci.

SATYRA PRIMA.

SVNT quibus in Satyra uidear nimis acer: & ultra
Legem tendere opus: ſine neruis altera, quicquid
Compoſui, pars eſſe putat: ſimileſq; meorum
Mille die uerſus deduci poſſe. Trebati,
Quid faciam, præſcribe. quieſcas. ne faciam, inquis,
Omnino uerſus? aio. peream male, ſi non
Optimum erat. uerum nequeo dormire. ter uncti
Transnanto Tiberim, ſomno quibus eſt opus alto:
Irriguumq; mero ſub noctem corpus habento.
Aut, ſi tantus amor ſcribendi te rapit, aude
Cæſaris inuicti res dicere, multa laborum
Præmia laturus. cupidum, pater optime, uires
Deficiunt: neque enim quiuis horrentia pilis
Agmina, nec fracta pereuntes cuſpide Gallos,
Aut labentis equo deſcribat uulnera Parthi.
Attamen & iuſtum poteras, & ſcribere fortem.
Scipiadam ut ſapiens Lucillius. haud mihi deero,
Cum res ipſa feret: niſi dextro tempore, Flacci
Verba per attentam non ibunt Cæſaris aurem.
Cui, male ſi palpere, recalcitrat undique tutus.
Quanto rectius hoc, quam triſti lædere uerſu
Pantolabum ſcurram, Nomentanumq; nepotem:

Cum

Cum sibi quisque timet, quanquam est intactus, & odit?
Quid faciam? saltat Milonius: ut semel icto
Accessit feruor capiti, numerusq; lucernis.
Castor gaudet equis: ouo prognatus eodem,
Pugnis. quot capitum viuunt, totidem studiorum
Millia. me pedibus delectat claudere verba
Lucilli ritu, nostrum melioris vtroque.
Ille uelut fidis arcana sodalibus, olim
Credebat libris: neque, si male cesserat, unquam
Decurrens alio, neque si bene. quo fit, vt omnis
Votiua pateat veluti descripta tabella,
Vita senis. sequor hunc, Lucanus, an Appulus, anceps:
Nam Venusinus arat finem sub vtrunque colonus,
Missus ad hoc, pulsis (vetus est vt fama) Sabellis:
Qua ne per vacuum Romano incurreret hostis:
Siue quod Appula gens, seu quod Lucania bellum
Incuteret violenta. sed hic stilus haud petet vltro
Quenquam animantem: & me, ueluti custodiet ensis
Vagina tectus. quem cur distringere coner
Tutus ab infestis latronibus? o pater, & rex
Iuppiter, pereat positum rubigine telum:
Nec quisquam noceat cupido mihi pacis. at ille,
Qui me commorit, (melius non tangere, clamo)
Flebit: & insignis tota cantabitur urbe.
Seruius iratus leges minitatur, & vrnam:
Canidia Albuci, quibus est inimica, uenenum:
Grande malum Turius, si quis se iudice certet.
Vi, quo quisque ualet, suspectos terreat: utq;
Imperet hoc natura potens, sic collige mecum.
Dente lupus, cornu taurus petit, unde, nisi intus
Monstratum? Scaeua uiuacem crede nepoti
Matrem: nil faciet sceleris pia dextera mirum:
Vt neque calce lupus quenquam, neque dente petit bos.
Sed mala tollet anum uitiato melle cicuta.
Nec longum faciam: seu me tranquilla senectus
Expectat, seu mors atris circumuolat alis:
Diues, inops, Romae, seu fors ita iusserit, exul,
Quisquis erit uitae, scribam, color. o puer, ut sis
Vitalis metuo, & maiorum ne quis amicus
Frigore te feriat. quid cum est Lucillius ausus
Primus in hunc operis componere carmina morem,

Detrahere

Detrahere & pellem, nitidus qua quisque per ora
Cederet, introrsum turpis? num Lælius, aut, qui
Duxit ab oppressam meritum Carthagine nomen
Ingenio offensi? aut læso doluere Metello?
Famosisq; Lupo cooperto uersibus? atqui
Primores populi arripuit, populumq; tributim,
Scilicet uni æquus uirtuti, atque eius amicis.
Quin, ubi se a uulgo, & scena, in secreta remorant
Virtus Scipiadæ, & mitis sapientia Læli:
Nugari cum illo, & discincti ludere, donec
Decoqueretur olus, soliti. quicquid sum ego, quamuis
Infra Lucilli censum, ingeniumq;, tamen me
Cum magnis uixisse inuita fatebitur usque
Inuidia: & fragili quærens illidere dentem,
Offendet solido. nisi quid tu, docte Trebati,
Dissentis. equidem nihil hic diffindere possum.
Sed tamen ut monitus caueas, ne forte negoci
Incutiat tibi quid sanctarum inscitia legum:
Si mala condiderit in quem quis carmina, ius est,
Iudiciumq;. esto, si quis mala: sed bona si quis
Iudice condiderit laudatur Cæsare. si quis
Opprobrijs dignum latrauerit, integer ipse:
Soluentur risu tabulæ: tu missus abibis.

Satyræ secundæ Argumentum.

Luxus uiuendi carpitur. Qui huic uitio erant dediti, sub Ofelli rustici persona taxantur. ostendit quam sit rectius frugalitatem, ac parsimoniam sequi.

SATYRA II.

QVAE uirtus, & quanta, boni, sit uiuere paruo:
(Nec meus hic sermo est: sed, quem præcepit Ofellus
Rusticus, abnormis sapiens crassaq; Minerua:)
Discite non inter lances, mensasq; nitentes,
Cum stupet insanis acies fulgoribus, & cum
Acclinis falsis animus, meliora recusat:
Verum hic impransi mecum disquirite. cur hoc?
Dicam si potero. male uerum examinat omnis

Corruptus iudex. leporem sectatus, equo ue
Lassus ab indomito: uel, si Romana fatigat
Militia assuetum græcari, seu pila uelox,
Molliter austerum studio fallente laborem,
Seu te discus agit: pete cedentem aera disco.
Cum labor extuderit fastidia: siccus, inanis
Sperne cibum uilem: nisi Hymettia mella Falerno
Ne biberis diluta. foris est promus: & atrum
Defendens pisces hiemat mare. cum sale panis
Latrantem stomachum benè leniet. unde putas, aut
Qui partum? non in caro nidore uoluptas
Summa, sed in te ipso est. tu pulmentaria quære
Sudando: pinguem uitijs, albumq; nec ostrea,
Nec scarus, aut poterit peregrina iuuare lagois.
Vix tamen eripiam, posito pauone, uelis quin
Hoc potius, quam gallina tergere palatum,
Corruptus uanis rerum: quia ueneat auro
Rara auis: & picta pandat spectacula cauda:
Tanquam ad rem attineat quicquam. num uesceris ista,
Quam laudas, pluma? cocto num adest honor idem?
Carne tamen quamuis distat nihil: hac magis illa,
Imparibus formis deceptum te patet. esto,
Vnde datum sentis, lupus hic, Tiberinus, an alto
Captus hiet? pontes inter iactatus, an amnis
Ostia sub Tusci? laudas insane trilibrem
Mullum: in singula quem minuas pulmenta, necesse est.
Ducit te species, uideo. quo pertinet ergo
Proceros odisse lupos? quia scilicet illis
Maiorem natura modum dedit: his breue pondus,
Ieiunus raro stomachus uulgaria temnit.
Torrectum magno magnum spectare catino
Vellem, ait harpijs gula digna rapacibus. at uos
Præsentes Austri coquite horum obsonia: quanquam
Putet aper, rhombusq; recens, mala copia quando
Aegrum solicitat stomachum: cum rapula plenus,
Atque acidas mauult inulas. nec dum omnis abacta
Pauperies epulis regum. nam uilibus ouis,
Nigrisq; est oleis hodie locus. haud ita pridem
Galloni præconis erat acipensere mensa
Infamis. quid, tum rhombos minus æquor alebat?
Tutus erat rhombus, tutoq; ciconia nido:

Donec

Donec vos auctor docuit prætorius. ergo
Si quis nunc mergos suaues edixerit assos:
Parebit praui docilis Romana iuuentus.
Sordidus a tenui victu distabit, Ofello
Iudice. nam frustra uitium uitaueris illud,
Si te alio prauum detorseris. Auidienus,
Cui Canis ex uero ductum cognomen adhæret:
Quinquennes oleas est, & siluestria corna:
Ac, nisi mutatum, parcit defundere uinum: &,
Cuius odorem olei nequeas perferre (licebit
Ille repotia, natales, aliosve dierum
Festos albatus celebret) cornu ipse bilibri
Caulibus instillat, ueteris non parcus aceti.
Quali igitur uictu sapiens utetur? & horum
Vtrum imitabitur? hac urget lupus: hac canis angit.
Mundus erit, qui non offendat sordibus: atque
In neutram partem cultus miser. hic neque seruis,
Albuti senis exemplo, dum munia didit,
Sæuus erit: nec sic, ut simplex Næuius, unctam
Conuiuis præbebit aquam: uitium hoc quoque magnum.
Accipe nunc, uictus tenuis quæ quantaque secum
Afferat: in primis ualeas bene: nam, uariæ res
Vt noceant homini, credas, memor illius escæ
Quæ simplex olim tibi sederit. at simul assis
Miscueris elixa: simul conchylia turdis:
Dulcia se in bilem uertent: stomachoq; tumultum
Lenta feret pituita. uides, ut pallidus omnis
Cœna desurgat dubia? quin corpus onustum
Hesternis uitijs animum quoque prægrauat una:
Atque affligit humo diuinæ particulam auræ:
Alter, ubi dicto citius curata sopori
Membra dedit: uegetus præscripta ad munia surgit.
Hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam:
Siue diem festum rediens aduexerit annus:
Seu recreare uolet tenuatum corpus: ubiq;
Accedent anni, & tractari mollius ætas
Imbecilla volet: tibi quidnam accedet ad istam,
Quam puer, & validus præsumis, mollitiem, seu
Dura valetudo inciderit, seu tarda senectus?
Rancidum aprum antiqui laudabant; non, quia nasus
Illis nullus erat: sed, credo, hac mente, quod hospes

Tardius adueniens, vitiatum commodius, quam
Integrum edax dominus consumeret. hos vtinam inter
Heroas natum tellus me prima tulisset.
Das aliquid famæ? quæ carmine gratior aurem
Occupat humanam. grandes rhombi, patinæq;
Grande ferunt vna cum damno dedecus. adde
Iratum patruum, vicinos, te tibi iniquum,
Et frustra mortis cupidum, cum deerit egenti
Aes, laquei pretium. iure, inquis, Trasius istis
Iurgatur verbis. ego vectigalia magna,
Diuitiasq; habeo tribus ampla regibus. ergo,
Quod superat, non est, melius quo insumere possis?
Cur eget indignus quisquam te diuite? quare
Templa ruunt antiqua deum? cur, improbe, caræ
Non aliquid patriæ tanto emetiris aceruo?
Vni nimirum recte tibi semper erunt res?
O magnus posthac inimicis risus. vterne
Ad casus dubios fidet sibi certius: hic, qui
Pluribus assuerit mentem, corpusq; superbum:
An, qui contentus paruo, metuensq; futuri,
In pace, vt sapiens, aptarit idonea bello?
Quo magis his credas: puer hunc ego paruus Ofellum
Integris opibus noui non latius vsum,
Quam nunc accisis. videas metato in agello
Cum pecore, & natis fortem mercede colonum,
Non ego, narrantem, temere edi luce profesta
Quicquam, præter olus fumosæ cum pede pernæ.
At, mihi cum longum post tempus venerat hospes:
Siue operum vacuo gratus conuiua per imbrem
Vicinus: bene erat, non piscibus vrbe petitis,
Sed pullo, atque hædo: tum pensilis uua secundas,
Et nux ornabat mensas, cum duplice ficu.
Post hoc ludus erat cupa potare magistra:
Ac uenerata Ceres, uti culmo surgeret alto,
Explicuit uino contractæ seria frontis.
Sæuiat, atque nouos moueat fortuna tumultus:
Quantum hinc imminuet? quanto aut ego parcius, aut uos
O pueri nituistis, ut huc nouus incola uenit?
Nam propriæ telluris herum natura neque illum,
Nec me, nec quenquam statuit. nos expulit ille:
Illum aut nequities, aut uafri inscitia iuris.

Postremo

Postremo expellet certe uiuacior heres.
Nunc ager Vmbreni sub nomine, nuper Ofelli
Dictus, erit nulli proprius: sed cedet in vsum
Nunc mihi, nunc alij. quocirca uiuite fortes:
Fortiaq; aduersis opponite pectora rebus.

Satyræ tertiæ Argumentum.

Damasippus loquitur.

Cum uellet poeta alios reprehendere, se ipsum reprehendit, ut liberius aliorum uitia posit carpere. ostendit cum homines aliquo uitio laborantes insani sint, Auaro nihil esse stultius.

SATYRA III.

SIC *raro scribis, ut toto non quater anno*
Membranam poscas, scriptorum quæq; retexens,
Iratus tibi, quod uini, somniq; benignus
Nil dignum sermone canas, quid fiet? ab ipsis
Saturnalibus huc fugisti. sobrius ergo
Dic aliquid dignum promissis: incipe: nil est:
Culpantur frustra calami: immeritusq; laborat
Iratis natus paries dijs, atque poetis.
Atqui uultus erat multa, & præclara minantis,
Si vacuum tepido cepisset villula tecto.
Quorsum pertinuit stipare Platona Menandro?
Eupolin, Archilochum, comites educere tantos?
Inuidiam placare paras uirtute relicta?
Contemnere miser. uitanda est improba Siren
Desidia: aut, quicquid vita meliore parasti,
Ponendum æquo animo. dij te Damasippe, deæq;
Verum ob consilium donent tonsore. sed vnde
Tam bene me nosti? postquam omnis res mea Ianum
Ad medium fracta est, aliena negocia curo,
Excussus proprijs. olim nam quærere amabam,
Quo vafer ille pedes lauisset Sisyphus ære:
Quid sculptum infabre, quid fusum durius esset.
Callidus huic signo ponebam millia centum:
Hortos, egregiasq; domos mercarier unus
Cum lucro noram. unde frequentia Mercuriale
Imposuere mihi cognomen compita: noui:

Et morbi miror purgatum te illius. atqui
Emouit veterem mire nouus: vt solet, in cor
Traiecto lateris, capitisq; dolore,
Vt lethargicus hic cum fit pugil, & medicum vrget.
Dum ne quid simile huic, esto, vt libet. o bone, ne te
Frustrere, insanis & tu: stultiq; prope omnes:
Si quid Stertinius veri crepat: vnde ego mira
Descripsi docilis praecepta haec, tempore, quo me
Solatus iussit sapientem pascere barbam:
Atque a Fabricio non tristem ponte reuerti.
Nam male re gesta cum vellem mittere operto
Me capite in flumen: dexter stetit: &, caue faxis
Te quicquam indignum. pudor, inquit, te malus vrget,
Insanos qui inter vereare insanus haberi.
Primum nam inquiram, quid sit furere: hoc si erit in te
Solo: nil verbi, pereas quin fortiter, addam.
Quem mala stultitia: &, quencunque inscitia veri
Caecum agit: insanum Chrysippi porticus, & grex
Autumat. haec populos, haec magnos formula reges,
Excepto sapiente, tenet. nunc accipe, quare
Desipiant omnes, aeque ac tu, qui tibi nomen
Insano posuere. velut siluis, vbi passim
Palantes error certo de tramite pellit:
Ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit: vnus vtrique
Error: sed varijs illudit partibus: hoc te
Crede modo insanum: nihilo vt sapientior ille,
Qui te deridet, caudam trahat. est genus vnum
Stultitiae nihilum metuenda timentis: vt ignes,
Vt rupes, fluuiosq; in campo obstare queratur.
Alterum & huic varium, & nihilo sapientius, ignes
Per medios, fluuiosq; ruentis. clamet amica
Mater, honesta soror, cum cognatis, pater, vxor,
Hic fossa est ingens: hic rupes maxima: serua:
Non magis audierit: quam Fufius ebrius olim,
Cum Illionam edormit: Catienis mille ducentis,
Mater te appello, clamantibus. huic ego vulgum
Errori similem cunctum insanire docebo.
Insanit, ueteres statuas Damasippus emendo:
Integer est mentis Damasippi creditor? esto:
Accipe, quod nunquam reddas mihi, si tibi dicam:
Tu ne insanus eris, si acceperis? an magis excors

Reiecta præda, quam præsens Mercurius fert?
Scribe decem a Nerio: non est satis: adde Cicutæ
Nodosi tabulas centum: mille adde catenas:
Effugiet tamen hæc sceleratus vincula Proteus:
Cum rapies in iura, malis ridentem alienis:
Fiet aper: modo saxum: & cum uolet, arbor.
Si male rem gerere insani est: contra, bene sani:
Putidius multo cerebrum est (mihi crede) Perilli
Dictantis, quod tu numquam rescribere possis.
Audire, atque togam iubeo componere, quisquis
Ambitione mala, aut argenti pallet amore:
Quisquis luxuria, tristi ue superstitione,
Aut alio mentis morbo calet: huc propius me,
Dum doceo insanire omnes, vos ordine adite.
Danda est ellebori multo pars maxima auaris:
Nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem.
Heredes Staberi summam incidere sepulchro.
Ni sic fecissent, gladiatorum dare centum
Damnati populo paria, atque epulum, arbitrio Arri:
Frumenti, quantum metit Africa. siue ego praue,
Seu recte: hoc uolui: ne sis patruus mihi. credo
Hoc Staberi prudentem animum iussisse. quid ergo
Sensit, cum summam patrimoni insculpere saxo
Heredes uoluit? quoad uixit, credidit ingens
Pauperiem uitium: & cauit nihil acrius: ut si
Forte minus locuples vno quadrante perisset,
Ipse uideretur sibi nequior: omnis enim res,
Virtus, fama, decus, diuina, humanaq; pulchris
Diuitijs parent: quas qui construxerit, ille
Clarus erit, fortis, iustus, sapiens ne etiam, & Rex,
Et, quicquid uolet. hoc, ueluti uirtute paratum,
Sperauit magnæ laudi fore. quid simile isti
Græcus Aristippus? qui seruos proijcere aurum
In media iussit Libya: quia tardius irent
Propter onus segnes. vter est insanior horum?
Nil agit exemplum, litem quod lite resoluit.
Si quis emat citharas, emptas comportet in vnum,
Nec studio citharæ, nec Musæ deditus vlli:
Si scalpra, & formas non sutor: nautica uela
Auersus mecaturis: delirus, & amens
Vndique dicatur merito. quid discrepat istis,

Qui nummos, aurumq; recondit, nescius vti
Compositis, metuensq; velut contingere sacrum?
Si quis ad ingentem frumenti semper aceruum
Porrectus vigilet cum longo fuste, neque illinc
Audeat esuriens dominus contingere granum:
Ac potius folijs parcus vescatur amaris:
Si positis intus Chij, veterisq; Falerni
Mille cadis: nihil est, tercentum millibus, acre
Potet acetum: age, si & stramentis incubet, vnde-
Octoginta annos natus, cui stragula vestis,
Blattarum, ac tinearum epulæ, putrescat in arca:
Nimirum insanus paucis videatur, eo quod
Maxima pars hominum morbo iactatur eodem.
Filius, aut etiam hæc libertus vt ebibat heres:
Dijs inimice senex custodis? ne tibi desit?
Quantulum enim summæ curtabit quisque dierum,
Vngere si caules oleo meliore, caputq;
Cœperis impexa fœdum porrigine? quare;
Si quiduis satis est: periuras, surripis, aufers
Vndique? tun' sanus? populum si cædere saxis
Incipias, seruos ve tuos, quos ære pararis:
Insanum te omnes pueri, clamentq; puellæ.
Cum laqueo vxorem interimis, matremq; veneno,
Incolumi capite es? quid enim? neq; tu hoc facis Argis,
Nec ferro: vt demens genitricem occidit Orestes.
An tu reris eum occisa insanisse parente?
Ac non ante malis dementem actum furijs, quam
In matris iugulo ferrum tepefecit acutum?
Quin ex quo est habitus male tutæ mentis Orestes:
Nil sane fecit, quod tu reprehendere possis:
Non Piladen ferro violare, ausus ve sororem
Electram: tantum male dicit vtrique, vocando
Hanc furiam, hunc aliud, iussit quod splendida bilis:
Pauper Opimius argenti positi intus, & auri,
Qui Veientanum festis potare diebus
Campana solitus trulla, vappamq; profestis:
Quondam lethargo grandi est oppressus. vt heres
Iam circum loculos, & claues lætus, ouansq;
Curreret. hunc medicus multum celer, atque fidelis
Excitat hoc pacto: mensam poni iubet: atque
Effundi saccos nummorum, accedere plures

Ad numerandum : hominem sic erigit . addit & illud :
Ni tua custodis, auidus iam hæc auferet heres.
Men' viuo? vt viuas igitur, vigila, hoc age. quid vis?
Deficient inopem venæ te, ni cibus, atque
Ingens accedat stomacho fultura ruenti.
Quid cessas? agendum sume hoc ptisanarium oryzæ.
Quanti emptæ? paruo. quanti ergo? octo assibus. eheu:
Quid refert, morbo: an furtis, pereamq; rapinis?
Quisnam igitur sanus? qui non stultus. quid auarus?
Stultus & insanus. quid? si quis non sit auarus:
Continuo sanus? minime. cur Stoice? dicam.
Non est cardiacus, Craterum dixisse putato,
Hic ægre; recte est igitur, surgetq;? negabit:
Quod latus, aut renes morbo tentantur acuto.
Non est periurus, neque sordidus: immolet æquis
Hic porcum Laribus. verum ambitiosus & audax.
Nauiget Antecyram. quid enim differt, barathrone
Dones, quicquid habes, an nunquam vtare paratis?
Seruius Oppidius Canusi duo prædia diues
Antiquo censu, natis diuisse duobus.
Fertur. & hæc moriens pueris dixisse vocatis
Ad lectum. post quam te talos, Aule; nucesq;
Ferre sinu laxo, donare, & ludere vidi:
Te, Tiberi, numerare: cauis abscondere tristem:
Extimui, ne vos ageret vesania discors,
Tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam.
Quare per diuos oratus vterque Penates,
Tu caue ne minuas: tu ne maius facias id,
Quod satis esse putat pater: & natura coercet.
Præterea ne vos titillet gloria, iure-
Iurando obstringam ambo: vter ædilis fuerit, vel
Vestrum prætor: is intestabilis, & sacer esto.
In cicere, atque faba bona tu, perdasq; lupinis,
Latus vt in circo spatiere, aut æneus vt stes,
Nudus agris, nudus nummis insane paternis?
Scilicet vt plausus. quos fert Agrippa, feras tu
Astuta ingenuum vulpes imitata leonem?
Nequis humasse velit Aiacem Atrida vetas cur?
Rex sum. nil vltra quæro plebeius. & æquam
Rem imperito: ac si cui videor non iustus, inulto
Dicere, quæ sentit, permitto. maxime regum,

Dij tibi dent capta classem reducere Troia:
Ergo consulere, & mox respondere licebit?
Consule. cur Aiax heros ab Achille secundus
Putrescit, toties seruatis clarus Achiuis:
Gaudeat vt populus Priami, Priamusq;, inhumato,
Per quem tot iuuenes patrio caruere sepulcro?
Mille ouium insanus morti dedit, inclytum Vlyssem:
Et Menelaum vna mecum se occidere clamans.
Tu, cum pro vitula statuis dulcem Aulide natam,
Ante aras, spargisq; mola caput, improbe, salsa:
Rectum animi seruas? quorsum? insanus quid enim Aiax
Fecit, cum strauit ferro pecus? abstinuit vim
Uxore, & nata, mala multa precatus Atridis:
Non ille aut Teucrum, aut ipsum violauit Vlyssem.
Verum ego, vt haerentes aduerso littore naues
Eriperem, prudens placaui sanguine diuos.
Nempe tuo furiose. meo, sed non furiosus.
Qui species alias veris, scelerisq; tumultu
Permistas capiet commotus habebitur: atque,
Stultitia ne erret, nihilum distabit, an ira.
Aiax immeritos dum occidit, desipit, agnos?
Cum prudens scelus ob titulos admittis inanes:
Stas animo? & purum est vitio tibi, cum tumidum est cor?
Si quis lectica nitidam gestare amet agnam:
Huic vestem, ut natae paret ancillas, paret aurum:
Pupam, aut pupillam appellet, fortiq; marito
Destinet vxorem: interdicto huic omne adimat ius
Praetor, & ad sanos abeat tutela propinquos.
Quid si quis natam pro muta deuouet agna?
Integer est animi? ne dixeris. ergo, ubi praua
Stultitia, hic est summa insania. qui sceleratus,
Et furiosus erit. quem cepit uitrea fama:
Hunc circuntonuit gaudens Bellona cruentis.
Nunc age luxuriam, & Nomentanum arripe mecum.
Vincet enim stultos ratio insanire nepotes.
Hic simul acepit patrimoni mille talenta:
Edicit, piscator uti, pomarius, auceps,
Vnguentarius, ac Tusci turba impia uici,
Cum scurris fartor, cum uelabro omne macellum,
Mane domum ueniant. quid tum? uenere frequentes.
Verba facit leno: quicquid mihi, quicquid & horum

Cuique domi est, id crede tuum, & uel nunc pete, uel cras
Accipe, quid contra iuuenis responderit aequus:
In niue Lucana dormis ocreatus, ut aprum
Cœnem ego. tu pisces hiberno ex aequore uerris:
Segnis ego, indignus, qui tantum possideam: aufer:
Sume tibi decies: tibi tantundem: tibi triplex,
Unde uxor media currat de nocte uocata.
Filius Aesopi detractam ex aure Metellæ,
Scilicet ut decies solidum exsorberet, aceto
Diluit insignem baccam: qui sanior, ac si
Illud idem in rapidum flumen, iaceret ue cloacam?
Quincti progenies Arri, par nobile fratrum,
Nequitia & nugis prauorum & amore gemellum.
Luscinias soliti impenso prandere coemptas.
Quorsum abeant sani? creta, an carbone notandi?
Aedificare casas, plostello adiungere mures,
Ludere par impar, equitare in arundine longa
Si quem delectet barbatum: amentia uerset.
Si puerilius his ratio esse euincet amare
Nec quicquam differre, utrum ne in puluere trimus
Quale prius, ludas opus: an meretricis amore
Solicitus plores: quaero, facias ne, quod olim
Mutatus Polemon? ponas insigna morbi,
Fasciolas, cubital, focalia: potus ut ille
Dicitur ex collo furtim carpsisse coronas:
Postquam est impransi correptus uoce magistri?
Porrigis irato puero cum poma, recusat.
Sume Catelle: negat. si non des, optat. amator
Exclusus qui distat: agit ubi secum, eat, an non,
Quo rediturus erat non arcessitus: & haeret
Inuisis foribus? ne nunc, cum me uocet ultro,
Accedam? an potius mediter finire dolores?
Exclusit, reuocat: redeam? non, si obsecret. ecce
Seruus non paulo sapientior. o here, quae res
Nec modum habet, neque consilium, ratione, modoq;
Tractari non uult. in amore haec sunt mala, bellum,
Pax rursum. haec siquis tempestatis prope ritu
Mobilia, & caeca fluitantia sorte, laboret
Reddere certa: sibi nihilo plus explicet, ac si
Insanire paret certa ratione, modoq;.
Quid? cum Picenis excerpens semina pomis

Gaudes,

Gaudes, si cameram percussi forte: penes te es?
Quid? cum balba feris annoso uerba palato,
Aedificante casas qui sanior? adde cruorem
Stultitiæ: atque ignem gladio scrutare: modo, inquam,
Hellade percussa Marius cum præcipitat se,
Cerritus fuit? an commotæ crimine mentis
Absolues hominem: & sceleris damnabis eundem,
Ex more imponens cognata uocabula rebus?
Libertinus erat, qui circum compita siccus
Lautis mane senex manibus currebat. & unum
Quiddam magnum addens, unum me surpite morti:
Dijs etenim facile est, orabat: sanus utrisque
Auribus, atque oculis: mentem, nisi litigiosus,
Exciperet dominus, cum uenderet. hoc quoque uulgus
Chrysippus ponit fœcunda in gente Meneni.
Iuppiter, ingentes qui das, adimisq; dolores:
Mater ait pueri menses iam quinque cubantis,
Frigida si puerum quartana reliquerit: illo
Mane die, quo tu indicis ieiunia, nudus
In Tiberi stabit. casus, medicusue leuarit
Aegrum ex præcipiti, mater delira necabit
In gelida fixum ripa: febrimq; reducet.
Quo ne malo mentem concussa? timore deorum.
Hæc mihi Stertinius sapientum octauus amico
Arma dedit: posthac ne compellarer inultus.
Dixerit insanum qui me, totidem audiet: atque
Respicere ignoto discet pendentia tergo.
Stoice, post damnum sic uendas omnia pluris:
Qua me stultitia (quoniam non est genus unum)
Insanire putas? ego nam uideor mihi sanus.
Quid? caput abscissum demens cum portat Agaue
Nati infelicis, sibi tum furiosa uidetur?
Stultum me fateor (liceat concedere ueris)
Atque etiam insanum: tantum hoc edissere, quo me
Aegrotare putes animi uitio. accipe: primum
Aedificas: hoc est longos imitaris, ab imo
Ad summum totus moduli bipedalis: & idem
Corpore maiorem rides Turbonis in armis
Spiritum, & incessum: qui ridiculus minus illo?
An, quodcunque facit Mæcenas, te quoque uerum est,
Tanto dissimilem, & tanto certare minorem?

Absentis ranæ pullis uituli pede pressis,
Vnus ubi effugit : matri denarrat, ut ingens
Bellua cognatos eliserit . illa rogare,
Quantane ? num tandem, se inflans, sic magna fuisset.
Maior dimidio . num tanto ? cum magis, atque
Se magis inflaret : non, si te ruperis, inquit,
Par eris . hæc a te non multum abludit imago.
Adde poemata nunc : hoc est oleum adde camino :
Quæ si quis sanus fecit : sanus facis & tu.
Non dico horrendam rabiem . iam desine . cultum
Maiorem censu . teneas Damasippe tuis te :
Mille puellarum, puerorum mille furores.
O maior tandem parcas insane minori.

Satyræ quartæ Argumentum.

Catius Epicureus philosophus de quo Cicero in Epist. Ad Cassium. Hunc Horatius inducit apud se quærentem quibus nominibus utatur in interpretandis, & latine exprimendis quibusdam præceptis Epicureis, quæ ad artem Culinariam pertinent.

SATYRA IIII.

VNDE, & quo Catius ? non est mihi tempus, aventi
Ponere signa nouis præceptis : qualia vincunt
Pythagoram, Anytiq; reum, doctumq; Platona.
Peccatum fateor : cum te sic tempore læuo
Interpellarim : sed des veniam bonus, oro.
Quod si interciderit tibi nunc aliquid, repetes mox :
Siue est naturæ hoc, siue artis, mirus utroque.
Quin id erat curæ : quo pacto cuncta tenerem :
Vt pote res tenues, tenui sermone peractas.
Ede hominis nomen : simul & Romanus, an hospes.
Ipsa memor præcepta canam : celabitur auctor :
Longa quibus facies ouis erit, illa memento,
Vt succi melioris, & ut magis alba rotundis,
Ponere : nanque marem cobibent callosa vitellum.
Caule suburbano, qui siccis creuit in agris,
Dulcior . irriguo nihil est elutius horto.
Si uespertinus subito te oppresserit hospes :
Ne gallina malum responset dura palato,

Doctus

Doctus eris uiuam misto mersare Falerno.
Hoc teneram faciet. pratensibus optima fungis
Natura est: alijs male creditur. ille salubres
Aestates peraget, qui nigris prandia moris
Finiet, ante grauem quæ legerit arbore solem.
Aufidius forti miscebat mella Falerno,
Mendose: quoniam vacuis committere uenis
Nil, nisi lene, decet: leni præcordia mulso
Prolueris melius. si dura morabitur aluus:
Mitulus, & uiles pellent obstantia conchæ,
Et lapathi breuis herba, sed albo non sine Coo.
Lubrica nascentes implent conchylia lunæ.
Sed non omne mare est generosæ fertile testæ.
Murice Baiano melior Lucrina Peloris.
Ostrea Circeis, Miseno oriuntur echini.
Pectinibus patulis iactat se molle Tarentum.
Nec sibi cœnarum quisquam temere arroget artem,
Non prius exacta tenui ratione saporum.
Nec satis est cara pisces auertere mensa,
Ignarum quibus est ius aptius, & quibus assis
Languidus in cubitum iam se conuiua reponet.
Vmber, & iligna nutritus glande, rotundas
Curuat aper lanceis carnem uitantis inertem.
Nam Laurens malus est, uluis, & arundine pinguis.
Vinea summittit capreas non semper edules.
Fœcundi leporis sapiens sectabitur armos.
Piscibus, atque auibus, quę natura, & foret ętas,
Ante meum nulli patuit quęsita palatum.
Sunt, quorum ingenium noua tantum crustula promit.
Nequaquam satis in re una consumere curam:
Vt si quis solum hoc, mala ne sint vina, laboret,
Quali perfundat pisces securus oliuo.
Massica si cęlo supponas uina sereno:
Nocturna, si quid crassi est, tenuabitur aura:
Et decedet odor neruis inimicus: at illa
Integrum perdunt lino vitiata saporem.
Surrentina vafer qui miscet fęce Falerna
Vina, columbino limum bene colligit ouo:
Quatinus iam petit, uoluens aliena uitellus.
Tostis marcentem squillis recreabis, & Afra
Potorem cochlea. nam lactuca innatat acri

Post

Post uinum stomacho : perna magis, ac magis hillis
Flagitat in morsus refici : quin omnia malit,
Quæcunque immundis feruent allata popinis.
Est operæ pretium duplicis pernoscere iuris
Naturam . simplex è dulci constat oliuo:
Quod pingui miscere mero, muriaq; decebit:
Non alia, quam, qua Byzantia putruit orca.
Hoc vbi confusum sectis inferbuit herbis:
Corycioq; croco sparsum stetit : insuper addes,
Pressa Venafranæ quod baca remisit oliuæ.
Picenis cedunt pomis Tiburtia succo:
Nam facie præstant, Venucula conuenit ollis.
Rectius Albanam fumo duraueris vuam.
Hanc ego cum malis, ego facem primus, & alec,
Primus & inueni, piper album cum sale nigro
Incretum, puris cricumposuisse catillis.
Immane est vitium, dare millia terna macello:
Angustoq; vagos pisces vrgere catino.
Magna mouent stomacho fastidia, seu puer vnctis
Tractauit calicem manibus, dum furta ligurit:
Siue grauis veteri crateræ limus adhæsit.
Vilibus in scopis, in mappis, in scobe quantus
Consistit sumptus? neglectis, flagitium ingens.
Ten' lapides varios lutulenta radere palma:
Et Tyrias dare circum illota toralia vestes,
Oblitum, quanto curam, sumptumq; minorem
Hæc habeant, tanto reprendi iustius illis,
Quæ, nisi diuitibus, nequeunt contingere mensis?
Docte Cati per amicitiam, diuosq; rogatus
Ducere me auditum, perges quocunque, memento.
Nam quamuis referas memori mihi pectore cuncta:
Non tamen interpres tantundem iuueris. adde
Vultum, habitumq; hominis : quem tu vidisse beatus
Non magni pendis, quia contigit : at mihi cura
Non mediocris inest, fontes ut adire remotos,
Atque haurire queam uitæ præcepta beatæ.

Satyræ quintæ Argumentum.

Auariciam carpit, Vlysses inducitur, postquam Tiresiam de reditu interrogauerat, quomodo posset ditescere.

SATY-

SATYRA V.

HOc quoque, Tiresia, præter narrata, petenti
Responde: quibus amissas reparare queam res
Artibus, atque modis. quid rides? iam ne doloso
Non satis est Ithacam reuehi, patriosq; Penates
Aspicere? o nulli quicquam mentite, uides, ut
Nudus, inopsq; domum redeam te uate: neque illic,
Aut apotheca procis intacta est, aut pecus. atqui
Et genus, & uirtus, nisi cum re, uilior alga est.
Quando pauperiem missis ambagibus horres:
Accipe, qua ratione queas ditescere. turdus,
Siue aliud priuum dabitur tibi: deuolet illuc,
Res ubi magna nitet domino sene: dulcia poma,
Et quoscunque feret cultus tibi fundus honores,
Ante Larem gustet uenerabilior Lare diues.
Qui quamuis periurus erit, sine gente, cruentus
Sanguine fraterno, fugitiuus: ne tamen illi
Tu comes exterior, si postulet, ire recuses.
Vt ne tegam spurcæ Damæ latus? haud ita Troiæ
Me gessi certans semper melioribus. ergo
Pauper eris. fortem hoc animum tolerare iubebo.
Et quondam maiora tuli. tu protinus, unde
Diuitias, ærisq; ruam, dic augur, aceruos.
Dixi equidem: & dico: captes astutus ubique
Testamenta senum: neu, si uafer unus, & alter
Insidiatorem præroso fugerit hamo:
Aut spem deponas, aut artem illusus omittas.
Magna, minorue foro si res certabitur olim,
Viuet uter locuples sine natis, improbus, ultro
Qui meliorem audax uocet in ius: illius esto
Defensor. fama ciuem, causaq; priorem
Sperne, domi si natus erit, fæcunda ue coniux,
Quincte puta, aut Publi (gaudent prænomine molles
Auriculæ) tibi me tua uirtus fecit amicum.
Ius anceps noui: causas defendere possum.
Eripiet quiuis oculos citius mihi, quam te
Contemptum cassa nuce pauperet. hæc mea cura est,
Ne quid tu perdas: neu sis iocus. ire domum, atque
Pelliculam curare iube. fis cognitor ipse.

Persta

Persta, atque obdura: seu rubra canicula findet
Infantes statuas; seu pingui tentus omaso
Furius hibernas cana niue conspuet Alpes.
Non ne vides, aliquis cubito stantem prope tangens
Inquiet, vt patiens, ut amicis aptus, vt acer?
Plures annabunt thunni: & cetaria crescent,
Si cui praeterea ualidus male filius in re
Praeclara sublatus aletur: ne manifestum
Caelibis obsequium nudet te: leniter in spem
Arrepe officiosus: ut & scribare secundus
Heres: & si quis casus puerum egerit Orco,
In vacuum venias. perraro haec alea fallit.
Qui testamentum tradet tibi tunque legendum:
Abnuere, & tabulas a te remouere memento,
Sic tamen, ut limis rapias, quid prima secundo
Cera uelit uersu. solus, multisne coheres,
Veloci percurre oculo. plerumque recoctus
Scriba ex quinqueuiro coruum deludet hiantem:
Captatorq; dabit risus Nasica Corano:
Num furis: an prudens ludis me, obscura canendo?
O Laertiade, quicquid dicam, aut erit, aut non.
Diuinare etenim magnus mihi donat Apollo.
Quid tamen ista uelit sibi fabula, si licet, ede.
Tempore quo iuuenis Parthis horrendus ab alto
Demissum genus Aenea, tellure, mariq;
Magnus erit: forti nubet procera Corano.
Filia Nasicae metuentis reddere soldum.
Tum gener hoc faciet: tabulas socero dabit: atque
Vt legat, orabit. multum Nasica negatas
Accipiet tandem: & tacitus leget. inuenietq;
Nil sibi legatum, praeter plorare, suisq;.
Illud ad haec iubeo: mulier si forte dolosa,
Libertus ue senem delirum temperet: illis
Accedas socius: laudes, lauderis vt absens.
Adiuuat hoc quoque: sed uincit longe prius, ipsum
Expugnare caput. scribet mala carmina uecors?
Laudato. scortator erit? caue te roget: ultro
Penelopem facilis potiori trade. putasne?
Perduci poterit, tam frugi, tamq; pudica,
Quam nequiere proci recto depellere cursu?
Venit enim magnum donandi parca iuuentus:

Nec

Nec tantum Veneris, quantum studiosa culinæ.
Sic tibi Penelope frugi est. quæ si semel vno
De sene gustarit, tecum partita lucellum:
Vt canis, a corio nunquam absterrebitur vncto.
Me sene, quod dicam, factum est: anus improba Thebis
Ex testamento sic est elata: cadauer
Vnctum oleo largo nudis humeris tulit heres
Scilicet elabi si posset mortua: credo,
Quod nimium institerat viuenti. cautus adito:
Neu desis operæ: neue immoderatus abundes.
Difficilem, & morosum offendet garrulus. vltro
Non etiam sileas. Dauus sis comicus: atque
Stes capite obstipo, multum similis metuenti.
Obsequio grassare: mone, si increbruit aura,
Cautus vti velet carum caput: extrahe turba
Oppositis humeris. aurem substringe loquaci:
Importunus amat laudari? donec ohe, iam
Ad cælum manibus sublatis, dixerit, urge: &
Crescentem tumidis infla sermonibus utrem.
Cum te seruitio longo, curaq; leuarit:
Et certum uigilans, quartæ sit partis Vlysses
Audieris, heres. ergo nunc Dama sodalis
Nusquam est? unde mihi tam fortem, tamq; fidelem?
Sparge subinde: & si paulum potes, illacrymare. est
Gaudia prodentem vultum celare. sepulcrum
Commissum arbitrio, sine sordibus extrue. funus
Egregie factum laudet uicinia. si quis
Forte coheredum senior male tussiet: huic tu
Dic, ex parte tua, seu fundi, siue domus sit
Emptor, gaudentem nummo te addicere. sed me
Imperiosa trahit Proserpina: uiue, ualeq;.

Satyræ sextæ Argumentum.

Paucis contentum esse debere eum, qui modestus sit ostendit, natura nihil superflui desiderante. laudat rusticam uitam, quæ ab omni luxu abest. declarat quod cum quis id quod optarit per modestiam fuerit assecutus, eo contentum esse debere hominem.

SATYRA VI.

HOc erat in votis: modus agri non ita magnus,
Hortus ubi, & tecto vicinus iugis aquæ fons,

Et paulum sylua super his foret . auctius , atque
Dij melius fecere . bene est nihil amplius oro
Maia nate : nisi , vt propria hæc mihi munera faxis :
Si neque maiorem feci ratione mala rem :
Nec sum facturus vitio , culpa ve minorem .
Si veneror stultus nihil horum , o si angulus ille
Proximus accedat : qui nunc denormat agellum :
O si vrnam argenti fors qua mihi monstret : vt illi,
Thesauro inuento qui mercenarius agrum
Illum ipsum mercatus arauit diues amico
Hercule : si , quod adest , gratum iuuat : hac prece te oro
Pingue pecus domino facias , & cætera , præter
Ingenium : vtq; soles , custos mihi maximus adsis .
Ergo vbi me in montes , & in arcem ex vrbe remoui :
Quid prius illustrem satyris , Musaq; pedestri ?
Nec mala me ambitio perdit , nec plumbeus Auster .
Autumnusq; grauis , Libitinæ quæstus acerbæ .
Matutine pater , seu Iane libentius audis ,
Vnde homines operum primos , vitaq; labores
Instituunt (sic dijs placitum) tu carminis esto
Principium . Roma sponsorem me rapis : eia ,
Ne prior officio quisquam respondeat , vrge :
Siue Aquilo radit terras : seu bruma niualem
Interiore diem gyro trahit : ire necesse est .
Post modo , quod mi obsit clare , certumq; locuto ,
Luctandum in turba , facienda iniuria tardis .
Quid vis insane ? & quas res agis ? improbus vrget
Iratis precibus . tu pulses omne , quod obstat ,
Ad Mæcenatem memori si mente recurras .
Hoc iuuat : & melli est : non mentiar . at simul atras
Ventum est Esquilias : aliena negocia centum
Per caput , & circa saliunt latus . ante secundam
Roscius orabat , sibi adesses ad puteal cras .
De re communi scribæ magna , atque noua te
Orabant hodie meminisses Quincte reuerti .
Imprimat his , cura , Mæcenas signa tabellis .
Dixeris , experiar : si vis , potes addit : & instat .
Septimus octauo propior iam fugerit annus ,
Ex quo Mæcenas me cœpit habere suorum
In numero : duntaxat ad hoc , quem tollere rheda
Vellet iter faciens : & cui concredere nugas

Hoc genus . hora quota est ? Thrax est Gallina Syro par :
Matutina parum cautos iam frigora mordent :
Et , quæ rimosa bene deponuntur in aure .
Per totum hoc tempus subiectior in diem , & horam
Inuidiæ : noster ludos spectauerat vna :
Luserat in campo , fortunæ filius , omnes .
Frigidus a rostris manat per compita rumor ?
Quicunque obuius est , me consulit : o bone (nam te
Scire , deos quoniam propius contingis , oportet)
Num quid de Dacis audisti ? nil equidem . vt tu
Semper eris derisor . at omnes dij exagitent me ,
Si quicquam . quid ? militibus promissa , Triquetra ,
Prædia Cæsar , an est Itala tellure daturus ?
Iurantem me scire nihil , mirantur , vt vnum
Scilicet egregij mortalem , altiq; silenti :
Perditur hæc inter misero lux , non sine votis .
O rus , quando ego te aspiciam ? quandoq; licebit
Nunc veterum libris , nunc somno , & inertibus horis
Ducere solicitæ iucunda obliuia vitæ ?
O , quando faba Pythagoræ cognata , simulq;
Vncta satis pingui ponentur oluscula lardo ?
O noctes cœnæq; deum : quibus ipse , meiq;
Ante Larem proprium vescor : vernasq; procaces
Pasco libatis dapibus . prout cuique libido est ,
Siccat inæquales calices conuiua , solutus
Legibus insanis : seu quis capit acria fortis
Pocula : seu modicis vuescit lætius . ergo
Sermo oritur non de villis , domibus ve alienis :
Nec male , nec ne Lepos saltet : sed , quod magis ad nos
Pertinet , & nescire malum est , agitamus : vtrumne
Diuitijs homines , an sint virtute beati :
Quid ve ad amicitias , vsus , rectumne trahat nos :
Et quæ sit natura boni : summumq; quid eius .
Ceruius hæc inter vicinus garrit aniles
Ex re fabellas : nam siquis laudat Arelli
Solicitas ignarus opes , sic incipit . olim
Rusticus vrbanum murem mus paupere fertur
Accepisse cauo , veterem vetus hospes amicum ,
Asper , & attentus quæsitis : vt tamen arctum
Solueret hospitijs animum : quid multa ? neque illi
Sepositi ciceris , nec longæ inuidit auenæ :

Aridum & ore ferens acinum, semesaq; lardi
Frusta dedit cupiens varia fastidia cœnæ
Vincere, tangentis male singula dente superbo:
Cum pater ipse domus palea porrectus in hornæ
Esset ador, loliumq;, dapis meliora relinquens.
Tandem vrbanus ad hunc, qui te iuuat, inquit, amice,
Prærupti nemoris patientem viuere dorso?
Vin' tu homines, vrbemq; feris præponere siluis?
Carpe viam (mihi crede) comes: terrestria quando
Mortales animas viuunt sortita: neque vlla est
Aut magno, aut paruo lethi fuga. quo, bone, circa,
Dum licet, in rebus iucundis viue beatus:
Viue memor, quam sis æui breuis. hæc vbi dicta
Agrestem pepulere: domo leuis exilit. inde
Ambo propositum peragunt iter, vrbis auentes
Mœnia nocturni subrepere. iamq; tenebat
Nox medium cæli spatium: cum ponit vterque
In locuplete domo vestigia: rubro vbi cocco
Tincta super lectos canderet vestis eburnos:
Multaq; de magna superessent fercula cœnæ:
Quæ procul extructis inerant hesterna canistris.
Ergo, vbi purpurea porrectum in veste locauit
Agrestem: veluti succinctus cursitat hospes:
Continuatq; dapes: nec non vernaliter ipsis
Fungitur officijs, prælambens omne, quod affert.
Ille cubans gaudet mutata sorte bonisq;
Rebus agit lætum conuiuam, cum subito ingens
Valuarum strepitus lectis excussit vtrunque.
Currere per totum pauidi conclaue: magisq;
Exanimes trepidare, simul domus alta Molossis
Personuit canibus. tum rusticus, haud mihi vita
Est opus hac, ait: & valeat. me silua, cauusq;
Tutus ab insidijs tenui solabitur eruo.

Satyræ septimæ Argumentum.

Mos fuit in saturnalibus licentiam seruis concedere. Inducitur seruus liberius a domino quærere, ut rectum daret consilium: colligitur non ab re esse seruorum etiam monita non repudiare.

SATYRA VII.

IAMDVDVM ausculto : & cupiens tibi dicere seruus
Pauca, reformido. Dauus ne? ita, Dauus, amicum
Mancipium domino, & frugi, quod sit satis : hoc est,
Vt uitale putes. age, libertate Decembri,
(Quando ita maiores uoluerunt) utere : narra.
Pars hominum uitijs gaudet constanter : & urget
Propositum : pars multa natat, modo recta capessens,
Interdum paruis obnoxia. saepe notatus
Cum tribus annellis, modo laeua Priscus inani
Vixit inaequalis : clauum ut mutaret in horas :
Aedibus ex magnis subito se conderet, unde
Mundior exiret uix libertinus honeste.
Iam moechus Romae, iam mallet doctus Athenis
Viuere : Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis.
Scurra Volanerius, postquam illi iusta chiragra
Contudit articulos : qui pro se tolleret, atque
Mitteret in pyrgum talos, mercede diurna
Conductum pauit. quanto constantior idem
In uitijs, tanto leuius miser, ac prior ille :
Qui iam contento, iam laxo fune laborat.
Non dices hodie, quorsum haec tam putida tendant
Furcifer? ad te, inquam. quo pacto pessime? laudas
Fortunam, & mores antiquae plebis : & idem,
Siquis ad illa deus subito te agat, usque recuses :
Aut quia non sentis, quod clamas, rectius esse :
Aut quia non firmus rectum defendis : & haeres,
Nequicquam coeno cupiens euellere plantam.
Romae rus optas : absentem rusticus urbem
Tollis ad astra leuis. si nusquam es forte uocatus
Ad coenam, laudas securum olus : ac, uelut usquam
Vinctus eas, ita te felicem dicis, amasq;,
Quod nusquam tibi sit potandum. iusserit ad se
Maecenas serum sub lumina prima uenire :
Conuiuam, nemon' oleum feret ocyus? ecquis
Audit? cum magno blateras clamore : furisq;.
Miluius, & scurrae tibi non referenda precati
Discedunt. etenim fateor, me dixerit ille
Duci ventre leuem, nasum nidore supinor

Imbecillus,

Imbecillus, iners, sim quiduis, adde popino,
Tu cum sis quod ego, & fortassis nequior, ultro
Insectere uelut melior? verbisq; decoris
Obuoluas vitium? quid si me stultior ipse
Quingentis empto drachmis deprenderis? aufer
Me vultu terrere: manum stomachumq; teneto:
Dum quę Crispini docuit me ianitor, edo,
Te coniux aliena capit: meretricula Dauum.
Peccat vter nostrum cruce dignius? acris ubi me
Natura incendit, sub clara nuda lucerna
Quęcunque excepit turgentis verbera caudę
Clunibus, aut agitauit equum lasciua supinum,
Dimittit neque famosum, neque solicitum, ne
Ditior, aut formæ melioris meiat eodem.
Tu cum proiectis insignibus, annulo equestri,
Romanoq; habitu, prodis ex iudice Dama
Turpis, odoratum caput obscurante lacerna:
Non es quod simulas? metuens induceris, atque
Altercante libidinibus tremis ossa pauore.
Quid refert uri virgis? ferroq; necari?
Auctoratus eas? an turpi clausus in arca,
Quo te dimisit peccati conscia herilis
Contractum, genibus tangas caput? est ne marito
Matronæ peccantis in ambos iusta potestas?
In corruptorem vel iustior? illo tamen se
Non habitu, mutat ue loco peccat ue superne,
Cum te formidet mulier: neque credat amanti.
Ibis sub furcam prudens: dominoq; furenti,
Committes rem omnem, & vitam, & cum corpore famam.
Euasti? credo, metues: doctusq; cauebis.
Quæres, quando iterum paueas: iterumq; perire
Possis. o toties seruus: quæ bellua, ruptis
Cum semel effugit, reddet se praua catenis?
Non sum mœchus, ais. neque ego hercule fur, vbi vasa
Prætereo sapiens argentea. tolle periclum,
Iam uaga prosiliet frenis natura remotis.
Tu ne mihi dominus, rerum imperijs, hominumq;
Tot, tantisq; minor? quem ter uindicta, quaterq;
Imposita haud vnquam misera formidine priuet?
Adde supra dictis, quod non leuius ualeat. nam
Siue uicarius est, qui seruo paret: vti mos

Satyræ octauæ Argumentum.

Describitur cœna Nasidieni Epicurei, in qua luxum carpens, Epicureos deridet.

SATYRA VIII.

VT Nasidieni iuuit te cœna beati?
Nam mihi quærenti conuiuam dictus here illic
De medio potare die. sic, vt mihi nunquam
In vita fuerit melius. da, si graue non est,
Quæ prima iratum ventrem placauerit esca.
In primis Lucanus aper, leni fuit Austro
Captus, vt aiebat cœnæ pater. acria circum
Rapula, lactucæ, radices, qualia lassum
Peruellunt stomachum, siser, alec, fæcula Coa.
His vbi sublatis, puer alte cinctus, acernam
Gausape purpureo mensam pertersit: & alter
Sublegit, quodcunque iaceret inutile, quodq;
Posset cœnantes offendere: vt Attica virgo
Cum sacris Cereris, procedit fuscus Hydaspes
Cæcuba vina ferens, Alcon Chium maris expers:
Hic herus, Albanum Mecenas, siue Falernum
Te magis appositis delectat: habemus vtrunque.
Diuitias miseras. sed queis cœnantibus vna
Fundani pulchre fuerit tibi, nosse laboro.
Summus ego, & prope me Viscus Turinus, & infra,
Si memini, Varius cum Seruilio Balatrone
Vibidius: quos Mæcenas adduxerat vmbras:
Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra,
Ridiculus totas simul absorbere placentas.
Nomentanus ad hoc, qui, si quid forte lateret,
Indice monstraret digito. nam cetera turba,
Nos, inquam, cœnamus aues, conchylia, pisces,
Longe dissimilem noto celantia succum:
Vt vel continuo patuit, cum passeris, atque
Ingustata mihi porrexerat ilia rhombi.
Post hæc me docuit melimala rubere, minorem
Ad lunam delecta. quid hoc intersit: ab ipso
Audieris melius. tum Vibidius Balatroni.

Nos, nisi damnose bibimus, moriemur inulti.
Et calices poscit maiores. vertere pallor
Tum parochi faciem nil sic metuentis, vt acres
Potores: vel, quod maledicunt liberius: vel,
Feruida quod subtile exsurdant vina palatum.
Inuertunt Aliphanis vinaria tota
Vibidius, Balatroq;, secutis omnibus imis.
Conuiuæ lecti nihilum nocuere lagenis.
Affertur squillas inter murana natantes
In patina, porrecta. sub hoc herus, hæc grauida, inquit,
Capta est, deterior post partum carne, futura.
His mistum ius est oleo, quod prima Venafri
Pressit cella, garo de succis piscis Iberi,
Vino quinquenni, verum citra mare nato,
Dum coquitur: cocto Chium sic conuenit, vt non
Hoc magis vllum aliud: pipere albo, non sine aceto,
Quod Methymnæam vitio mutauerat vuam,
Erucas virides, inulis ego primus amaris
Monstraui incoquere, illutos Curtillus echinos.
Vt melius muria, quam testa marina remittit.
Interea suspensa graues aulæa ruinas
In patinam fecere, trahentia pulueris atri,
Quantum non Aquilo Campanis excitat agris:
Nos maius veriti, postquam nihil esse pericli
Sensimus, erigimur. Rufus posito capite, vt si
Filius immaturus obisset, flere. quis esset
Finis: ni sapiens sic Nomentanus amicum
Tolleret? heu Fortuna, quis est crudelior in nos
Te deus? vt semper gaudes illudere rebus
Humanis? Varius mappa compescere risum
Vix poterat. Balathro suspendens omnia naso,
Hæc est conditio viuendi aiebat: eoq;
Responsura tuo nunquam est par fama labori.
Te ne, vt ego accipiar laute, torquerier omni
Solicitudine districtum? ne panis adustus,
Ne male conditum ius apponatur? vt omnes
Præcincti recte pueri, comtiq; ministrent?
Adde hos præterea casus: aulæa ruent si,
Vt modo: si patinam pede lapsus frangat agaso.
Sed conuiuatoris, uti ducis ingenium res
Aduersæ nudare solent: celare secunda.

Nasidienus ad hæc : tibi dij , quæcunque preceris ,
Commoda dent : ita uir bonus es , conuiuaq; comis .
Et soleas poscit . tum in lecto quoque uideres
Stridere secreta diuisis aure susurros .
Nullos his mallem ludos spectasse : sed illa .
Redde age , quæ deinceps risisti . Vibidius dum
Quærit de pueris , num sit quoque fracta lagena :
Quod sibi poscenti non dentur pocula : dumq;
Ridetur fictis rerum Balatrone , secundo
Nasidiene redis mutatæ frontis , ut arte
Emendaturus fortunam . deinde secuti
Mazonomo pueri magno discerpta ferentes
Membra gruis sparsi sale multo , non sine farre :
Pinguibus & ficis pastum iecur anseris albi ,
Et leporum auulsos , ut multo suauius , armos ,
Quam si cum lumbis quis edit . tum pectore adusto
Vidimus & merulas poni , & sine clune palumbes :
Suaues res , si non causas narraret earum , &
Naturas dominus : quem nos sic fugimus ulti ,
Vt nihil omnino gustaremus : uelut illis
Canidia afflasset peior serpentibus Afris .

Q. HOR.

Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.
Nunc itaque & uersus, & cætera ludicra pono.
Quid uerum, atque decens, curo, & rogo: & omnis in hoc sum.
Ac ne forte roges, quo me duce, quo Lare tuter:
Nullius addictus iurare in uerba magistri,
Quo me cunque rapit tempestas, deferor hospes.
Nunc agilis fio, & mersor ciuilibus undis
Virtutis uera custos, rigidusq; satelles:
Nunc in Aristippi furtim precepta relabor,
Et mihi res, non me rebus subiungere conor.
Vt nox longa, quibus mentitur amica, diesq;
Longa uidetur opus debentibus: ut piger annus
Pupillis, quos dura premit custodia matrum:
Sic mihi tarda fluunt, ingrataq; tempora, quę spem,
Consiliumq; morantur agendi nauiter id, quod
Aeque pauperibus prodest, locupletibus ęque:
Aeque neglectum pueris, senibusq; nocebit.
Restat, ut his ego me ipse regam, solerq; elementis.
Non possis oculo quantum contendere Lynceus:
Non tamen iccirco contemnas lippus inungi:
Nec, quia desperes inuicti membra Glyconis,
Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.
Est quoddam prodire tenus, si non datur ultra.
Feruet auaritia, miseroq; Cupidine pectus?
Sunt verba, & uoces, quibus hunc lenire dolorem
Possis, & magnam morbi deponere partem.
Laudis amore tumes? sunt certa piacula, quę te
Ter pure lecto poterunt recreare libello.
Inuidus, iracundus, iners, uinosus, amator,
Nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit,
Si modo culturę patientem commodet aurem.
Virtus est uitium fugere: & sapientia prima,
Stultitia caruisse. vides, quę maxima credis
Esse mala, exiguum censum, turpemq; repulsam,
Quanto deuites animi, capitisq; labore:
Impiger extremos curris mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes.
Ne cures ea, quę stulte miraris, & optas:
Discere, & audire, & meliori credere non uis?
Quis circum pagos, & circum compita pugnax,
Magna coronari contemnat Olympia, cui spes,

Cui

Cui sit conditio dulcis sine puluere palmæ?
Vilius argentum est auro, uirtutibus aurum.
O ciues, ciues: quærenda pecunia primum est,
Virtus post nummos. hæc Ianus summus ab imo
Perdocet: hæc recinunt iuuenes dictata, senesq;
Læuo suspensi loculos, tabulamq; lacerto.
Si quadrigentis sex septem millia desunt,
Est animus tibi, sunt mores, & lingua, fidesq;
Plebs eris. at pueri ludentes, rex eris, aiunt,
Si recte facies. hic murus aeneus esto,
Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.
Roscia, dic sodes, melior lex, an puerorum est
Nænia, quæ regnum recte facientibus offert,
Et maribus Curijs & decantata Camillis?
Is tibi melius suadet, qui, ut rem facias rem
Si possis recte: si non, quocunque modo rem:
Vt propius spectes lacrymosa poemata Puppi:
An, qui fortunæ te responsare superbæ
Liberum, & erectum præsens hortatur & optat?
Quod si me populus Romanus forte roget, cur
Non, ut porticibus, sic iudicijs fruar ijsdem,
Nec sequar, aut fugiam, quę diligit ipse, uel odit:
Olim, quod uulpes ęgroto cauta leoni
Respondit, referam: quia me uestigia terrent
Omnia te aduersum spectantia, nulla retrorsum.
Bellua multorum es capitum. nam quid sequar? aut quem?
Pars hominum gestit conducere publica: sunt, qui
Frustis, & pomis uiduas uenentur auaras,
Excipiantq; senes, quo in uiuaria mittant.
Multis occulto crescit res fęnore. uerum
Esto alijs alios rebus, studijsq; teneri:
Iidem eadem possunt ne horam durare probantes?
Nullus in orbe sinus Baijs prælucet amœnis,
Si dixit diues: lacus, & mare sentit amorem
Festinantis heri: cui si uitiosa libido
Fecerit auspicium: cras ferramenta Theanum
Tolletis fabri. lectus Genialis in aula est?
Nil ait esse prius, melius nil cęlibe uita.
Si non est: iurat bene solis esse maritis.
Quo teneam uultus mutantem Protea nodo?
Quid pauper? ride. mutat cœnacula, lectos,

Balnea,

Balnea tonsores: conducto nauigio aeque
Nauseat, ac locuples, quem ducit priua triremis.
Si curtatus inaquali tonsore capillos
Occurri: rides. si forte subucula pexa
Trita subest tunicę: uel si toga dissidet impar:
Rides. quid, mea cum pugnat sententia secum?
Quod petijt, spernit: repetit; quod nuper omisit:
Aestuat, & uitę disconuenit ordine toto:
Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis.
Insanire putas solemnia me: neque rides:
Nec medici credis, nec curatoris egere
A prętore dati: rerum tutela mearum
Cum sis, & praue sectum stomacheris ob unguem
De te pendentis, te respicientis amici.
Ad summam, sapiens vno minor est Ioue, diues,
Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum:
Pręcipue sanus, nisi cum pituita molesta est.

Argumentum.

Hac Epistola uoluit homines ad uirtutem hortari. & a stultitiæ abducere. Laudat Homerum, ostenditq; eius libros exemplar uitæ habere, qui sub Vlysis persona docet qualis debeat esse homo, & quid ualeat uirtus ad beatam uitam degendam. Et in Iliade quot malorum causa sint animi perturbationes. Id eleganter facit.

Epist. II. Ad Lollium.

TROIANI *belli scriptorem, maxime Lolli,*
Dum tu declamas Romę, Pręneste relegi:
Qui, quid pulchrum, quid turpe: quid utile, quid non.
Plenius, ac melius Chrysippo, & Crantore dicit.
Cur ita crediderim, nisi quid te detinet, audi.
Fabula, qua Paridis propter narratur amorem,
Gręcia barbarię lento collisa duello,
Stultorum regum, & populorum continet æstus.
Antenor censet belli pręcidere causam.
Quid Paris? ut saluus regnet, uiuatq; beatus:
Cogi posse negat. Nestor componere lites
Inter Peliden festinat, & inter Atriden.
Hunc amor, ira quidem communiter urit utrunque;

Quicquid

Quicquid delirant reges, plectuntur Achiui.
Seditione, dolis, scelere, atque libidine, & ira
Iliacos intra muros peccatur, & extra.
Rursus quid uirtus, & quid sapientia possit;
Vtile proposuit nobis exemplar Vlyssem:
Qui domitor Troiæ, multorum prouidus urbes,
Et mores hominum inspexit: latumq; per æquor,
Dum sibi, dum socijs reditum parat, aspera multa
Pertulit, aduersis immersabilis undis.
Sirenum uoces, & Circæ pocula nosti:
Quæ si cum socijs stultus, cupidusq; bibisset:
Sub domina meretrice fuisset turpis, & excors:
Vixisset canis immundus, uel amica luto sus.
Nos numerus sumus, & fruges consumere nati,
Sponsi Penelopæ, nebulones, Alcinoiq;
In cute curanda plus æquo operata iuuentus:
Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, &
Ad strepitum citharæ cessatum ducere curam.
Vt iugulent homines, surgunt de nocte latrones:
Vt teipsum serues, non expergisceris? atqui,
Si noles sanus, curres hydropicus. & ni
Posces ante diem librum cum lumine: si non
Intendes animum studijs, & rebus honestis:
Inuidia, uel amore uigil torquebere. nam cur,
Quæ lædunt oculos festinas demere? si quid
Est animum, differs curandi tempus in annum?
Dimidium facti, qui cœpit habet. sapere aude:
Incipe. uiuendi recte qui prorogat horam,
Rusticus expectat dum defluat amnis: at ille
Labitur, & labetur in omne uolubilis æuum.
Quæritur argentum, puerisq; beata creandis
Vxor, & incultæ pacantur uomere siluæ.
Quod satis est, cui contingit, nihil amplius optet.
Non domus, & fundus, non æris aceruus, & auri
Aegroto domini deduxit corpore febres,
Non animo curas. ualeat possessor, oportet,
Si comportatis rebus bene cogitat uti.
Qui cupit, aut metuit, iuuat illum sic domus, aut res,
Vt lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram,
Auriculas citharæ collecta sorde dolentes.
Sincerum est nisi uas, quodcunque infundis, acescit.

Sperne

Sperne uoluptates, nocet empta dolore uoluptas.
Semper auarus eget. certum toto pete finem.
Inuidus alterius rebus macrescit opimis.
Inuidia Siculi non inuenere tyranni
Maius tormentum. qui non moderabitur iræ,
Infectum uolet esse, dolor quod suaserit, & mens,
Dum pœnas odio per uim festinat inulto.
Ira furor breuis est. animum rege: qui, nisi paret,
Imperat, hunc frenis, hunc tu compesce catena.
Fingit equum tenera docilem ceruice magister,
Ire uiam, quam monstrat eques. uenaticus, ex quo
Tempore ceruinam pellem latrauit in aula,
Militat in siluis catulus. nunc adhibe puro
Pectore uerba puer, nunc te melioribus offer.
Quo semel est imbuta recens, seruabit odorem
Testa diu: quod si cessas, aut strenuus anteis:
Nec tardum opperior, nec præcedentibus insto.

Argumentum.

Horatij familiarissimus fuit Iulius Florus. is est ad quem scripsit pulcherrimum carmen de Pindari laudibus. tota bella est. cupit cognoscere de amicis. reprehendit Celsum, qui aliorum scripta sibi uendicabat.

Epist. III. Ad Iulium Florum.

IVLI *Flore quibus terrarum militet oris*
Claudius Augusti priuignus, scire laboro.
Thraca ne vos Hebrusq; niuali compede uinctus,
An freta vicinas inter currentia turres,
An pingues Asiæ campi, collesq; morantur?
Quid studiosa chors operum struit? hæc quoque curo.
Quis sibi res gestas Augusti scribere sumit?
Bella quis, & paces longum diffundit in æuum?
Quid Titius, Romana breui venturus in ora?
Pindarici fontis qui non expalluit haustus,
Fastidire lacus, & riuos ausus apertos:
Vt valet? vt meminit nostri? fidibus ne Latinis
Thebanos aptare modos studet auspice Musa?
An tragica desæuit, & ampullatur in arte?

Quid

Quid mihi Celsus agit? monitus, multumq; monendus
Priuatas ut quærat opes, & tangere uitet
Scripta, palatinus quæcunque recepit Apollo:
Ne, si forte suas repetitum uenerit olim
Grex auium plumas: moueat cornicula risum
Furtiuis nudata coloribus: ipse quid audes?
Quæ circumuolitas agilis thyma? non tibi paruum
Ingenium est, non incultum, nec turpiter hirtum.
Seu linguam causis acuis, seu ciuica iura
Respondere paras, seu condis amabile carmen:
Prima feres ederæ uictricis præmia. quid si
Frigida curarum fomenta relinquere posses:
Quo te cælestis sapientia duceret, ires.
Hoc opus, hoc studium parui properemus, & ampli:
Si patriæ uolumus, si nobis uiuere cari:
Debes hoc etiam rescribere, si tibi curæ,
Quantæ conueniat Munatius: an male sarta
Gratia nequicquam coit, & rescinditur: at uos
Seu calidus sanguis, seu rerum inscitia uexat,
Indomita ceruice feros: ubicunque locorum
Viuitis, indigni fraternum rumpere fœdus,
Pascitur in uestrum reditum notiua iuuenca.

Argumentum.

Quamuis grauissimas sententias tractet, hac Epistola tamen more Epicureorum Tibullum hortatur, ut cum diues sit, & iuuenis, uoluptati indulgeat, præsertim cum sit moriendum.

Epist. IIII. Ad Albium Tibullum.

ALBI, nostrorum sermonum candide iudex,
Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
Scribere, quod Cassi Parmensis opuscula vincat?
An tacitum siluas inter reptare salubres,
Curantem quicquid dignum sapiente, bonoq; est?
Non tu corpus eras sine pectore. dij tibi formam:
Dij tibi diuitias dederant, artemq; fruendi.
Quid voueat dulci nutricula maius alumno:
Quam ut sapere, & fari possit, quæ sentiat, utq;

Gratia, fama, ualetudo contingat abunde,
Et mundus uictus non deficiente crumena?
Inter spem, curamq; timores inter, & iras,
Omne crede diem tibi diluxisse supremum.
Grata superuenit, quæ non sperabitur, hora.
Me pinguem, & nitidum bene curata cute uise:
Cum ridere uoles Epicuri de grege porcum.

Argumentum.

Docet quomodo diuiti uiuendum sit. erat enim diues Torquatus. Illum ad liberalitatem hortatur, quæ non sit admodum profusa.

Epist. V. Ad Torquatum.

SI potes archaicis conuiua recumbere lectis,
Nec modica cœnare times olus omne patella:
Supremo te sole domi Torquate manebo.
Vina bibes iterum Tauro diffusa, palustres
Inter Minturnas, Sinuessanumq; Petrinum.
Sin melius quid habes, arcesse, uel imperium fer.
Iandudum splendet focus, & tibi munda supellex.
Mitte leues spes certamina diuitiarum,
Et Moschi causam, cras nato Cæsare festus
Dat ueniam, somnumq; dies. impune licebit
Aestiuam sermone benigno tendere noctem.
Quo mihi fortunas, si non conceditur uti?
Parcus ob heredis curam, nimiumq; seuerus
Assidet insano. potare, & spargere flores
Incipiam: patiarq; uel inconsultus haberi.
Quid non ebrietas designat? operta recludit:
Spes iubet esse ratas: in prælia trudit inermem.
Solicitis animis onus eximit: addocet artes.
Fecundi calices quem non fecere disertum?
Contracta quem non in paupertate solutum?
Hæc ego procurare & idoneus imperor, & non
Inuitus: ne turpe toral, ne sordida mappa
Corruget nares: ne non & cantharus, & lanx
Ostendat tibi te: ne fidos inter amicos
Sit, qui dicta foras eliminet: vt coeat par,

 Iungaturq;

Iungaturq; pari : Brutum tibi, Septimiumq;,
Et nisi cœna prior, potiorq; puella Sabinum
Detinet, assumam. locus est & pluribus vmbris:
Sed nimis arcta premunt olidæ conuiuia capræ.
Tu, quotus esse uelis, rescribe: & rebus omissis,
Atria seruantem, postico falle clientem.

Argumentum.

Admirabilis Epistola, qua declaratur, felicitatem esse molestijs, & curis uacare.

Epist. VI. Ad Numicium.

NIL *admirari, prope res est una Numici,*
Solaq;, quæ possit facere, & seruare beatum.
Huc solem, & stellas: & decedentia certis
Tempora momentis sunt, qui formidine nulla
Imbuti spectent. quid censes munera terræ?
Quid maris extremos Arabas ditantis, & Indos?
Ludicra quid, plausus, & amici dona Quiritis?
Quo spectanda modo, quo sensu credis, & ore?
Qui timet his aduersa, fere miratur eodem,
Quo cupiens, pacto. pauor est vtrobique molestus:
Improuisa simul species exterret utrunque.
Gaudeat, an doleat: cupiat, metuatue: quid ad rem,
Si, quicquid vidit melius, peius ve sua spe,
Defixis oculis, animoq;, & corpore torpet?
Insanis sapiens nomen ferat, æquus iniqui,
Vltra, quam satis est, virtutem si petat ipsam.
I nunc, argentum, & marmor vetus, æraq;, & artes
Suspice: cum gemmis Tyrios mirare colores:
Gaude, quod spectant oculi te mille loquentem:
Nauus mane forum, & vespertinus pete tectum:
Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mucius, indignum, quod sit peioribus ortus,
Hic tibi sit potius, quam tu mirabilis illi.
Quicquid sub terra est, in apricum proferet ætas:
Defodiet, condetq; nitentia. cum bene notum

Porticus

Porticus Agrippæ, & via te conspexerit Appi:
Ire tamen restat, Numa quo deuenit, & Ancus.
Si latus, aut renes morbo tentantur acuto:
Quære fugam morbi. vis recte viuere? quis non?
Si virtus hoc vna potest dare: fortis omissis
Hoc age delicijs virtutem verba putas, vt
Lucum ligna? caue ne portus occupet alter:
Ne Cybiratica, ne Bythina negocia perdas.
Mille talenta rotundentur: totidem altera: porro &
Tertia succedant, & quæ pars quadret aceruum.
Scilicet vxorem cum dote, fidemq;, & amicos,
Et genus, & formam regina pecunia donat:
Ac bene nummatum decorat Suadela, Venusq;.
Mancipijs locuples eget æris Cappadocum rex.
Ne fueris hic tu. chlamydes Lucullus, vt aiunt,
Si posset centum scenæ præbere, rogatus,
Qui possum tot? ait: tamen & quæram: & quot habebo
Mittam. post paulo scribit, sibi millia quinque
Esse domi chlamydum: partem, vel tolleret omnes.
Exilis domus est, vbi non & multa super sunt:
Et dominum fallunt, & prosunt furibus. ergo
Si res sola potest facere, & seruare beatum:
Hoc primus repetas opus: hoc postremus omittas.
Si fortunatum species, & gratia præstat:
Mercemur seruum, qui dictet nomina: læuum
Qui fodiat latus: & cogat trans pondera dextram
Porrigere. hic multum in Fabia valet: ille Velina:
Cuilibet hic fasces dabit: eripietq; curule
Cui volet, importunus ebur. frater, pater adde:
Vt cuique est ætas, ita quenque facetus adopta.
Si bene qui cœnat, bene viuit: lucet: eamus,
Quo ducit gula: piscemur: venemur: vt olim
Gargilius, qui mane plagas, venabula, seruos,
Differtum transire forum, populumq; iubebat:
Vnus ut è multis populo spectante referret
Emptum mulus aprum. crudi, tumidiq; lauemur,
Quid deceat, quid non obliti, Cerite cera
Digni, remigium vitiosum Ithacensis Vlyssei:
Cui potior patria fuit interdicta voluptas.
Si, Mimnermus uti censet, sine amore, iocisq;
Nil est iucundum: viuas in amore, iocisq;:

F 2 *Viue:*

Viue: uale. si quid nouisti rectius istis:
Candidus imperti: si non, his utere mecum.

Argumentum.

Non esse illum accusandum, qui promissa non seruarit. Id eleganter tractat. Exemplum Vulpis aptum. quo ostenditur potius se omnia, quæ dono acceperat a Mæcenate restituturum, quam tali seruitio teneri.

Epist. VII. Ad Mæcenatem.

QVINQVE *dies tibi pollicitus me rure futurum,*
Sextilem totum mendax desideror. atqui,
Si me uiuere vis sanum, recteq; valentem:
Quam mihi das ægro, dabis ægrotare timenti,
Mæcenas, veniam: dum ficus prima, calorq;
Designatorem decorat lictoribus atris:
Dum pueris omnis pater, & matercula pallet:
Officiosaq; sedulitas, & opella forensis
Adducit febres: & testamenta resignat.
Quod si bruma niues Albanis illinet agris:
Ad mare descendet vates tuus: & sibi parcet:
Contractusq; leget. te dulcis amice reuiset
Cum Zephyris, si concedes & hirundine prima.
Non, quo more pyris vesci Calaber iubet hospes,
Tu me fecisti locupletem. vescere sodes.
Iam satis est. at tu quantumuis tolle benigne:
Non inuisa feres pueri munuscula paruis.
Tam teneor dono, quam si dimittar onustus:
Vt libet: hæc porcis hodie comedenda relinques.
Prodigus, & stultus donat, quæ spernit, & odit.
Hæc seges ingratos tulit, & feret omnibus annis.
Vir bonus, & sapiens dignis ait esse paratum:
Nec tamen ignorat, quid distent æra lupinis.
Dignum præstabo me etiam pro laude merentis:
Quod si me noles usquam discedere: reddes
Forte latus, nigros angusta fronte capillos:
Reddes dulce loqui: reddes ridere decorum, &
Inter uina fugam Cynaræ mærere proteruæ.

Forte per angustam tenuis uulpecula rimam
Repserat in cumeram frumenti : pastaq; rursus
Ire foras pleno tendebat corpore frustra.
Cui mustela procul, si uis, ait, effugere istinc:
Macra cauum repetes arctum, quem macra subisti.
Hac ego si compellar imagine, cuncta resigno.
Nec somnum plebis laudo satur altilium : nec
Ocia diuitijs Arabum liberrima muto.
Sæpe uerecundum laudasti: rexq;, paterq;
Audisti coram, nec uerbo parcius absens:
Inspice, si possum donata reponere lætus.
Haud male Telemachus proles patientis Vlyssei:
Non est aptus equis Ithacæ locus: ut neque planis
Porrectus spatijs: nec multæ prodigus herbæ:
Atride, magis apta tibi tua dona relinquam.
Paruum parua decent: mihi iam non regia Roma,
Sed vacuum Tibur placet, aut imbelle Tarentum.
Strenuus, & fortis, causisq; Philippus agendis
Clarus, ab officijs octauam cirtiter horam
Dum redit: atque foro nimium distare Carinas
Iam grandis natu queritur : conspexit, vt aiunt,
Adrasum quendam vacua tonsoris in vmbra,
Cultello proprios purgantem leniter vngues:
Demetri (puer hic non læue iussa Philippi
Accipiebat) abi. quære, & refer, vnde domo, quis,
Cuius fortunæ, quo sit patre, quo ve patrono.
It: redit: & narrat, Vulteium nomine Menam,
Præconem, tenui censu, sine crimine notum,
Et properare loco, & cessare, & quærere, & vti,
Gaudentem paruisq; sodalibus, & Lare certo,
Et ludis, & post decisa negocia, campo.
Scitari libet ex ipso, quæcunque refers: dic
Ad cænam veniat. non sane credere Mena:
Mirari secum tacitus. quid multa? benigne,
Respondet: negat ille mihi? negat improbus, & te
Negligit, aut horret. Vulteium mane Philippus
Vilia uendentem tunicato scruta popello.
Occupat: & saluere iubet prior. ille Philippo
Excusare laborem, & mercenaria uincla,
Quod non mane domum uenisset: denique, quod non
Prouidisset eum. sic ignouisse putato

Me tibi, si cœnas hodie mecum. ut libet. ergo
Post nonam uenies. nunc i: rem strenuus auge.
Vt uentum ad cœnam est: dicenda, tacenda locutus,
Tandem dormitum dimittitur. hic ubi sæpe
Occultum uisus decurrere piscis ad hamum:
Mane cliens, etiam certus conuiua: iubetur
Rura suburbana indictis comes ire Latinis.
Impositus mannis, aruum, cælumq; Sabinum
Non cessat laudare. uidet, ridetq; Philippus:
Et sibi dum requiem, dum risus undique quærit,
Dum septem donat sestertia: mutua septem
Promittit: persuadet uti mercetur agellum.
Mercatur. ne te longis ambagibus ultra,
Quam satis est, morer, ex nitido fit rusticus: atque
Sulcos, & uineta crepat mera: præparat ulmos:
Immoritur studijs: & amore senescit habendi.
Verum ubi oues furto, morbo periere capellę,
Spem mentita seges: bos est enectus arando:
Offensus damnis, media de nocte caballum
Arripit: iratusq; Philippi tendit ad ædes.
Quem simul aspexit scabrum, intonsumq; Philippus.
Durus, ait, Vultei nimis, attentusq; uideris
Esse mihi. pol me miserum patrone uocares:
Si uelles, inquit, uerum mihi dicere nomen.
Quod te per genium dextramq;, deosq; Penates,
Obsecro, & obtestor, uitę me redde priori.
Qui simul aspexit, quantum dimissa petitis
Prestent: mature redeat: repetatq; relicta.
Metiri se quenque suo modulo, ac pede, uerum est.

Argumentum.

Certiorem facit amicum sibi non recte esse, nullam aliam ob causam, nisi quoniam uarijs perturbationibus afficeretur.

Epist. VIII. Ad Celsum Albinouanum.

CELSO *gaudere, & bene rem gerere Albinouano*
Musa rogata refer, comiti, scribeq; Neronis.
Si queret, quid agam: dic multa, & pulchra minantem,

Viuere,

Viuere, nec recte, nec suauiter: haud, quia grando
Contuderit vites: oleamq; momorderit æstus:
Nec, quia longinquis armentum ęgrotet in agris:
Sed: quia mente minus validus, quam corpore toto,
Nil audire velim, nil discere, quod leuet ęgrum:
Fidis offendar medicis; irascar amicis:
Cur me funesto properet arcere veterno:
Quæ nocuere sequar: fugiam, quę profore credam:
Romę Tibur amem ventosus: Tibure Romam.
Post hęc, vt valeat: quo pacto rem gerat, & se:
Vt placeat iuueni percontare, atque cohorti.
Si dicet recte: primum gaudere: subinde
Pręceptum auriculis hoc instillare memento:
Vt tu fortunam, sic nos te Celse feremus.

Argumentum.

Comendat amicum suum Septimium Neroni, probis esse moribus, inquiens, & dignum, quem commendet. leges commendationis notæ sunt. quas hic agnosces.

Epist. IX. Ad Claudium Neronem.

SEPTIMIVS, *Claudi, nimirum intelligit unus,*
Quanti me facias. nam, cum rogat, & prece cogit
Scilicet, ut tibi se laudare, & tradere coner,
Dignum mente, domoq; legentis honesta Neronis:
Munere cum fungi propioris censet amici,
Quid possim uidet: ac nouit me ualdius ipso:
Multa quidem dixit, cur excusatus abirem:
Sed timui, mea ne finxisse minora putarer,
Dissimulator opis proprię: mihi commodus uni.
Sic ego maioris fugiens opprobria culpę,
Frontis ad urbanę descendi pręmia. quod si
Depositum laudas ob amici iussa pudorem:
Scribe tui gregis hunc: & fortem crede, bonumq;.

Argumentum.

Is fuit comędiarum scriptor. declarat non discrepare inter se homines in uitæ probitate, & nihilominus fieri, ut uario genere uiuendi delecten-

tur. Comparat uitam urbanam cum rustica. Sed rusticam magni probat. quod curis, & molestijs ciuilibus sit solutior, neque tot instrumenta uitæ requirat.

Epist. X. Ad Fuscum Aristium.

VRBIS amatorem Fuscum saluere iubemus
Ruris amatores: hac in re scilicet una
Multum dissimiles, ad cætera pœne gemelli:
Fraternis animis: quicquid negat alter, & alter:
Annuimus pariter, ueteli, notiq; columbi.
Tu nidum seruas: ego laudo ruris amœni
Riuos, & musco circumlita saxa nemusq;.
Quid quæris? uiuo, & regno: simul ista reliqui,
Quę uos ad cęlum effertis rumore secundo.
Vtq; sacerdotis fugitiuus, liba recuso:
Pane egeo iam mellitis potiore placentis.
Viuere naturę si conuenienter oportet:
Ponendęq; domo quęrenda est area primum:
Nouisti ne locum potiorem rure beato?
Est ubi plus tepeant hiemes? ubi gratior aura
Leniat & rabiem Canis, & momenta Leonis,
Cum semel accepit solem furibundus acutum?
Est ubi diuellat somnos minus inuida cura?
Deterius Libycis olet, aut nitet herba lapillis?
Purior in uicis aqua tendit rumpere plumbum,
Quam, quę per pronum trepidat cum murmure riuum?
Nempe inter uarias nutritur silua columnas:
Laudaturq; domus, longos quę prospicit agros:
Naturam expelles furca: tamen usque recurret:
Et mala perrumpet furtim fastidia uictrix:
Non, qui Sidonio contendere callidus ostro
Nescit Aquinatem potantia uellera fucum,
Certius accipiet damnum, propius ue medullis:
Quam, qui non poterit uero distinguere falsum.
Quem res plus nimio delectauere secundę:
Mutatę quatient. siquid mirabere, pones
Inuitus. fuge magna: licet sub paupere tecto
Reges, & regum uita pręcurrere amicos.
Ceruus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat: donec minor in certamine longo

Implorauit

Implorauit opes hominis: frenumq; recepit.
Sed postquam uictor uiolens discessit ab hoste.
Non equitem dorso, non frenum depulit ore:
Sic, qui pauperiem ueritus, potiore metallis
Libertate caret, dominum uehet improbus: atque
Seruiet ęternum, quia paruo nesciat uti.
Cui non conueniet sua res, ut calceus olim,
Si pede maior erit, subuertet: si minor, uret.
Lętus sorte tua uiues sapienter Aristi:
Nec me dimittes incastigatum, ubi plura
Cogere, quam satis est, ac non cessare uidebor:
Imperat, aut seruit collecta pecunia cuique,
Tortum digna sequi potius, quam ducere funem.
Hęc tibi dictabam post fanum putre Vacunę,
Excepto, quod non simul esses, cętera lętus.

Argumentum.

Nunquam Roma exierat Bullatius. putabat nihil esse beatius, quam ibi esse. Cum aliquando peregre profectus, domumq; esset reuersus, rogatus a poeta fuit, an loca peregrina haberent aliquam tranquillitatem, occasionem arripit colligendi sapientem ubique locorum beate posse uiuere, non loca, sed animi æquitatem tranquillitatem comparare ostendens.

Epist. XI. Ad Bullatium.

QVID tibi uisa Chios, Bullati, notaq; Lesbos?
Quid concinna Samos: quid Crœsi regia Sardis?
Smyrna quid, & Colophon? maiora, minora ne fama?
Cuncta ne præ campo, & Tiberino flumine sordent?
An uenit in uotum Attalicis ex urbibus una?
An Lebedum laudas odio maris, atque uiarum?
Scis, Lebedus quam sit Gabijs desertior, atque
Fidenis uicus: tamen illic uiuere uellem:
Oblitusq; meorum, obliuiscendus & illis,
Neptunum procul è terra spectare furentem.
Sed neque, qui Capua Romam petit imbre, lutoq;
Aspersus, volet in caupona viuere: nec, qui
Frigus colegit, furnos, & balnea laudat,
Vt fortunatam plene pręstantia uitam.

Nec, si te ualidus iactauerit Auster in alto:
Iccirco nauem trans Aegæum mare vendas.
Incolumi Rhodes, & Mitylene pulchra facit, quod
Penula solstitio, campestre niualibus auris,
Per brumam Tiberis, sextili mense caminus.
Dum licet, ac uultum seruat fortuna benignum:
Romæ laudetur Samos, & Chios, & Rhodos absens.
Tu, quancunque Deus tibi fortunauerit horam,
Grata sume manu: nec dulcia differ in annum:
Vt, quocunque loco fueris, uixisse libenter
Te dicas. nam, si ratio, & prudentia curas,
Non locus effusi late maris arbiter aufert:
Cælum, non animum mutant, qui trans mare currunt.
Strenua nos exercet inertia nauibus, atque
Quadrigis petimus bene viuere. quod petis, hic est:
Est Vlubris, animus si te non deficit æquus.

Argumentum.

Is est Iccius de quo in lyreris. laudatur is quod fruitur bonis, quæ possidet, & ab Agrippa dono acceperat: in Sicilia hominis auaritiam latentur notat.

Epist. XII. Ad Iccium.

FRVCTIBVS *Agrippæ Siculis, quos colligis, Icci,*
Si recte frueris: non est, vt copia maior
Ab Ioue donari possit tibi. tolle querelas.
Pauper enim non est, cui rerum suppetit usus.
Si uentri bene, si lateri est, pedibusq; tuis: nil
Diuitiæ poterunt regales addere maius.
Si forte in medio positorum abstemius herbis
Viuis, & urtica: sic uiues protinus, ut te
Confestim liquidus fortunæ riuus inauret:
Vel quia naturam mutare pecunia nescit:
Vel quia cuncta putas una uirtute minora.
Miramur, si Democriti pecus edit agellos,
Cultaq;, dum peregre est animus sine corpore uelox:
Cum tu inter scabiem tantam, & contagia lucri
Nil paruum sapias: & adhuc sublimia cures?

Quæ

Quæ mare compescant causæ : quid temperet annum :
Stellę sponte sua , iussæ ne uagentur & errent :
Quid premat obscurum Lunæ , quid proferat orbem :
Quid uelit & possit rerum concordia discors?
Empedocles , an Stretinium deliret acumen?
Verum seu pisces seu porrum , & cepe trucidas :
Vtere Pompeio Grosphbo : & , si quid petet , ultro
Defer . nil Grosphus , nisi uerum , orabit , & aquum .
Vilis amicorum est annona, bonis ubi quid deest .
Ne tamen ignores quo sit Romana loco res :
Cantaber Agrippæ , Claudi uirtute Neronis
Armenius cecidit . ius , imperiumq; Phraates
Cæsaris accepit genibus minor . aurea fruges
Italiæ pleno defudit copia cornu .

Argumentum.

Hac Epistola monet quomodo libros suos Augusto Vinnius suus minister reddere debeat.

Epist. XIII. Ad Vinnium Asellum.

VT proficiscentem docui te sæpe , diuq; ,
Augusto reddes signata uolumina Vinni :
Si ualidus , si lætus erit , si denique poscet :
Nec studio nostri pecces : odiumq; libellis
Sedulus importes opera uehemente minister .
Si te forte meę grauis uret sarcina chartę :
Abijcito potius , quam , quo per ferre iuberis ,
Clitellas ferus impingas : Asineq; paternum
Cognomen , uertas in risum : & fabula fias
Viribus uteris per cliuos , flumina , lamas .
Victor propositi simulac perueneris illuc :
Sic positum seruabis onus : ne forte sub ala
Fasciculum portes librorum , ut rusticus agnum :
Vt uinosa glomos furtiuę Pyrrhia lanę :
Vt cum pileolo soleas conuiua tribulis .
Ne uulgo narres te sudauisse ferendo
Carmina : quę possint oculos , auresq; morari
Cęsaris . oratus multa prece nitere porro .
Vade , uale , caue ne titubes : mandataq; frangas

Argu-

Argumentum.

Villicum alloquitur. ostendit hominum stultitiam, atque inconstantiam, qui quid sibi uelint, nesciunt: nam quæ ante placuerunt, rursus his displicent. ij beati esse non possunt, cum tranquilli animo non sint.

Epist. XIIII. Ad Villicum.

VILLICE siluarum, & mihi me reddentis agelli
Quem tu fastidis, habitatum quinque focis, &
Quinque bonos solitum Bariam dimittere patres:
Certemus, spinas animo ne ego fortius, an tu
Euellas agro: & melior sit Horatius, an res.
Me quanuis Lamiæ pietas, & cura moretur
Fratrem mœrentis, rapto de fratre dolentis
Insolabiliter: tamen istuc mens, animusq;
Fert: & amat spatijs obstantia rumpere claustra.
Rure ego uiuentem, tu dicis in urbe beatum.
Cui placet alterius, sua nimirum est odio sors.
Stultus uterque locum immeritum causatur inique.
In culpa est animus: qui se non effugit unquam.
Tu mediastinus tacita prece rura petebas:
Nunc urbem, & ludos, & balnea uillicus optas.
Me constare mihi scis: & discedere tristem,
Quandocunque trahunt inuisa negocia Romam.
Non eadem miramur: eo disconuenit inter
Meq; & te. nam, quæ deserta, & inhospita tesqua
Credis, amœna uocat, mecum qui sentit: & odit,
Quæ tu pulchra putas. fornix tibi, & uncta popina
Incutiunt urbis desiderium, uideo: & quod
Angulus iste feret piper, & tus, ocyus uua:
Nec uicina subest, uinum præbere taberna
Quæ possit tibi: nec meretrix tibicina, cuius
Ad strepitum salias terræ grauis. & tamen urges
Iampridem non tacta ligonibus arua: bouemq;
Deiunctum curas, & strictis frondibus exples.
Addit opus pigro riuus, si decidit imber,
Multa mole docendus aprico parcere prato.
Nunc age. quid nostrum concentum diuidat, audi.
Quem tenues decuere togæ, nitidiq; capilli:

Quem

Quem scis immunem Cynaræ placuisse rapaci:
Quem bibulum liquidi media de luce Falerni:
Cœna breuis iuuat, & prope riuum somnus in herba:
Nec lusisse pudet: sed non incidere ludum.
Non istic obliquo oculo mea commoda quisquam
Limat: non odio obscuro, morsuq; uenenat.
Rident uicini, glebas, & saxa mouentem.
Cum seruis urbana diaria rodere mauis,
Horum tu in numerum uoto ruis: inuidet usum
Lignorum, & pecoris tibi calo argutus, & horti:
Optat ephippia bos piger: optat arare caballus.
Quam scit utreque, libens, censebo, exerceat artem.

Argumentum.

Petit a Valla ut se commonefaciat, quæ aeris sit temperies Velliæ, quo se uenturum dicit. longissimum est Hyperbaton. & eiusmodi, ut non nisi ad ultimum uersum finitur.

Epist. XV. Ad Valam.

QVAE *sit hiems Veliæ, quod cœlum Vala Salerni:*
Quorum hominum regio, & qualis via: (nam mihi Baias
Musa superuacuas Antonius: & tamen illis
Me facit inuisum, gelida cum perluor vnda.
Per medium frigus. sane myrteta relinqui,
Dictaq; cessantem neruis elidere morbum
Sulfura contemni, uicus gemit, inuidus ægris,
Qui caput, & stomachum supponere fontibus audent
Clusinis: Gabiosq; petunt, & frigida rura.
Mutandus locus est: & diuersoria nota.
Præteragendus equus: quo tendis? non mihi Cumas
Et iter, aut Baias. læue stomachosus habena
Dicet eques. sed equi frenato est auris in ore:)
Maior utrum populum frumenti copia pascat:
Collectos ne bibant imbres, puteosne perennes
Dulcis aquæ: nam uina nihil moror illius oræ
Rure meo possum quiduis perferre, patiq;:
Ad mare cum ueni, generosum & lene requiro:
Quod curas abigat, quod cum spe diuite manet

In uenas , animumq; meum : quod uerba ministret ,
Quod me Lucanæ iuuenem commendet amicæ.
Tractus uter plures lepores , uter educet apros :
Vtra magis pisces , & echinos æquora celent :
Pinguis ut inde domum possim , Phæaxq; reuerti :
Scribere te nobis , tibi nos accredere par est.

Argumentum

Pulchrum inuentum in alios inuehendi . se ipsum accusare . Is Mæuius est in inuectus , apparet ipsum suum patrimonium consumpsisse, & postea alienas mensas secutum . is cum domi sua uiueret parce , dicabat nihil esse beatius frugalitate. Cum cœnaret apud diuites, nihil esse ea uita felicius.

Epist. XVI. Ad Eundem.

MAEVIVS , *vt rebus maternis , atque paternis*
Fortiter absumptis , vrbanus cœpit haberi ,
Scurra vagus , non qui certum præsepe teneret
Impransus non qui ciuem dignosceret hoste :
Quælibet in quemuis opprobria fingere sæuus ,
Pernicies , & tempestas barathrumq; macelli ,
Quicquid quæsierat , ventri donabat auaro.
Hic , vbi nequitiæ fautoribus , & timidis nil ,
Aut paulum abstulerat , patinas cœnabat omasi
Vilis , & agnini , tribus vrsis quod satis esset ,
Scilicet vt ventres lamna candente nepotum
Diceret vrendos correctus . Mæuius idem
Quicquid erat nactus prædæ maioris , vbi omne
Verterat in fumum , & cinerem : non hercule miror ,
Aiebat , si qui comedunt bona , cum sit obeso
Nil melius turdo : nil vulua pulchrius ampla .
Nimirum hic ego sum : nam tuta , & paruula laudo ,
Cum res deficiunt : satis inter uilia fortis .
Verum , ubi quid melius contingit , & unctius , idem
Vos sapere , & solos aio bene uiuere , quorum
Conspicitur nitidis fundata pecunia uillis .

Argu-

Argumentum.

Reprehenditur Quinctius, quod adeo stultus esset, ut cum esset nequissimus, nihilominus credebat adulatoribus de se multa dicentibus, & se talem putabat, qualem illi fingebant. hinc colligitur non esse aures præstandas ijs, qui de nobis falsa narrant.

Epist. XVII. Ad Quinctium.

Ne perconteris, fundus meus, optime Quincti,
Aruo pascat herum: an baccis opulentet oliuæ:
Pomis ne, & pratis, an amicta uitibus ulmo:
Scribetur tibi forma loquaciter, & situs agri.
Continui montes, nisi dissocientur opaca
Valle: sed ut ueniens dextrum latus aspiciat sol;
Læuum discedens curru fugiente uaporet.
Temperiem laudes. quid, si rubicunda benignè
Corna uepres, & pruna ferant? si quercus, & ilex,
Multa fruge pecus, multa dominum iuuet umbra?
Dicas adductum propius frondere Tarentum.
Fons etiam riuo dare nomen idoneus, ut nec
Frigidior Thracam, ne purior ambiat Hebrus:
Infirmo capiti fluit utilis, utilis aluo:
Hæ latebræ dulces, etiam (si credis) amœnæ
Incolumem tibi me præstant Septembribus horis.
Tu rectè uiuis, si curas esse quod audis.
Iactamus iam pridem omnis te Roma beatum,
Sed uereor ne cui de te plus, quam tibi, credas:
Ne ue putes alium sapiente, bonoq; beatum:
Neu, si te populus sanum, rectéq; ualentem
Dictitet, occultam febrem sub tempus edendi
Dissimules, donec manibus tremor incidat unctis.
Stultorum incurata pudor malus ulcera celat.
Si quis bella tibi terra pugnata, mariq;
Dicat: & his uerbis uacuas permulceat aures:
Te ne magis saluum populus uelit, an populum tu:
Seruet in ambiguo, qui consulit, & tibi, & urbi,
Iuppiter: Augusti laudes agnoscere possis.
Cum pateris sapiens, emendatusq; uocari:
Respondes ne tuo, dic sodes, nomine? nempe

vir

Vir bonus, & prudens dici delector ego, ac tu.
Qui dedit hoc hodie, cras, si uolet, auferet: ut si
Detulerit fasces indigno, detrahet idem.
Pone, meum est, inquit: pono: tristisq; recedo.
Idem si clamet furem: neget esse pudicum:
Contendat laqueo collum pressisse paternum:
Mordear opprobrijs falsis, mutemq; colores?
Falsus honor iuuat, & mendax infamia terret
Quem, nisi mendosum, & mendacem? uir bonus est quis?
Qui consulta patrum, qui leges, iuraq; seruat:
Quo multæ, magnæq; secantur iudice lites:
Quo responsore, & quo causæ teste tenentur:
Sed uidet hunc omnis domus, & uicinia tota
Introrsum turpem, speciosum pelle decora.
Nec furtum feci, nec fugi, si mihi dicat
Seruus: habes pretium: loris non ureris, aio.
Non hominem occidi. non pasces in cruce coruos.
Sum bonus, & frugi. renuit, negat atque Sabellus.
Cautus enim metuit foueam lupus: accipiterq;
Suspectos laqueos: & opertum miluius hamum.
Oderunt peccare boni uirtutis amore:
Tu nihil admittes in te formidine pœnæ,
Sit spes fallendi: miscebis sacra profanis.
Nam de mille fabæ modijs, cum surripis unum:
Est damnum leuius mihi, non facinus tamen: esto.
Vir bonus, omne forum quem spectat, & omne tribunal:
Quandocunque deos uel porco, uel boue placat:
Iane pater, clare: clare cum dixit, Apollo:
Labra mouet metuens audiri: pulchra Lauerna
Da mihi fallere: da iustum, sanctumq; uideri:
Noctem peccatis, & fraudibus obijce nubem.
Qui melior seruo, qui liberior sit auarus,
In triuijs fixum cum se demittit ob assem:
Non uideo. nam, qui cupiet, metuet quoque: porro,
Qui metuens uiuit, liber mihi non erit unquam.
Perdidit arma: locum uirtutis deseruit, qui
Semper in augenda festinat, & obruitur re.
Vendere cum possis captiuum, occidere noli.
Seruiet utiliter. sine pascat durus, aretq;:
Nauiget: ac medijs hiemet mercator in undis:
Annonæ prosit: portet frumenta, penusq;.

Vir bonus, & sapiens audebit dicere, Pentheu
Rector Thebarum, quid me perferre, patiq;
Indignum coges? adimam bona. nempe pecus, rem,
Lectos, argentum. tollas licet. in manicis &
Compedibus sæuo te sub custode tenebo.
Ipse deus, simulatq; uolam, me soluet. opinor,
Hoc sentit, moriar. mors ultima linea rerum est.

Argumentum.

Illud genus uitæ laudatur, in quo partis fruimur recte & liberaliter, & si fortasse illis caremus, æquo animo ferimus. Non damnat eos, qui potentioribus obsequio sos se præbent, citra adulationem. Vitæ tranquillitatem expetendam, nec potentiorum amicitias spernendas, quod fecit Aristippus, Diogenes, ac Chrysippus contempserunt. Eques autem Romanus fuit Scæua.

Epist. XVIII. Ad Scæuam.

QVAMVIS, *Scæua, satis per te tibi consulis: & scis,*
Quo tandem pacto deceat maioribus uti:
Disce docendus adhuc, quæ censet amiculus: ut si
Cæcus iter monstrare uelit: tamen aspice si quid,
Et nos, quod cures proprium fecisse, loquamur.
Si te grata quies: & primam somnus in horam
Delectat: si te puluis, strepitusq; rotarum,
Si lædit caupona: Ferentinum ire iubebo.
Nam neque diuitibus contingunt gaudia solis:
Nec uixit male, qui natus, moriensq; fefellit.
Si prodesse tuis, pauloq; benignius ipsum
Te tractare uoles: accedes siccus ad unctum.
Si pranderet olus patienter, regibus uti
Nollet Aristippus. si sciret regibus uti:
Fastidiret olus, qui me notat. utrius horum
Verba probes, & facta, doce: uel iunior, audi,
Cur sit Aristippi potior sententia. nanque
Mordacem Cynicum sic eludebat, (ut aiunt)
Scurror ego ipse mihi: populo tu. rectius hoc, &
Splendidius multo est, equus ut me portet, alat rex,
Officium facio. tu poscis uilia rerum

G *Dante*

Dante minor: quamuis fers te nullius egentem.
Omnis Aristippum decuit color, & status, & res:
Tentantem maiora, fere præsentibus æquum.
Contra, quem duplici panno patientia uelat:
Mirabor, uitæ uia si conuersa decebit.
Alter purpureum non expectabit amictum:
Quidlibet indutus celeberrima per loca vadet:
Personamq; feret non inconcinnus utranque:
Alter Mileti textam cane peius & angue
Vitabit clamydem: morietur frigore, si non
Rettuleris pannum. refer: & sine viuat ineptus.
Res gerere, & captos ostendere ciuibus hostes:
Attingit solium Iouis: & cælestia tentat.
Principibus placuisse viris, non ultima laus est.
Non cuiuis homini contingit adire Corinthum.
Sedit, qui timuit, ne non succederet: esto.
Quid? qui peruenit, fecit ne viriliter? atqui
Hic est, aut nusquam, quod querimus. hic onus horret.
Vt paruis animis, & paruo corpore maius:
Hic subit: & perfert. aut uirtus nomen inane est:
Aut decus, & pretium recte petit experiens vir.
Coram rege suo de paupertate tacentes,
Plus poscente ferent. distat, sumas ne pudenter:
An rapias. atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
Indotata mihi soror est, paupercula mater,
Et fundus nec uendibilis, nec pascere firmus,
Qui dicit: clamat, uictum date: succinit alter:
Et mihi diuiduo findetur munere quadra.
Sed tacitus pasci si posset coruus: haberet
Plus dapis, & rixæ multo minus, inuidiaeq;.
Brundisium comes, aut Surrentum ductus amœnum,
Qui queritur salebras, & acerbum frigus, & imbres:
Aut cistam effractam, aut subducta uiatica plorat:
Nota refert meretricis acumina, sæpe catellam,
Sæpe periscelidem raptam sibi flentis: uti mox
Nulla fides damnis, uerisq; doloribus assit.
Nec semel irrisus triuijs attollere curat
Fracto crure planum: licet illo plurima manet
Lacryma: per sanctum iuratus dicat Orisim:
Credite: non ludo: crudeles tollite claudum,
Quære peregrinum, uicinia rauca reclamat.

Argu-

Argumentum.

Adulatores esse fugiendos, quod sæpe monet in his epistolis, nam ingens est pernicies adulatio; quippe qua efferimur, plus nobis quam reuera licet, tribuimus. quare Lollium ab hoc errore amouere conatur.

Epist. XIX. Ad Lollium.

SI bene te noui, metues liberrime Lolli
Scurrantis speciem præbere, professus amicum,
Vt matrona meretrici dispar erit, atque
Discolor infido scurræ distabit amicus.
Est huic diuersum uitio uitium, & prope maius,
Asperitas agrestis, & inconcinna, grauisq;:
Quæ se commendat tonsa cute, dentibus atris,
Dum uult libertas mera dici, ueraq; uirtus.
Virtus est medium uitiorum, & utrinque reductum.
Alter in obsequium plus æquo pronus, & imi
Derisor lecti, sic nutum diuitis horret:
Sic iterat uoces, & uerba cadentia tollit,
Vt puerum sæuo credas dictata magistro
Reddere: uel partes mimum tractare secundas.
Alter rixatur de lana sępe caprina.
Propugnat nugis armatus: scilicet, ut non
Sit mihi prima fides: &, uere quod placet, ut non
Acriter elatrem: pretium ętas altera sordet.
Ambigitur quid enim? Castor sciat, an Docilis plus.
Brundusium Numici melius uia ducat, an Appi.
Quem damnosa Venus, quem pręceps alea nudat:
Gloria quem supra uires & uestit, & ungit
Quem tenet argenti sitis importuna, famesq;:
Quem paupertatis pudor, & fuga. diues amicus
Sępe decem uitijs instructior odit, & horret.
Aut, si non odit, regit: ac, ueluti pia mater,
Plus, quam se, sapere, & uirtutibus esse priorem
Vult: & ait prope uera: mihi contendere noli;
Stultitiam patiuntur opes. tibi paruula res est,
Arcta decet sanum comitem toga. desine mecum
Certare. Eutrapelus, cuicunque nocere uolebat,

Vestimenta dabat pretiosa . beatus enim iam
Cum pulchris tunicis sumet noua consilia , & spes :
Dormiet in lucem : scorto postponet honestum
Officium : nummos alienos pascet : ad imum
Thrax erit : aut olitoris aget mercede caballum :
Arcanum neque tu scrutaberis ullius unquam :
Commissumq; teges & uino tortus , & ira .
Nec tua laudabis studia , aut aliena reprendes :
Nec , cum uenari uolet ille , poemata panges :
Gratia sic fratrum geminorum Amphionis , atque
Zethi dissiluit : donec suspecta seuero
Conticuit lyra . fraternis cessisse putatur
Moribus Amphion . tu cede potentis amici
Lenibus imperijs : quotiesq; educet in agros
Aetolis onerata plagis iumenta , canesq; ,
Surge , & inhumanae senium depone camoenae :
Coenes ut pariter pulmenta laboribus empta :
Romanis solenne uiris opus , utile famae ,
Vitaq; , & membris : praesertim cum ualeas , &
Vel cursu superare canem , uel uiribus aprum
Possis . adde , uirilia quod speciosius arma
Non est , qui tractet . scis quo clamore coronae
Praelia sustineas campestria : denique saeuam
Militiam puer , & Cantabrica bella tulisti
Sub duce , qui templis Parthorum signa refixit :
Et nunc , si quid abest , Italis adiudicat armis .
Ac , ne te retrahas , & inexcusabilis absis :
(Quamuis nil extra numerum fecisse , modumq;
Curas) interdum nugaris rure paterno .
Partitur lintres exercitus : Actia pugna
Te duce per pueros hostili more refertur .
Aduersarius est frater . lacus , Adria : donec
Alterutrum uelox uictoria fronde coronet .
Consentire suis studijs qui crediderit te ,
Fautor utroque tuum laudabit pollice ludum .
Protinus ut moneam (si quid monitoris eges tu :)
Quid de quoque uiro , & cui dicas , saepe uideto .
Percontatorem fugito : nam garrulus idem est :
Nec retinent patulae commissa fideliter aures .
Et semel emissum uolat irreuocabile uerbum .
Non ancilla tuum iecur ulceret ulla , puer ne

Intra

Intra marmoreum uenerandi limen amici:
Ne dominus pueri pulchri, caræ ne puellæ
Munere te paruo beet: aut incommodus angat.
Qualem commendes, etiam, atque etiam aspice: ne mox
Incutiant aliena tibi peccata pudorem.
Fallimur: & quondam non dignum tradimus: ergo
Quem sua culpa premet, deceptus omitte tueri:
Vt penitus notum si tentent crimina, serues,
Tuterisq; tuo fidentem præsidio: qui,
Dente Theonino cum circumroditur: ecquid
Ad te post paulo uentura pericula sentis?
Nam tua res agitur, paries cum proximus ardet:
Et neglecta solent incendia sumere uires.
Dulcis inexpertis cultura potentis amici.
Expertus metuit. tu, dum tua nauis in alto est:
Hoc age: ne mutata retrorsum te ferat aura.
Oderunt hilarem tristes, tristemq; iocosi:
Sedatum celeres, agilem, nauumq; remissi:
Potores bibuli media de nocte Falerni
Oderunt porrecta negantem pocula: quamuis
Nocturnos iures te formidare uapores,
Deme supercilio nubem. plerunque modestus
Occupat obscuri speciem, taciturnus acerbi.
Inter cuncta leges, & percunctabere doctos:
Qua ratione queas traducere leniter æuum:
Ne te semper inops agitet, uexetq; cupido:
Ne pauor, & rerum mediocriter utilium spes.
Virtutem doctrina paret, natura ne donet:
Quid minuat curas, quid te tibi reddat amicum:
Quid pure tranquillet: honos, an dulce lucellum,
An secretum iter, & fallentis semita uitæ.
Me quoties reficit gelidus Digentia riuus.
Quem Mandela bibit, rugosus frigore pagus:
Quid sentire putas? quid credis amice precari?
Sit mihi, quod nunc est, etiam minus: & mihi uiuam,
Quod superest æui, si quid superesse uolunt dij:
Sit bona librorum, & prouisæ frugis in annum
Copia: neu fluitem dubiæ spe pendulus horæ.
Hæc satis est orare Iouem, qui donat, & aufert,
Det uitam, det opes: æquum mi animum ipse parabo.

Argumentum.

Quæ ſcripſit ſuo marte ſcripſiſſe oſtendit, neminemq; fuiſſe imitatum. ſane odio habuit imitatores poeta. quod ſæpe uituperat etiam Pindarus. Imitatorum autem turpe atque infame genus eſt, cum uirtutem poetæ imitari non poſsis, uitia imitari. quæ eſt κακοζηλία.

Epiſt. XX. Ad C. Clinium Mæcenatem.

PRISCO ſi credis, Mæcenas docte, Cratino:
Nulla placere diu, nec uiuere carmina poſſunt,
Quæ ſcribuntur aquæ potoribus, ut male ſanos,
Adſcripſit Liber Satyris, Faunisq; poetas:
Vina fere dulces oluerunt mane camenæ:
Laudibus, arguitur uini uinoſus Homerus:
Ennius ipſe pater nunquam, niſi potus, ad arma
Proſiluit dicenda. forum, putealq; Libonis
Mandabo ſiccis: adimam cantare ſeueris.
Hoc ſimul edixit, non ceſſauere poetæ
Nocturno certare mero: putere diurno.
Quid? ſi quis uultu toruo ferus, & pede nudo,
Exiguæq; togæ ſimulet textore Catonem:
Virtutem ne repræſentet, moreſq; Catonis?
Rupit Hyarbitam Timagenis æmula lingua:
Dum ſtudet urbanus, tenditq; diſertus haberi.
Decipit exemplar uitijs imitabile: quod ſi
Pallerem caſu, biberent exangue cuminum.
O imitatores, ſeruum pecus, ut mihi ſæpe
Bilem, ſæpe iocum ueſtri mouere tumultus.
Libera per uacuum poſui ueſtigia princeps:
Non alienam meo preſſi pede. qui ſibi fidet
Dux, reget examen. Parios ego primus Iambos
Oſtendi Latio, numeros, animoſq; ſecutus
Archilochi, non res, & agentia uerba Lycamben.
Ac ne me folijs ideo breuioribus ornes,
Quod timui mutare modos, & carminis artem:
Temperat Archilochi Muſam pede maſcula Sappho.
Temperat Alcæus, ſed rebus, & ordine diſpar:
Nec ſocerum quærit, quem uerſibus oblinat atris:

Nec sponsę laqueum famoso carmine nectit.
Hunc ego non alio dictum prius ore, Latinus
Vulgaui fidicen. iuuat immemorata ferentem
Ingenuis oculisq; legi, manibusq; teneri.
Scire uelis, mea cur ingratus opuscula lector
Laudet, ametq; domi: premat extra limen iniquus:
Non ego uentosę plebis suffragia uenor
Impensis cęnarum, & tritę munere uestis:
Non ego nobilium scriptorum auditor, & ultor,
Grammaticas ambire tribus, & pulpita dignor.
Hinc illæ lacrymæ. Spissis indigna theatris
Scripta pudet recitare, & nugis addere pondus;
Si dixit: rides, ait: & Iouis auribus ista
Seruas: fidis enim manare poetica mella
Te solum, tibi pulcher. ad hæc ego naribus uti
Formido: &, luctantis acuto ne secer ungui;
Displicet iste locus, clamo: & diludia posco.
Ludus enim genuit trepidum certamen, & iram:
Ira truces inimicitias, & funebre bellum.

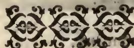
Argumentum.

Per prosopopæiam Librum suum reprehendit exire in publicum cupientem. fieri enim posse ait ut, si in magnos ac doctos lectores inciderit, reprehendatur.

Epist. XXI. Ad Librum suum.

VERTVMNVM, Ianumq;, liber spectare videris:
Scilicet vt prostes Sosiorum pumice mundus
Odisti claues, & grata sigilla pudico:
Paucis ostendi gemis: & communia laudas,
Non ita nutritus. fuge, quo discedere gestis.
Non erit emisso reditus tibi. quid miser egi?
Quid volui? dices: vbi quis te lęserit. & scis
In breue te cogi, cum plenus languet amator.
Quod si non odio peccantis desipit augur:
Carus eris Romę, donec te deserat ętas.
Contrectatus vbi manibus sordescere vulgi
Cęperis: aut tineas pasces taciturnus inertes:

Aut fugies Vticam: aut uinctus mitteris Ilerdam.
Ridebit monitor non exauditus: ut ille,
Qui male parentem in rupes protrusit asellum.
Iratus. quis enim inuitum seruare laboret?
Hoc quoque te manet, vt pueros elementa docentem
Occupet extremis in uicis balba senectus.
Cum tibi sol tepidus plures admouerit aures:
Me libertino natum patre, & in tenui re
Maiores pennas nido extendisse loqueris:
Vt, quantum generi demas, uirtutibus addas.
Me primis urbis belli placuisse, domiq́;
Corporis exigui, precanum, solibus aptum,
Irasci celerem, tamen ut placabilis essem.
Forte meum siquis te percontabitur æuum:
Me quater vndenos sciat impleuisse decembres,
Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

Q. HORATII FLACCI
EPISTOLARVM
LIBER SECVNDVS.

Argumentum.

CCVSAVERAT Augustus poetam nihil ad se scribentem, quare se excusat. Confert excusationem in Negotia maxima Imperatoris, qui cum esset in rebus terrarum orbis gubernandis occupatus, nolebat illi suis uersibus esse molestus. totius Epistolæ summa est de Poetis. ex qua multa colligent quæ pertinent ad præcepta poetices. accendit Augustum ad poetas complectendos. Initio heroice ipsum laudat.

Epist. I. Ad Augustum.

Vm tot sustineas, & tanta negocia solus:
Res Italas armis tuteris: moribus ornes:
Legibus emendes: in publica commoda peccem,
Si longo sermone morer tua tempora Cæsar.
Romulus, & Liber pater, & cum Castore Pollux,
Post ingentia facta, deorum in templa recepti,
Dum terras, hominumq; colunt genus: aspera bella
Componunt: agros assignant: oppida condunt,
Plorauere suis non respondere fauorem
Speratum meritis. diram qui contudit hydram:
Notaq; fatali portenta labore subegit:
Comperit inuidiam supremo fine domari.
Vrit enim fulgore suo, qui prægrauat artes
Infra se positas: extinctus amabitur idem:
Præsenti tibi maturos largimur honores:
Iurandasq; tuum per nomen ponimus aras,
Nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes.
Sed tuus hic populus sapiens, & iustus, in uno,
Te nostris ducibus, te Graijs anteferendo,
Cætera nequaquam simili ratione, modoq;
Aestimat: & nisi, quæ terris semota, suisq;

Temporibus

Temporibus defuncta videt; fastidit, & odit:
Sic fautor veterum, vt tabulas peccare vetantes,
Quas bis quinque viri sanxerunt, fœdera regum
Vel Gabijs, vel cum rigidis æquata Sabinis,
Pontificum libros, annosa volumina vatum,
Dictitet Albano Musas in monte locutas.
Si, quia Grecorum sunt antiquissima queque
Scripta, vel optima: Romani pensentur eadem
Scriptores trutina: non est quod multa loquamur:
Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri.
Venimus ad summum fortunę. pingimus, atque
Psallimus, & luctamur Achiuis doctius vnctis.
Si meliora dies, vt vina, poemata reddit:
Scire velim, pretium chartis quotus arroget annus.
Scriptor ab hinc annos centum qui decidit, inter
Perfectos, veteresq; referri debet, an inter
Viles, atque nouos? excludat iurgia finis.
Est vetus, atque probus, centum qui perficit annos.
Quid? qui deperijt minor vno mense, vel anno:
Inter quos referendus erit? veteres ne poetas?
An, quos & presens, postera respuet ętas?
Iste quidem veteres inter ponetur honeste:
Qui vel mense breui, vel toto est iunior anno.
Vtor permisso, caudeq; pilos vt equine
Paulatim vello: & demo vnum: demo etiam vnum:
Dum cadat elusus ratione ruentis acerui,
Qui redit ad fastos, & virtutem estimat annis:
Miraturq; nihil, nisi quod Libitina sacrauit:
Ennius, & sapiens, & fortis, & alter Homerus,
Vt critici dicunt, leuiter curare videtur,
Quo promissa cadant, & somnia Pythagorea.
Neuius in manibus non est: & mentibus heret
Pene recens: adeo sanctum est vetus omne poema.
Ambigitur quoties vter vtro sit prior: aufert
Pacuuius docti famam senis: Attius alti:
Dicitur Afrani toga conuenisse Menandro:
Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi:
Vincere Cęcilius grauitate: Terentius arte.
Hos ediscit: & hos arcto stipata theatro
Spectat Roma potens: habet hos, numeratq; poetas
Ad nostrum tempus Liui scriptoris ab euo.

Interdum

Interdum vulgus rectum videt : est vbi peccat.
Si veteres ita miratur , laudatq; poetas ,
Ut nihil anteferat , nihil illis comparet : errat.
Si quędam nimis antique , si pleraq; dure
Dicere credit eos , ignaue multa fatetur :
Et sapit : & mecum facit : & Ioue iudicat ęquo ,
Non equidem insector : delendaq; carmina Liui
Esse reor : memini quę plagosum mibi paruo
Orbilium dictare : sed emendata uideri ,
Pulchraq; , & exactis minimum distantia , miror.
Inter quę uerbum emicuit si forte decorum , &
Si uersus paulo concinnior unus , & alter :
Iniuste totum ducit , venditq; poema.
Indignor quicquam reprehendi , non quia crasse
Compositum , illepideue putetur : sed quia nuper :
Nec ueniam antiquis , sed honorem , & præmia posci.
Recte , nec ne crocum , floresq; perambulet Attæ
Fabula , si dubitem : clament perijsse pudorem
Cnncti pæne patres , ea cum reprehendere coner ,
Quæ grauis Aesopus , quæ doctus Roscius egit :
Vel quia nil rectum , nisi , quod placuit sibi , ducunt :
Vel quia turpe putant parere minoribus : & , quæ
Imberbes didicere , senes perdenda fateri.
Iam , Saliare Numæ carmen qui laudat , & illud ,
Quod mecum ignorat , solus uult scire uideri :
Ingenijs non ille fauet , plaudiq; sepultis :
Nostra sed impugnat : nos , nostraq; liuidus odit.
Quod si tam Græcis nouitas inuisa fuisset ,
Quam nobis : quid nunc esset uetus ? aut quid haberet ,
Quod legeret , tereretq; uiritim publicus usus ?
Vt primum positis nugari Græcia bellis
Cœpit , & in uitium fortuna labier æqua :
Nunc athletarum studijs , nunc arsit equorum :
Marmoris , aut eboris fabros , aut æris amauit :
Suspendit picta uultum , mentemq; tabella :
Nunc tibicinibus , nunc est gauisa tragædis :
Sub nutrice , puella uelut si luderet infans :
Quod cupide petijt , mature plena relinquit ,
Quid placet , aut odio est , quod non mutabile credas ?
Hoc paces habuere bonę , uentiq; secundi :
Romę dulce diu fuit , & solenne reclusa

Mane

Mane domo vigilare . clienti promere iura,
Cautos nominibus certis expendere nummos,
Maiores audire , minori dicere, per quæ
Crescere res posset , minui damnosa libido:
Mutauit mentem populus leuis : & calet uno
Scribendi studio . pueri , patresq; seueri
Fronde comas uincti cœnant , & carmina dictant.
Ipse ego , qui nullos me affirmo scribere uersus :
Inuenior Parthis mendacior : & prius orto
Sole , uigil calamum , & chartam , & scrinia posco.
Nauem agere ignarus nauis timet . abrotonum ægro
Non audet , nisi qui didicit , dare : quod medicorum est ,
Promittunt medici , tractant fabrilia fabri.
Scribimus indocti , doctiq; poemata passim.
Hic error tamen , & leuis hæc insania quantas
virtutes habeat , sic collige : uatis auarus
Non temere est animus : uersus amat : hoc studet unum :
Detrimenta , fugas seruorum , incendia ridet :
Non fraudem socio , puero ue incogitat ullam
Pupillo : uiuit siliquis : & pane secundo :
Militiæ quanquam piger , & malus : utilis urbi.
Si das hoc , paruis quoque rebus magna iuuari :
Os tenerum pueri , balbumq; poeta figurat :
Torquet , ab obscenis iam nunc sermonibus aurem :
Mox etiam pectus præceptis format amicis ,
Asperitatis , & inuidiæ corrector , & iræ.
Recte facta refert : orientia tempora notis
Instruit exemplis : inopem solatur , & ægrum.
Castis cum pueris ignara puella mariti
Disceret unde preces , uatem ni musa dedisset ?
Poscit opem chorus , & præsentia numina sentit :
Cœlestes implorat aquas docta prece blandus :
Auertit morbos : metuenda pericula pellit :
Impetrat & pacem , & locupletem frugibus annum ,
Carmine dij superi placantur , carmine Manes.
Agricolæ prisci , fortes , paruoq; beati ,
Condita post frumenta leuantes tempore festo
Corpus , & ipsum animum spe finis dura ferentem ,
Cum socijs operum , & pueris , & coniuge fida ,
Tellurem porco , Siluanum lacte piabant ,
Floribus , & uino Genium memorem breuis æui :

Fescenina

Fescenina per hunc inuenta licentia morem,
Versibus alternis opprobria rustica fudit.
Libertasq; recurrentes accepta per annos
Lusit amabiliter , donec iam sæuus apertam
In rabiem uerti cœpit iocus , & per honestas
Ire minax impune domos , doluere cruento
Dente lacessiti . fuit intactis quoque cura
Conditione super communi . quin etiam lex,
Pœnaq; lata , malo quæ nollet carmine quenquam
Describi . uertere modum formidine fustis
Ad bene dicendum , delectandumq; redacti.
Græcia capta ferum uictorem cepit : & artes
Intulit agresti Latio . sic horridus ille
Defluxit numerus Saturnius , & graue uirus
Munditiæ pepulere . sed in longum tamen æuum
Manserunt , hodieq; manent uestigia ruris.
Serus enim Græcis admouit acumina chartis:
Et post Punica bella quietus , quærere cepit,
Quid Sophocles , & Thespis , & Aeschylus utile ferrent.
Tentauit quoque , rem digne uertere posset:
Et placuit sibi natura sublimus , & acer.
Nam spirat tragicum satis , & feliciter audet:
Sed turpem putat in scriptis , metuitq; lituram.
Creditur , ex medio quia res arcessit , habere
Sudoris minimum : sed habet comœdia tanto
Plus oneris , quanto ueniæ minus . aspice , Plautus
Quo pacto partes tutetur amantis ephebi:
Vt patris attenti , lenonis ut insidiosi:
Quantus sit Dorsennus edacibus in parasitis:
Quam non astricto percurrat pulpita socco.
Gestit enim nummum in loculos dimittere , post hoc
Securus cadat , an recto stet fabula talo.
Quem tulit ad scenam uentoso gloria curru,
Exanimat lentus spectator : sedulus instat.
Sic leue , sic paruum est , animum quod laudis auarum
Subruit , aut reficit . ualeat res ludicra , si me
Palma negata , macrum , donata reducit opimum.
Sæpe etiam audacem fugat hoc , terretq; poetam,
Quod numero plures : uirtute , & honore minores,
Indocti , stolidiq; , & depugnare parati,
Si discordet eques : media inter carmina poscunt

Aut

Aut ursum, aut pugiles. his nam plebecula gaudet.
Verum equitis quoque iam migrauit ab aure uoluptas
Omnis ad incertos oculos, & gaudia uana.
Quatuor, aut plures aulæa premuntur in horas,
Dum fugiunt equitum turmæ, peditumq; cateruæ.
Mox trahitur manibus regum fortuna retortis.
Esseda festinant, pilenta petorrita, naues:
Captiuum portatur ebur, captiua Corinthus.
Si foret in terris, rideret Democritus, seu
Diuersum confusa genus panthera camelo,
Siue elephas albus uulgi conuerteret ora:
Spectaret populum ludis attentius ipsis,
Vt sibi præbentem mimo spectacula plura.
Scriptores autem narrare putaret asello
Fabellam surdo. nam quæ peruincere uoces
Eualuere sonum, referunt quem nostra theatra?
Garganum mugire putes nemus, aut mare Tuscum:
Tanto cum strepitu ludi spectantur, & artes,
Diuitieq; peregrinę: quibus oblitus actor
Cum stetit in scena, concurrit dextera lęuæ.
Dixit adhuc aliquid? nil sane. quid placet ergo?
Lana Tarentino uiolas imitata ueneno.
Ac ne forte putes, me, quę facere ipse recusem,
Cum recte tractent alij, laudare maligne:
Ille per extentum funem mihi posse uidetur
Ire poeta, meum qui pectus inaniter angit,
Irritat, mulcet, falsis terroribus implet,
Vt magnus: & modo me Thebis, modo ponit Athenis.
Verum age, & his, qui se lectori credere malunt,
Quam spectatoris fastidia ferre superbi:
Curam redde breuem: si munus Apolline dignum
vis complere libris, & uatibus addere calcar:
Vt studio maiore petant Helicona uirentem.
Multa quidem nobis facimus mala sępe poetę:
(Vt uineta egomet cędam mea) cum tibi librum
Solicito damus, aut fesso: cum lædimur, unum
Si quis amicorum est ausus reprendere uersum:
Cum loca iam recitata reuoluimus irreuocati:
Cum lamentamur, non apparere labores
Nostros, & tenui deducta poemata filo:
Cum speramus eo rem uenturam, ut, simulatque

Carmina

Carmina re[s]cieris nos fingere, commodus ultro
Arcessas, & egere uetes, & scribere cogas.
Sed tamen est operaepretium cognoscere, quales
Aedituos habeat belli spectata, domiq;
Virtus, indigno non committenda poetae.
Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
Cherilus, incultis qui uersibus, & male natis
Rettulit acceptos, regale numisma, philippos.
Sed ueluti tractata notam, labemq; remittunt
Atramenta fere scriptores carmine foedo
Splendida facta linunt. idem rex ille, poema
Qui tam ridiculum, tam care prodigus emit:
Edicto uetuit, ne quis se, praeter Apellem,
Pingeret: aut alius Lysippo duceret aera
Fortis Alexandri uultum simulantia, quod si
Iudicium subtile uidendis artibus illud
Ad libros, & ad haec Musarum dona uocares
Baeotum in crasso iurares aere natum.
At neque dedecorant tua de se iudicia, atque
Munera, quae multa dantis cum laude tulerunt
Dilecti tibi virgilius, Variusq;, poetae:
Nec magis expressi uultus per aenea signa,
Quam per uatis opus mores, animiq; uirorum
Clarorum apparent. nec sermones ego mallem
Repentes per humum, quam res componere gestas:
Terrarumq; situs, & flumina dicere & arces
Montibus impositas, & barbara regna, tuisq;
Auspicijs totum confecta duella per orbem,
Claustraq; custodem pacis cohibentia Ianum,
Et formidatam Parthis, te principe, Romam:
Si quantum cuperem, possem quoque: sed neque paruum
Carmen maiestas recipit tua: nec meus audet
Rem tentare pudor, quam uires ferre recusent.
Sedulitas autem, stulte quem diligit, urget:
Praecipue cum se numeris commendat, & arte.
Discit enim citius, meminitq; libentius illud,
Quod quis deridet, quam, quod probat, & ueneratur.
Nil moror officium, quod me grauat: ac neque ficto
In peius uultu proponi cereus usquam
Nec praue factis decorari uersibus opto,
Ne rubeam pingui donatus munere: & una

Cum scriptore meo capsa porrectus aperta,
Deferar in uicum vendentem tus, & odores
Et piper, & quicquid chartis amicitur ineptis.

Argumentum.

Iulius Florus Clarus fuit familiaris Tiberij Neronis, cum quo adfuit bello Illyrico. petierat ab Horatio ut sibi aliquid scriberet. & eius negligentiam increpauerat. ei allegorice respondet. declarans iure se non accusari, cum se diutius à scribendo absuturum antea illum monuisset. Nunc dicit Romæ carmina scribere nequaquam posse in tanto vrbis strepitu. quem antea oculos ponit. tandem satius esse ait philosophiæ dare operam, quam uersus scribere.

Epist. II. Ad Iulium Florum.

F LORE, *bono, claroq; fidelis amice Neroni,*
Si quis forte velit puerum tibi vendere natum
Tibure, vel Gabijs: & tecum sic agat: hic &
Candidus, & talos a vertice pulcher ad imos:
Fiet, eritq; tuus nummorum millibus octo,
Verna ministerijs ad nutus aptus heriles,
Litterulis Græcis imbutus, idoneus arti
Cuilibet. argilla quiduis imitaberis vda.
Quinetiam canet indoctum, sed dulce bibenti.
Multa fidem promissa leuant, vbi plenius æquo
Laudat venales qui vult extrudere merces.
Res vrget me nulla: meo sum pauper in ære.
Nemo hoc mangonum faceret tibi. non temere a me
Quiuis ferret idem. semel hic cessauit: & vt fit,
In scalis latuit metuens pendentis habenæ.
Des nummos: excepta nihil te si fuga lædat.
Ille ferat pretium, pœne securus, opinor.
Prudens emisti vitiosum: dicta tibi lex.
Insequeris tamen hunc: & lite moraris iniqua.
Dixi me pigrum proficiscenti tibi: dixi
Talibus officijs prope mancum: ne mea sæuus
Iurgares ad te quod epistola nulla rediret.
Quid tum profeci: mecum facientia iura
Si tamen attentas? quereris super hoc etiam, quod
Expectata tibi non mittam carmina mendax.

Luculli miles collecta viatica multis
Aerumnis, lassus, dum noctu stertit, ad assem
Perdiderat: post hoc uehemens lupus: & sibi, & hosti
Iratus pariter, ieiunis dentibus acer,
Præsidium regale loco deiecit, ut aiunt,
Summe munito, & multarum diuite rerum,
Clarus ob id factum, donis ornatur honestis:
Accipit & bis dena super sestertia nummum.
Forte sub hoc tempus castellum euertere prætor
Nescio quod cupiens, hortari cœpit eundem
Verbis, quæ timido quoque possent addere mentem.
I bone, quo virtus tua te vocat: i pede fausto,
Grandia laturus meritorum præmia. quid stas?
Post hæc ille catus, quamtumuis rusticus, ibit,
Ibit eo, quo vis, qui zonam perdidit, inquit.
Romę nutriri mihi contigit: atque doceri,
Iratus Graijs quantum nocuisset Achilles.
Adiecere bonæ paulo plus artis Athenæ:
Scilicet vt possem curuo dignoscere rectum:
Atque inter siluas Academi quærere verum.
Dura sed emouere loco me tempora grato:
Ciuilisq; rudem belli tulit æstus in arma,
Cæsaris Augusti non responsura lacertis.
Vnde simul primum me dimisere Philippi,
Decisis humilem pennis inopemq; paterni
Et Laris, & fundi: paupertas impulit audax,
Vt versus facerem. sed, quod non desit, habentem,
Quæ poterunt vnquam satis expurgare sicyiæ,
Ni melius dormire putem, quam scribere versus?
Singula de nobis anni prædantur euntes:
Eripuere iocos, Venerem conuiuia, ludum:
Tendunt extorquere poemata. quid faciam vis?
Denique non omnes eadem mirantur, amantq;:
Carmine tu gaudes: hic delectatur iambis.
Ille Bioneis sermonibus, & sale nigro.
Tres mihi conuiuæ prope dissentire uidentur
Poscentes uario multum diuersa palato.
Quid dem? quid non dem? renuis tu, quod iubet alter.
Quod petis, id sane est inuisum, acidumq; duobus.
Præter cętera, me Romæ ne poemata censes
Scribere posse, inter tot curas, totq; labores?

Hic ſponſum vocat : hic auditum ſcripta , relictis
Omnibus officijs : cubat hic in colle Quirini :
Hic extremo in Auentino : viſendus vterque.
Interualla vides humane commoda . verum
Puræ ſunt plateæ , nihil vt meditantibus obſtet.
Feſtinat calidus mulis geruliſq; redemptor.
Torquet nunc lapidem , nunc ingens machina tignum :
Triſtia robuſtis luctantur funera plauſtris :
Hac rabioſa fugit canis : hac lutulenta ruit ſus.
I nunc , & verſus tecum meditare canoros.
Scriptorum chorus omnis amat nemus : & fugit vrbes
Rite cliens Bacchi ſomno gaudentis , & vmbra.
Tu me inter ſtrepitus nocturnos , atque diurnos
Vis canere , & contracta ſequi veſtigia vatum?
Ingenium , ſibi quod uacuas deſumpſit Athenas :
Et ſtudijs annos ſeptem dedit , inſenuitq;
Liberis , & curis : ſtatua taciturnius exit
Plerunque . & riſu populum quatit . hic ego rerum
Fluctibus in medijs & tempeſtatibus urbis
Verba lyræ motura ſonum connectere digner?
Frater erat Romæ conſulti rhetor : vt alter
Alterius ſermone meros audiret honores:
Gracchus vt hic illi foret : huic vt Mucius ille.
Qui minus argutos vexat furor iſte poetas?
Carmina compono : hic elegos : mirabile viſu,
Cælatumq; nouem Muſis opus . aſpice primum,
Quanto cum faſtu , quanto molimine circum-
Spectemus vacuam Romanis vatibus ædem.
Mox etiam , ſi forte vacas , ſequere , & procul audi,
Quid ferat : & quare ſibi nectat vterque coronam.
Cædimur : & totidem plagis conſumimus hoſtem,
Lento Samnites ad lumina prima duello.
Diſcedo Alcæus puncto illius : ille meo quis?
Quis , niſi Callimachus? ſi plus appoſcere viſus:
Fit Mimnermus , & optiuo cognomine creſcit.
Multa fero , vt placem genus irritabile vatum,
Cum ſcribo , & ſupplex populi ſuffragia capto.
Idem finitis ſtudijs , & mente recepta,
Obturem patulas impune legentibus aures.
Ridentur , mala qui componunt carmina : verum
Gaudent ſcribentes , & ſe venerantur , & vltro,

Si taceas, laudant, quicquid ſcripſere, beati.
At, qui legitimum cupiet feciſſe poema,
Cum tabulis animum cenſoris ſumet honeſti:
Audebit, quæcunque parum ſplendoris habebunt.
Et ſine pondere erunt, & honore indigna ferentur,
Verba mouere loco, quamuis inuita recedant:
Et uerſentur adhuc intra penetralia Veſtæ.
Obſcurata diu populo, bonus eruet: atque
Proferet in lucem ſpecioſa uocabula rerum:
Quæ priſcis memorata Catonibus, atque Cethegis,
Nunc ſitus informis premit, & deſerta uetuſtas.
Aſciſcet noua, quæ genitor produxerit uſus
Vehemens, & liquidus, puroq; ſimillimus amni:
Fundet opes: Latiumq; beabit diuite lingua.
Luxuriantia compeſcet: nimis aſpera ſano
Leuabit cultu: uirtute carentia tollet:
Ludentis ſpeciem dabit, & torquebitur: ut, qui
Nunc ſatyrum, nunc agreſtem Cyclopa mouetur.
Prætulerim ſcriptor delirus inerſq; uideri,
Dum mea delectent mala me, uel denique fallant,
Quam ſapere, & ringi. fuit haud ignobilis: Argis,
Qui ſe credebat miros audire tragœdos,
In uacuo lætus ſeſſor, plauſorq; theatro:
Cętera qui uitæ ſeruaret munia recto
More, bonus ſane uicinus, amabilis hoſpes,
Comis in uxorem, poſſet qui ignoſcere ſeruis:
Et ſigno læſo non inſanire lagenæ:
Poſſet qui rupem, & puteum uitare patentem.
Hic, ubi cognatorum opibus, curiſq; refectus,
Expulit elleboro morbum, bilemq; meraco,
Et redit ad ſeſe: pol me occidiſtis amici,
Non ſeruaſtis, ait: cui ſic extorta uoluptas:
Et demptus per uim mentis gratiſſimus error.
Nimirum ſapere eſt abiectis utile nugis,
Et tempeſtiuum pueris concedere ludum:
Ac non uerba ſequi fidibus modulanda Latinis:
Sed ueræ numeroſq;, modoſq; ediſcere uitæ.
Quocirca mecum loquor hæc, tacituſq; recordor:
Si tibi nulla ſitim finiret copia lymphæ:
Narrares medicis: quod, quanto plura paraſti,
Tanto plura cupis, nulli ne faterier audes?

Si vulnus tibi, monstrata radice, vel herba
Non fieret leuius: fugeres radice, vel herba
Proficiente nihil curarier. audieras, cui
Rem dij donarent, illi decedere prauam
Stultitiam: &, cum sis nihilo sapientior, ex quo
Plenior es: tamen vteris monitoribus iisdem?
At si diuitiæ prudentem reddere possent:
Si cupidum, timidumq; minus te: nempe ruberes,
Viueret in terris te si quis auarior vno.
Si proprium est, quo quis libra mercatus, & ære est:
Quædam (si credis consultis) mancipat vsus:
Qui te pascit ager, tuus est: & villicus Orbi,
Cum segetes occat, tibi mox frumenta daturus.
Te dominum sentit, das nummos, accipis vuam,
Pullos, oua, cadum temeti: nempe modo isto
Paulatim mercaris agrum fortasse trecentis,
Aut etiam supra nummorum millibus emptum.
Quid refert, viuas numerato nuper, an olim?
Emptor Aricini quondam Veientis & arui,
Emptum cœnat olus, quamuis aliter: putat emptis
Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
Sed vocat vsque suum, qua populus assita certis
Limitibus vicina refugit iurgia: tanquam
Sit proprium quicquam, puncto quod mobilis horæ,
Nunc prece, nunc pretio, nunc ui, nunc sorte suprema,
Permutet dominos: & cedat in altera iura.
Sic quia perpetuus nulli datur vsus, & heres
Heredem alterius, velut vnda superuenit vndam:
Quid vici prosunt? aut horrea? quid ve Calabris
Saltibus adiecti Lucani: si metit Orcus
Grandia cum paruis, non exorabilis auro?
Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellas,
Argentum, vestes Getulo murice tinctas
Sunt, qui non habeant: est qui non curet habere.
Cur alter fratrum cessare, & ludere, & ungi
Præferat Herodis palmetis pinguibus: alter
Diues, & importunus, ad umbram lucis ab ortu,
Siluestrem flammis, & ferro mitiget agrum:
Scit Genius natale comes qui temperat astrum:
Naturæ deus humanæ mortalis in unum
Quodque caput, uultu mutabilis, albus, & ater.

Vtar:

Utar: & ex modico, quantum res poscet, aceruo
Tollam: nec metuam, quod de me iudicet heres,
Quod non plura datis inuenerit. & tamen idem
Scire uolam, quantum simplex, hilarisq; nepoti
Discrepet: & quantum discordet parcus auaro.
Distat enim spargas tua prodigus: an neque sumptum
Inuitus facias, neque plura parare labores:
Ac potius, puer ut festis quinquatribus, olim
Exiguo, gratoq; fruaris tempore raptim.
Pauperies immunda domus procul absit. ego, utrum
Naue ferar magna, an parua, ferar unus, & idem.
Non agimur tumidis uelis Aquilone secundo:
Non tamen aduersis ætatem ducimus Austris.
Viribus, ingenio, specie, uirtute, loco, re,
Extremi primorum, extremis usque priores.
Non es auarus: abi. quid? cetera iam simul isto
Cum uitio fugere? caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine, & ira?
Somnia, terrores magicos, miracula sagas,
Nocturnos lemures, portentaq; Tessala rides?
Natales grate numeras? ignoscis amicis?
Lenior, & melior fis accedente senecta?
Quid te exempta iuuat spinis de pluribus una?
Viuere si recte nescis, decede peritis.
Lusisti satis: edisti satis, atque bibisti:
Tempus abire tibi est: nepotum largius aequo
Rideat, & pulset lasciua decentius ætas.

IN POETICAM.

Argumentum.

Cum tam multi in Poeticam scripserint, superuacaneum esse arbitror uelle aquam mari addere. In ijs autem omnibus, qui in ea re laborarunt, ego, pro mea sententia, primas Vincentio Magio defero. ut qui huius libri exactam, atque absolutam cognitionem tenere capiat, nulla fortasse alia ope indigeat. Cum ad Aristotelis exemplum se Horatius totum composuerit, quod nemo negarit, tam diligens præceptorum illius philosophi fuit, ut nihil fere de suo contulisse Horatius uideatur, confert omnes locos poetæ

cum Aristotelis præceptis, ut uideri posit Horatius nihil sibi tam proposuisse, quam totum Aristotelem exprimere, sed id diuersa ratione facit, ac uia, nam modo reprehendit, modo irridet satyrice agens. utrum uero liber de arte poetica, an Epistola ad Pisones appellandum sit hoc, parum interest. In hoc egregiam operam nauauit Magius summus philosophus, atque ea uidit in hoc opere, quod nemo unquam antea somniauit. pro omnibus igitur, qui in hoc explicando insudarunt, magna gratia Magio habenda est. legant hanc poetices studiosi, nihil absolutius sibi afferri potuisse statuent.

HVMANO *capiti ceruicem pictor equinam*
Iungere si uelit, & uarias inducere plumas,
Vndique collatis membris, ut turpiter atrum
Desinat in piscem mulier formosa superne:
Spectatum admissi risum teneatis amici?
Credite Pisones isti tabulæ fore librum
Persimilem, cuius uelut ægri somnia, uanæ
Fingentur species, ut nec pes, nec caput uni
Reddatur formæ. pictoribus, atque poetis
Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas.
Scimus, & hanc ueniam petimusq; damusq; uicissim.
Sed non, vt placidis coeant immitia: non, ut
Serpente auibus geminentur, tigribus agni.
Inceptis grauibus plerunque, & magna professis
Purpureus, late qui splendeat, vnus, & alter
Assuitur pannus: cum lucus, & ara Dianę,
Et properantis aquę per amenos ambitus agros,
Aut flumen Rhenum, aut pluuius describitur arcus.
Sed nunc non erat his locus, & fortasse cupressum
Scis simulare. quid hoc, si fractis enatat expes
Nauibus, ere dato qui pingitur? amphora cœpit
Institui: currente rota cur urceus exit?
Denique sit, quod uis, simplex duntaxat, & unum.
Maxima pars vatum, pater, & iuuenes patre digni,
Decipimur specie recti. breuis esse laboro?
Obscurus fio. sectantem leuia, nerui
Deficiunt, animiq;: professus grandia, turget:
Serpit humi tutus nimium, timidusq; procellę,
Qui uariare cupit rem prodigialiter unam:
Delphinum siluis appingit, fluctibus aprum.
In uitium ducit culpę fuga, si caret arte.
Aemilium circa ludum faber imus & ungues

Exprimet,

Exprimet, & molles imitabitur ęre capillos:
Infelix operis summa: quia ponere totum
Nesciet. hunc ego me, si quid componere curem,
Non magis esse uelim, quam prauo uiuere naso,
Spectandum nigris oculis, nigroq; capillo.
Sumite materiam uestris, qui scribitis, ęquam
Viribus: & versate diu, quid ferre recusent,
Quid ualeant humeri. cui lecta potenter erit res,
Nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo.
Ordinis hęc virtus erit, & Venus, aut ego fallor,
Vt iam nunc dicat, iam nunc debentia dici
Pleraque differat, & pręsens in tempus omittat.
Hoc amet, hoc spernat promissi carminis auctor.
In verbis etiam tenuis, cautusq; serendis,
Dixeris egregie, notum si callida verbum
Reddiderit iunctura nouum. si forte necesse est
Indicijs monstrare recentibus abdita rerum:
Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
Continget: dabiturq; licentia sumpta pudenter.
Et noua, fictaq; nuper habebunt uerba fidem: si
Gręco fonte cadent, parce detorta. quid autem
Cęcilio, Plautoq; dabit Romanus adęmptum
Virgilio, Varioq;? ego cur acquirere pauca,
Si possum, inuideor? cum lingua Catonis, & Enni
Sermonem patrium ditauerit, & noua rerum
Nomina protulerit? licuit semperq; licebit,
Signatum pręsente nota producere nomen.
Vt siluę folijs pronos mutantur in annos:
Prima cadunt: ita verborum vetus interit ętas:
Et iuuenum ritu florent modo nata, vigentq;.
Debemur morti nos, nostraq;: siue receptus
Terra Neptunus, classes Aquilonibus arcet,
Regis opus: sterilis ue diu palus, aptaq; remis
Vicinas vrbes alit, & graue sentit aratrum;
Seu cursum mutauit iniquum frugibus amnis,
Doctus iter melius: mortalia facta peribunt:
Nedum sermonum stet honos, & gratia uiuax,
Multa renascentur, quę iam cecidere: cadentq;,
Quę nunc sunt in honore vocabula, si volet vsus:
Quem penes arbitrium est, & ius, & norma loquendi.
Res gestę regumq;, ducumq;, & tristia bella

Quo scribi possent numero, monstrauit Homerus.
Versibus impariter iunctis querimonia primum,
Post etiam inclusa est voti sententia compos.
Quis tamen exiguos elegos emiserit auctor:
Grammatici certant: & adhuc sub iudice lis est.
Archilochum proprio rabies armauit iambo.
Hunc socci cepere pedem, grandesq; cothurni,
Alternis aptum sermonibus, & populares
Vincentem strepitus, & natum rebus agendis.
Musa dedit fidibus diuos, puerosq; deorum,
Et pugilem uictorem, & equum certamine primum,
Et iuuenum curas, & libera uina referre.
Descriptas seruare vices, operumq; colores
Cur ego, si nequeo, ignoroq;, poeta salutor?
Cur nescire pudens praue, quam discere malo?
Versibus exponi tragicis res comica non vult:
Indignatur item priuatis, ac prope socco
Dignis carminibus narrari cœna Thyestæ.
Singula quæque locum, teneant sortita decenter:
Interdum tamen & uocem comœdia tollit:
Iratusq; Chremes tumido delitigat ore.
Et tragicus plerunque dolet sermone pedestri.
Telephus, & Peleus, cum pauper, & exul vterque,
Proijcit ampulas, & sesquipedalia verba,
Si curat cor spectantis tetigisse querela.
Non satis est pulchra esse poemata: dulcia sunto:
Et quocunque volent, animum auditoris agunto.
Vt ridentibus arrident: ita flentibus adflent,
Humani vultus. si uis me flere, dolendum est
Primum ipsi tibi: tunc tua me infortunia lædent,
Telephe, vel Peleu. male si mandata loqueris,
Aut dormitabo, aut ridebo. tristia mœstum
Vultum uerba decent: iratum, plena minarum:
Ludentem, lasciua: seuerum, seria dictu,
Format enim natura prius nos intus ad omnem
Fortunarum habitum: iuuat, aut impellit ad iram:
Aut ad humum mœrore graui deducit & angit;
Post effert animi motus interprete lingua.
Si dicentis erunt fortunis absona dicta:
Romani tollent equites, peditesq; cachinnum.
Intererit multum Dauus ne loquatur Eros, ne:

Maturus ne senex, an adhuc florente iuuenta,
Feruidus, an matrona potens, an sedula nutrix,
Mercator ne vagus, cultor ne virentis agelli:
Colchus, an Assyrius, Thebis nutritus, an Argis.
Aut famam sequere: aut sibi conuenientia finge.
Scriptor. honoratum si forte reponis Achillem:
Impiger, iracundus, inexorabilis, acer,
Iura neget sibi nata: nihil non arroget armis:
Sit Medea ferox, inuictaq; flebilis Ino:
Perfidus Ixion: Io vaga: tristis Orestes,
Si quid inexpertum scenæ committis, & audes
Personam formare nouam: seruetur ad imum,
Qualis ab incœpto processerit: & sibi constet.
Difficile est proprie communia dicere: tuq;
Rectius Iliacum carmen deducis in actus:
Quam si proferres ignota, indictaq; primus.
Publica materies priuati iuris erit, si
Nec circa vilem, patulumq; moraberis orbem:
Nec verbum verbo curabis reddere fidus
Interpres: nec desilies imitator in arctum:
Vnde pedem proferre pudor uetet, aut operis lex:
Nec sic incipies, vt scriptor cyclicus olim,
Fortunam Priami cantabo, & nobile bellum.
Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?
Parturient montes: nascetur ridiculus mus.
Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte?
Dic mihi Musa uirum, captæ post tempora Troiæ,
Qui mores hominum multorum uidit, & urbes.
Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem
Cogitat, ut speciosa dehinc miracula promat,
Antiphatem, Scyllamq;, & cum Cyclope Charybdim.
Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
Nec gemino bellum Troianum orditur ab ouo.
Semper ad euentum festinat: & in medias res
Non secus, ac notas, auditorem rapit: &, quæ
Desperat tractata nitescere posse relinquit.
Atque ita mentitur: sic ueris falsa remiscet,
Primo ne medium, medio ne discrepet imum.
Tu quid ego, & populus mecum desideret, audi.
Si plausoris eges aulæa manentis, & usque
Sessuri, donec cantor, uos plaudite, dicat:

Aetatis cuiusque notandi sunt tibi mores:
Mobilibusq; decor naturis dandus, & annis.
Reddere qui uoces iam scit puer: & pede certo
Signat humum, gestit paribus colludere, & iram
Colligit, ac ponit temere: & mutatur in horas.
Imberbis iuuenis tandem custode remoto,
Gaudet equis, canibusq;, & aprici gramine campi,
Cereus in uitium flecti, monitoribus asper,
Vtilium tardus prouisor, prodigus æris,
Sublimis, cupidusq;, & amata relinquere pernix.
Conuersis studijs, ætas, animusq; uirilis
Quærit opes, & amicitias: inseruit honori:
Commisisse cauet, quod mox mutare laboret.
Multa senem circumueniunt incommoda: uel quod
Quærit, & inuentis miser abstinet, ac timet uti:
Vel quod res omnes timide, gelideq; ministrat,
Dilator, spe longus, iners, auidusq; futuri,
Difficilis, querulus, laudator temporis acti
Se puero: censor, castigatorq; minorum.
Multa ferunt anni venientes commoda secum:
Multa recedentes adimunt: ne forte seniles
Mandentur iuueni partes, pueroq; uiriles:
Semper in adiunctis, æuoq; morabimur aptis.
Aut agitur res in scenis, aut acta refertur:
Segnius irritant animos demissa per aurem,
Quam, quę sunt oculis subiecta fidelibus: &, quę
Ipse sibi tradit spectator. non tamen intus
Digna geri, promes in scenam: multaq; tolles
Ex oculis, quę mox narret facundia pręsens.
Nec pueros coram populo Medea trucidet:
Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus:
Aut in auem Progne vertatur: Cadmus in anguem.
Quodcunque ostendis mihi sic, incredulus odi.
Ne ue minor, neu sit quinto productior actu
Fabula: quę posci uult: & spectata reponi.
Nec deus intersit, nisi dignus uindice nodus
Inciderit: nec quarta loqui persona laboret.
Actoris partes chorus, officiumq; uirile
Defendat: neu quid medios intercinat actus,
Quod non proposito conducat, & hęreat apte.
Ille bonis faueatq;, & consilietur amicis:

Et regat iratos : & amet peccare timentes.
Ille dapes laudet mensæ breuis : ille salubrem
Iustitiam, legesq; , & apertis otia portis.
Ille tegat commissa : deosq; precetur, & oret,
Vt redeat miseris, abeat fortuna superbis.
Tibia non, vt nunc, orichalco iuncta, tubæq;
Aemula : sed tenuis, simplexq; foramine pauco
Aspirare, & adesse choris erat vtilis, atque
Nondum spissa nimis complere sedilia flatu.
Quo sane populus numerabilis, vtpote paruus,
Et frugi, castusq; , verecundusq; coibat.
Postquam cœpit agros extendere uictor, & urbem
Latior amplecti murus : uinoq; diurno
Placari Genius festis impune diebus:
Accessit numerisq; , modisq; licentia maior.
Indoctus quid enim saperet, liberq; laborum,
Rusticus urbano confusus, turpis honesto?
Sic priscæ motumq; , & luxuriam addidit arti
Tibicen : traxitq; vagus per pulpita vestem.
Sic etiam fidibus voces creuere seueris:
Et tulit eloquium insolitum facundia præceps:
Vtiliumq; sagax rerum, & diuina futuri
Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.
Carmine qui tragico vilem certauit ob hircum,
Mox etiam agrestes satyros nudauit, & asper
Incolumi grauitate iocum tentauit, eo, quod
Illecebris erat, & grata nouitate morandus
Spectator, functusq; sacris, & potus, & exlex.
Verum ita risores, ita commendare dicaces
Conueniet satyros : ita vertere seria ludo;
Ne, quicunque deus, quicunque adhibebitur heros,
Regali conspectus in auro nuper, & ostro,
Migret in obscuras humili sermone tabernas:
Aut, dum vitat humum, nubes & inania captet.
Effutire leues indigna tragœdia versus:
Vt festis matrona moueri iussa diebus,
Intererit satyris paulum pudibunda proteruis.
Non ego inornata, & dominantia nomina solum,
Verbaq; , Pisones, satyrorum scriptor amabo:
Nec si enitar tragico differre colori,
Vt nihil intersit Dauus ne loquatur, & audax

Pythias, emuncto lucrata Simone talentum:
An custos, famulusq; dei Silenus alumni.
Ex noto fictum carmen sequar, vt sibi quiuis,
Speret idem: sudet multum, frustraq; laboret
Ausus idem: tantum series, iuncturaq; pollet:
Tantum de medio sumptis accedit honoris.
Siluis deducti caueant, me iudice, Fauni,
Ne, velut innati triuijs, ac pæne forenses,
Aut nimium teneris iuuenentur versibus vnquam
Aut immunda crepent, ignominiosaq; dicta.
Offenduntur enim, quibus est equus, & pater, & res:
Nec si quid fricti ciceris probat, & nucis emptor,
Aequis accipiunt animis, donant ue corona.
Syllaba longa breui subiecta, vocatur Iambus,
Pes citus: vnde etiam trimetris accrescere iussit
Nomen Iambes, cum senos redderet ictus:
Primus ad extremum similis sibi. non ita pridem,
Tardior ut paulo, grauiorq; ueniret ad aures,
Spondeos stabiles in iura paterna recepit
Commodus, & patiens: non ut de sede secunda
Cederet, aut quarta socialiter. hic & in Atti
Nobilibus trimetris apparet rarus, & Enni.
In scenam missos magno cum pondere uersus,
Aut operæ celeris nimium, curaq; carentis,
Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.
Non quiuis uidet immodulata poemata iudex:
Et data Romanis uenia est indigna poetis.
Iccirco ne uager, scribamq; licenter: an omnes
Visuros peccata putem mea tutus, & extra
Spem ueniæ cautus? uitaui denique culpam:
Non laudem merui. uos exemplaria Græca
Nocturna uersate manu, uersate diurna.
At uestri proaui Plautinos & numeros, &
Laudauere sales, nimium patienter utrunque,
Ne dicam stulte, mirati: si modo ego, & uos
Scimus inurbanum lepido seponere dicto.
Legitimumq; sonum digitis callemus, & aure.
Ignotum tragicæ genus inuenisse camœnæ
Dicitur, & plaustris uexisse poemata Thespis:
Quæ canerent, agerentq; peruncti fecibus ora.
Post hunc personæ, pallæq; repertor honestæ

Aeschylus

Aeschylus & modicis instrauit pulpita tignis;
Et docuit magnumq; loqui, nitiq; cothurno.
Successit vetus his comœdia, non sine multa
Laude: sed vitium libertas excidit, & vim
Dignam lege regi. est accepta, chorusq;
Turpiter obticuit sublato iure nocendi.
Nil intentatum nostri liquere poetæ:
Nec minimum meruere decus vestigia Græca
Ausi deserere, & celebrare domestica facta:
Vel, qui prætextas, vel qui docuere togatas.
Nec virtute foret, claris ve potentius armis,
Quam lingua, Latium, si non offenderet vnum-
Quenque poetarum limæ labor, & mora. vos o
Pompilius sanguis, carmen reprehendite, quod non
Multa dies, & multa litura coercuit: atque
Præfectum, decies non castigauit ad vnguem.
Ingenium misera quia fortunatius arte
Credit, & excludit sanos Helicone poetas.
Democritus: bona pars non vngues ponere curat,
Non barbam: secreta petit loca, balnea vitat.
Nanciscetur enim precium nomenq; poetæ:
Si tribus Anticyris caput insanabile nunquam
Tonsori Licino commiserit. O ego lænus,
Qui purgo bilem sub verni temporis horam.
Non alius faceret meliora poemata: verum
Nil tanti est. ergo fungar vice cotis, acutum
Reddere quæ ferrum valet, exors ipsa secandi.
Munus, & officium, nil scribens ipse, docebo:
Vnde parentur opes: quid alat, formetq; poetam:
Quid deceat, quid non: quo virtus, quo ferat error.
Scribendi recte, sapere est & principium, fons.
Rem tibi socraticæ poterunt ostendere chartæ:
Verbaq; prouisam rem non inuita sequentur.
Quid didicit, patriæ quid debeat, & quid amicis:
Quo sit amore parens, quo frater amandus, & hospes:
Quod sit conscripti, quod iudicis officium: qua
Partes in bellum missi ducis; ille profecto
Reddere personę scit conuenientia cuique,
Respicere exemplar vitę, morumq; iubebo
Doctum imitatorem: & veras hinc ducere voces.
Interdum speciosa locis morataq; recte

Fabula,

Fabula, nullius Veneris, sine pondere, & arte,
Valdius oblectat populum, meliusq; moratur,
Quam versus inopes rerum, nugæq; canoræ.
Graijs ingenium, Graijs dedit ore rotundo
Musa loqui, præter laudem, nullius auaris.
Romani pueri longis rationibus assem
Discunt in partes centum diducere. dicat
Filius Albini, si de quinquunce remota est
Vncia: quid superat? poteras dixisse triens: heus,
Rem poteris seruare tuam. redit vncia: quid fit?
Semis. at hæc animos ærugo, & cura peculi,
Cum semel imbuerit: speramus carmina fingi
Posse linenda cedro, & leui seruanda cupresso?
Aut prodesse volunt, aut delectare poetæ:
Aut simul & iucunda, & idonea dicere vitæ.
Quicquid præcipies, esto breuis: vt cito dicta
Percipiant animi dociles, teneantq; fideles.
Omne superuacuum pleno de pectore manat.
Ficta voluptatis causa, sint proxima veris.
Nec quodcunque volet, poscat sibi fabula credi:
Neu pransæ Lamiæ viuum puerum extrahat aluo:
Centuriæ seniorum agitant expertia frugis:
Celsi prætereunt austera poemata Rhamnes.
Omne tulit punctum, qui miscuit vtile dulci,
Lectorem delectando, pariterq; monendo.
Hic meret æra liber Sosijs: hic & mare transit,
Et longum noto scriptori prorogat æuum.
Sunt delicta tamen, quibus ignouisse velimus.
Nam neq; chorda sonum reddit, quem vult manus, & mens:
Poscentiq; grauem persæpe remittit acutum.
Nec semper feriet, quodcunque minabitur, arcus.
Verum, ubi plura nitent in carmine: non ego paucis
Offendar maculis: quas aut incuria fudit:
Aut humana parum cauit natura. quid ergo?
Vt scriptor si peccat idem librarius vsque,
Quanuis est monitus, uenia caret: & citharœdus
Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem.
Sic mihi, qui multum cessat, fit Cherilus ille,
Quem bis, terq; bonum, cum risu miror: & idem
Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus.
Verum opere in longo fas est obrepere somnum.

Vt

Vt pictura, poesis, erit, quæ si propriùs stes,
Te capiat magis: & quædam, si longius abstes.
Hæc amat obscurum: volet hæc sub luce videri:
Iudicis argutum quæ non formidat acumen.
Hæc placuit semel: hæc decies repetita placebit.
O maior iuuenum, quanuis & voce paterna
Fingeris ad rectum, & per te sapis: hoc tibi dictum
Tolle memor: certis medium, & tolerabile rebus
Recte concedi. consultus iuris, & actor
Causarum mediocris abest virtute diserti
Messallæ: nescit, quantum Cascellius Aulus:
Sed tamen in pretio est. mediocribus esse poetis
Non dij, non homines, non concessere columnæ.
Vt gratas inter mensas symphonia discors,
Et crassum vnguentum, & Sardo cum melle papauer,
Offendunt: poterat duci quia cœna sine istis:
Sic animis natum inuentumq; poema iuuandis,
Si paulum summo discessit: uergit ad imum.
Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis,
Indoctusq; pilæ, disci ue, trochi ue quiescit:
Ne spissæ risum tollant impune coronæ.
Qui nescit, uersus tamen audet fingere: quid ni?
Liber, & ingenuus, præsertim census equestrem
Summam nummorum, uitioq; remotus ab omni.
Tu nihil inuita dices, facies ue Minerua:
Id tibi iudicium est: ea mens. si quid tamen olim
Scripseris, in Meci descendat iudicis aures,
Et patris, & nostras: nonumq; prematur in annum.
Membranis intus positis delere licebit,
Quod non edideris. nescit vox missa reuerti.
Siluestres homines sacer, interpresq; deorum
Cædibus, & uictu fœdo deterruit Orpheus,
Dictus ob hoc lenire tigres, rapidosq; leones,
Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis
Saxa mouere sono testudinis, & prece blanda
Ducere, quo vellet. fuit hæc sapientia quondam:
Publica priuatis secernere, sacra profanis:
Concubitu prohibere vago: dare iura maritis:
Oppida moliri: leges incidere ligno.
Sic honor, & nomen diuinis vatibus, atque
Carminibus venit. post hos insignis Homerus,

Tyrtæusq;

Tyrtæusq; mares animos in Martia bella
Versibus exacuit . dictę per carmina sortes .
Et vitę monstrata via est : & gratia regum
Pieriis tentata modis , ludusq; repertus ,
Et longum operum finis : ne forte pudori
Sit tibi Musa lyrę solers , & cantor Apollo .
Natura fieret laudabile carmen , an arte ;
Quæsitum est : ego nec studium sine diuite vena ,
Nec rude quid prosit video ingenium : alterius sic
Altera poscit opem res , & coniurat amice .
Qui studet optatam cursu contingere metam ,
Multa tulit , fecitq; puer : sudauit & alsit :
Abstinuit Venere & vino : qui Pythia cantat
Tibicen , didicit prius , extimuitq; magistrum .
Nunc satis est dixisse , ego mira poemata pango .
Occupet extremum scabies . mihi turpe relinqui est :
Et , quod non didici , sane nescire fateri .
Vt prǽco , ad merces turbam qui cogit emendas ;
Assentatores iubet ad lucrum ire poeta
Diues agris , diues positis in fœnore nummis .
Si vero est vnctum qui recte ponere possit ,
Et spondere leui pro paupere : & eripere atris
Litibus implicitum : mirabor , si sciet inter-
Noscere mendacem , verumq; beatus amicum .
Tu seu donaris , seu quid donare voles cui :
Nolito ad uersus tibi factos ducere plenum
Lętitię . clamabit enim , Pulchre , bene , recte :
Pallescet super his , etiam stillabit amicis
Ex oculis rorem : saliet , tundet pede terram .
Vt qui conducti plorant in funere , dicunt ;
Et faciunt prope plura dolentibus ex animo : sic
Derisor vero plus laudatore mouetur .
Reges dicuntur multis vrgere culullis ,
Et torquere mero quem perspexisse laborant ;
An sit amicitia dignus . si carmina condes :
Nunquam te fallant animi sub vulpe latentes .
Quintilio si quid recitares , corrige sodes ,
Hoc , aiebat , & hoc melius te posse negares ;
Bis , terq; expertum frustra delere iubebat :
Et male tornatos incudi reddere uersus ;
Si defendere delictum , quam uertere malles :

Nullum ultra uerbum, aut operam insumebat inanem,
Quin sine riuali teq; , & tua solus amares.
Vir bonus , & prudens versus reprehendet inertes:
Culpabit duros : incomptis allinet atrum
Transuerso calamo signum : ambitiosa recidet
Ornamenta : parum claris lucem dare coget:
Arguet ambigue dictum, mutanda notabit:
Fiet Aristarchus : nec dicet cur ego amicum
Offendam in nugis ? hæ nugæ seria ducent
In mala derisum semel exceptumq; sinistre.
Vt , mala quem scabies , aut morbus regius vrget,
Aut fanaticus error , & iracunda Diana:
Vesanum tetigisse timent , fugiuntq; poetam,
Qui sapiunt : agitant pueri , incautiq; sequuntur.
Hic dum sublimes versus ructatur , & errat:
Si veluti merulis intentus decidit auceps
In puteum , foueam ve : licet , succurrite , longum
Clamet , io ciues : non sit , qui tollere curet.
Si quis curet opem ferre , & demittere funem:
Qui scis , an prudens huc se deiecerit ? atque
Seruari nolit ? dicam , Siculiq; poetæ
Narrabo interitum . deus imortalis haberi
Dum cupit Empedocles : ardentem frigidus Aetnam
Insiluit . sit ius liceatq; perire poetis .
Inuitum qui seruat , idem facit occidenti.
Nec semel hoc fecit : nec , si retractus erit , iam
Fiet homo , & ponet famosæ mortis amorem.
Nec satis apparet , cur versus factitet : vtrum
Minxerit in patrios cineres : an triste bidental
Mouerit incestus . certe furit : ac velut vrsus,
Obiectos caueæ valit si frangere clatros,
Indoctum , doctumq; fugat recitator acerbus:
Quem vero arripuit, tenet, occiditq; legendo,
Non missura cutem, nisi plena cruoris hirudo.

FINIS.

VENETIIS,
Apud Dominicum Nicolinum.
M D LXXXIIII.